

Situació del treball autònom a Catalunya 2016

Col·lecció Estudis i Informes. Número 47

SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA 2016

INFORME

aprovat pel Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social en la sessió
extraordinària del dia 18 de desembre del 2017.

Ponent

José Martín Vives

Director

Joan Antoni Santana

Coordinadora

Roser Ferrer

Autors

Pere Castell
Roser Ferrer
Marta Olivella
Virgínia Villar

Membres del grup de treball

Carme Martínez, Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)
Josep Domene, Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)
Maria Mora, Foment del Treball Nacional
Guillem Perdrix, Confederació de Cooperatives de Catalunya (CCC)
Lluís Viguera , Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC)
Sandra Zapatero, Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya

Barcelona, 2017

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 4.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. Podeu consultar un resum dels termes de la llicència a:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

© Generalitat de Catalunya
Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
Diputació, 284
08009 Barcelona
Tel. 93 270 17 80
Adreça Internet: <http://ctesc.gencat.cat>

A/e: ctesc@gencat.cat

ISBN: 978-84-393-9531-7

Imatge:

“labyrinth run complicated lonely” / llicència de domini públic (CC0 1.0)

Barcelona, desembre de 2017

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	7
2.	EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS LES ESTIMACIONS DE L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA (EPA)	8
3.	L'AFILIACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A LA SEURETAT SOCIAL	17
3.1.	IMPORTÀNCIA DEL TREBALL AUTÒNOM I TIPOLOGIES D'AFILIACIÓ	17
3.2.	ELS AUTÒNOMS AFILIATS AL RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS	20
3.2.1.	Afiliació al RETA. Distribució i evolució	21
3.2.2.	Els estrangers afiliats al RETA	27
3.3.	ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS ECONÒMICAMENT DEPENDENTS	29
3.4.	ELS COOPERATIVISTES I ELS MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES	31
3.4.1.	Els cooperativistes i les cooperatives	31
3.4.2.	Distribució del col·lectiu de cooperativistes i membres de societats col·lectives a Catalunya	32
3.5.	ELS AUTÒNOMS PERSONES FÍSiques	35
4.	EL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA PER COMPARACIÓ A ALTRES COMUNITATS AUTÒNOMES.....	45
5.	LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM.....	57
5.1.	PENSIONS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEURETAT SOCIAL	58
5.1.1.	Pensions contributives	59
5.1.2.	Altres prestacions econòmiques de la Seguretat Social	66
5.2.	PRESTACIÓ PER CESSAMENT D'ACTIVITAT	69
6.	FOMENT I PROMOCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM.....	72
6.1.	MESURES DE FOMENT I PROMOCIÓ DIRIGIDES ALS TREBALLADORS AUTÒNOMS	72
6.2.	MESURES DE FOMENT I PROMOCIÓ DIRIGIDES A ALTRES FORMES DE TREBALL AUTÒNOM.....	77

7.	EL TREBALL AUTÒNOM I L'ECONOMIA COL·LABORATIVA.....	94
8.	NOVETATS NORMATIVES DEL TREBALL AUTÒNOM.....	97
8.1.	LLEI DE REFORMES URGENTS DEL TREBALL AUTÒNOM.....	97
8.2.	ALTRES	101
9.	CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS.....	102

1. INTRODUCCIÓ

D'acord amb l'article 2.1.e) de la Llei 7/2005, de 8 de juny, del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, correspon al CTEESC elaborar i trametre al Govern un informe anual sobre la situació dels treballadors autònoms a Catalunya.

Aquest informe s'ha aprovat d'ençà de l'any 2006. Els informes corresponents als anys del 2007 al 2014 es van integrar, com un capítol més, a la Memòria socioeconòmica i laboral que anualment aprova el CTEESC. D'ençà de l'edició corresponent a l'any 2015, però, es va acordar tornar aprovar-lo com a informe amb entitat pròpia.

Enguany l'informe s'estructura en nou apartats, inclòs aquest apartat introductori. Els apartats segon i tercer analitzen les característiques del treball autònom ateses l'Enquesta de població activa i la Seguretat Social.

L'apartat quart fa una comparativa de la situació del treball autònom a Catalunya respecte de la resta de comunitats autònomes.

L'apartat cinquè analitza les dades relatives a la protecció social del treball autònom i l'apartat sisè les mesures destinades al seu foment i promoció.

L'apartat setè analitza el posicionament del CTEESC pel que fa als aspectes laborals i d'enquadrament en la Seguretat Social que suscita el desenvolupament de l'anomenada economia col·laborativa. Aquest posicionament s'analitza també en relació amb l'Informe de la Comissió interdepartamental de la Generalitat de Catalunya per al desenvolupament de l'economia col·laborativa.

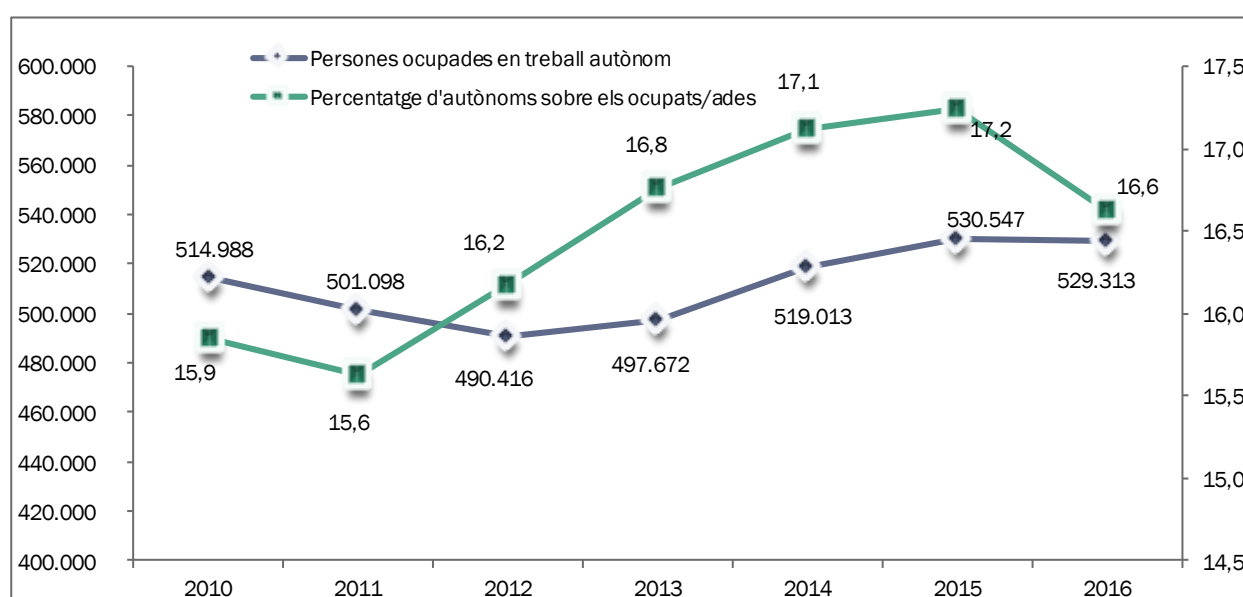
L'apartat vuitè descriu les principals novetats normatives en relació amb el treball autònom aprovades d'ençà del darrer informe fins el moment de l'aprovació de l'informe present, i en especial les aprovades per la Llei 6/2017 de reformes urgents del treball autònom.

El darrer apartat recull les consideracions i recomanacions consensuades a partir de l'anàlisi i debat dels apartats precedents.

2. EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS LES ESTIMACIONS DE L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA (EPA)

El nombre de persones que s'estima que treballen per compte propi l'any 2016 a Catalunya es situa en 529.313, una quantitat de persones lleugerament més baixa que la de l'any 2015. Aquesta xifra, que recull també aquells que treballen en qualitat d'ajuda familiar, suposa una lleugera disminució del 0,2% respecte de l'any anterior. Aquesta reducció del nombre de persones que treballen per compte propi ha xocat amb l'evolució que han experimentat les persones assalariades, que han augmentat el 3,5%.¹ Aquesta evolució dispar ha fet que el pes del treball autònom sobre el total hagi baixat fins al 16,6% l'any 2016. Amb aquest percentatge, les dades mostren doncs que per cada cinc persones que treballen per compte d'altri Catalunya, en trobem una que ho fa per compte propi.

GRÀFIC 1. Nombre de persones estimat que treballen per compte propi i pes sobre el total de persones ocupades. Catalunya, 2010-2015

Unitats: persones i percentatges.

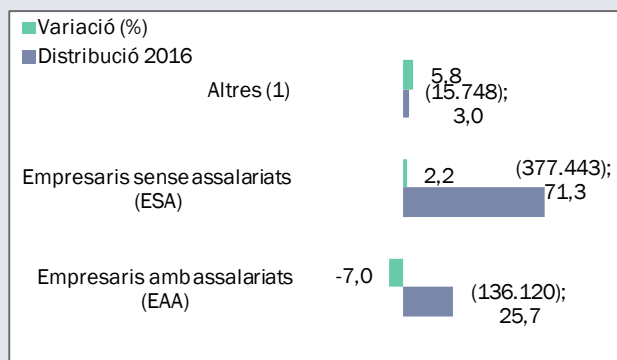
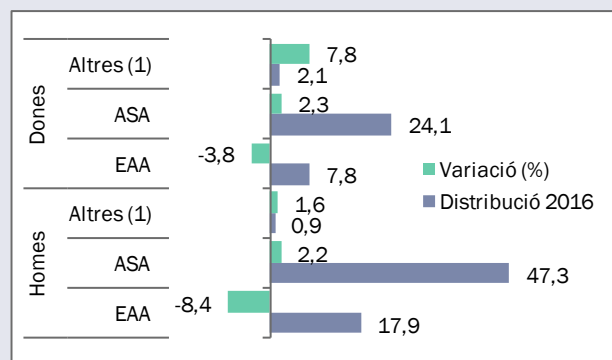
Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

La majoria de les persones que treballen en el col·lectiu treballen sense assalariats al càrrec (el 71,3% del total són empresaris sense assalariats). El col·lectiu d'empresaris amb assalariats suposa el 25,7%, mentre que la resta recull aquelles persones com ara cooperativistes o ajudes familiars entre d'altres, que no queden incloses en les altres dues categories. De les dues principals categories de situació professional destaca el creixement de la categoria d'empresaris sense assalariats al càrrec, que creix el 2,2%. Per contra, el col·lectiu d'empresaris amb assalariats hauria tornat a disminuir, amb una reculada del 7%.

Aquesta davallada del nombre d'autònoms amb assalariats s'ha produït tant entre les dones com entre els homes. Tot i això, la intensitat de la disminució varia per gèneres. Mentre que els empresaris amb assalariats han disminuït el 8,4%, les empresàries amb la mateixa condició ho han fet només en el 3,8%.

En termes generals, el col·lectiu dels homes que treballen per compte propi sense assalariats és el més nombrós, atès que suposa el 47,3% dels autònoms. El de les dones que també treballen sense assalariats al càrrec suposa el 24,1%, mentre que el col·lectiu d'homes i dones que treballen a compte propi amb assalariats suposen el 17,9% i el 7,8% respectivament.

¹ Segons explotació de l'estimació EPA facilitada per Idescat.

GRÀFIC 2. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons tipus de treball autònom que desenvolupen i sexe. Catalunya, 2015 i 2016**Distribució i variació segons tipus de treball autònoma (variació 2015-2016)****Distribució i variació interanual segons tipus de treball autònom i sexe (variació 2015-2016)**

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.

(1) Inclou la resta de tipologies de treball autònom. Bàsicament cooperativistes i ajudes familiars. La suma d'aquesta partida no té el recolzament estadístic suficient per ser considerada una estimació estadísticament significativa.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

El nombre de dones dins del col·lectiu suposa el 33,9% del total. L'any 2016 la proporció d'homes ha disminuït lleugerament, atès que mentre que les dones han augmentat l'1,2%, els homes han disminuït el 0,9%. (vegeu gràfic següent). El pes de les dones entre els autònoms es troba per sota del que ostenten en el conjunt del mercat de treball. Això fa que entre els homes que treballen, els autònoms hi tinguin un pes més elevat i per sobre de la mitjana (20,7%), mentre que entre les dones aquesta ràtio baixi fins al 12%.²

A banda de ser un col·lectiu més masculinitzat que la mitjana, el col·lectiu dels autònoms també té un major grau d'envelliment, atès que la incidència del treball autònom en funció de l'edat manté una presència molt destacada entre les persones de més de 55 anys. Tot i això, aquesta afirmació té matisos. Mentre que el pes dels autònoms en les franges centrals d'edat és baixa (per sota la mitjana), això no succeeix entre les persones de menys de 35 anys, on el percentatge d'autònoms sobre el total de treballadors es situa lleugerament per sobre la mitjana.³

Centrant-nos exclusivament en el col·lectiu de persones que treballen per compte propi, la dinàmica per edats d'aquest ens alerta d'un creixement dels col·lectius d'edat més avançada en detriment dels més joves. Això es fa palès a partir de la lleugera disminució que ha mostrat el col·lectiu de persones de menys de 35 anys, que contrasta amb l'evolució positiva de les categories de més edat.

Al marge d'aquesta evolució, el col·lectiu d'autònoms menors de 35 anys encara es situa en segona posició, atès que representa el 27,4% del total. La categoria d'entre 35 i 54 anys aplega el 45,8% del total dels autònoms, mentre que els de 55 anys o més representen el 26,8% del total.

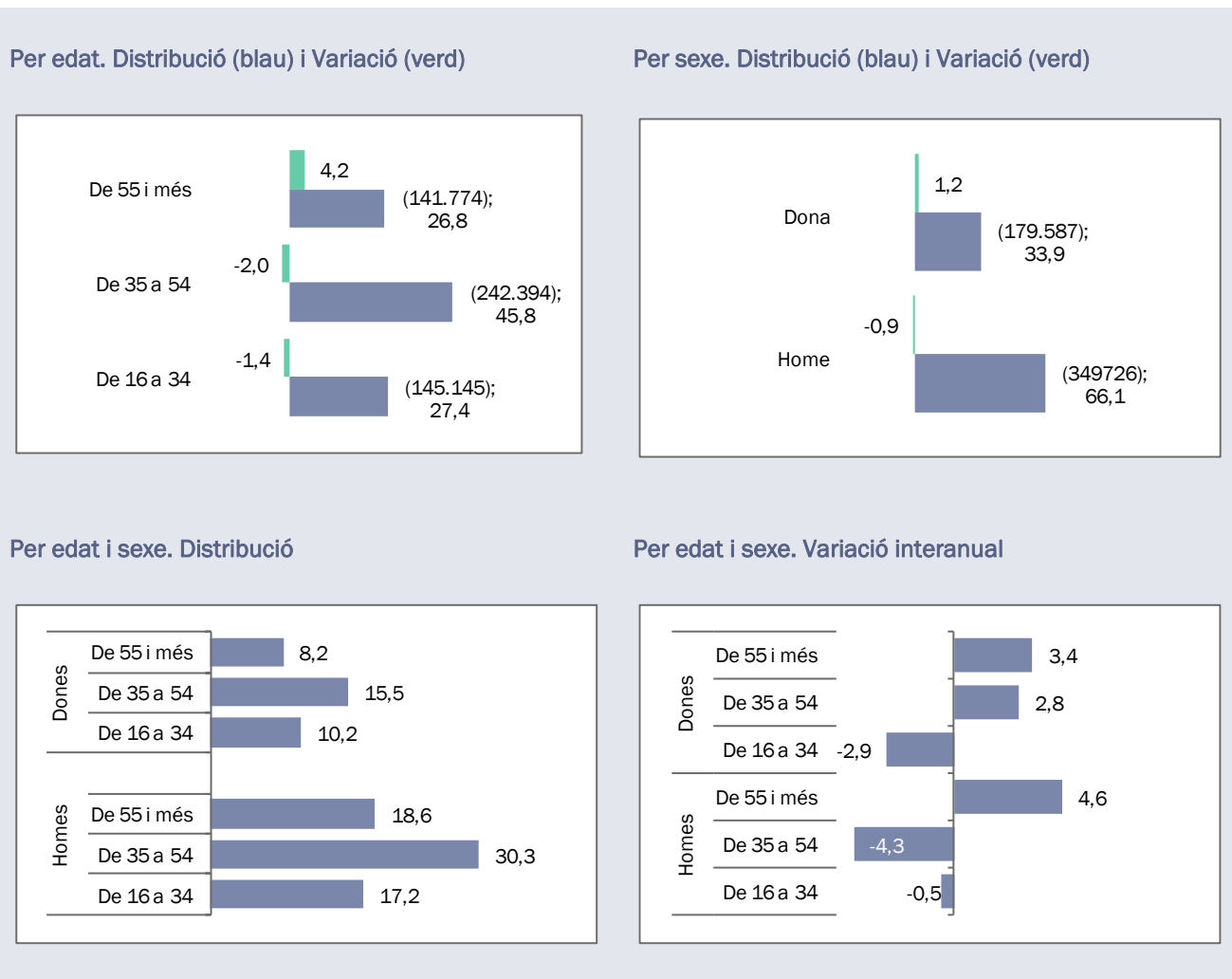
La distribució segons sexe i edat mostra que els homes sumen una proporció més alta que de les dones en totes les categories d'edat. En general, les dones són més presents en les cohorts més joves i menys en les de més edat. Mentre que a les categories de 55 anys i més i a la categoria central, que abasta des dels 35 als 54 anys, les dones només suposen el 30,6 i el 33,9% respectivament, a la cate-

² Elaboració pròpia a partir d'Idescat. Explotació EPA.³ Parlem en aquest cas d'un 17,6% d'autònoms entre els treballadors de menys de 35 anys, del 13,1% entre els que tenen entre 35 i 54 anys, i del 28,1% dels que tenen més de 54 anys. Càlculs d'elaboració pròpia a partir d'Idescat (EPA)

goria més jove aquest percentatge s'enfila fins al 37,2%. Tot i això, la dinàmica de cadascun dels col·lectius d'aquest darrer any sembla que ha fet pujar el pes de les dones sobretot en la franja central d'edat, on les dones haurien augmentat el 2,8% mentre que els homes hi haurien disminuït el 4,3%.

A la resta de categories d'edat, la dels més joves i la dels més grans, la dinàmica per sexes hauria fet caure lleugerament el pes de les dones, atès que entre els més grans augmenten més els homes, i entre els més joves disminueixen més les dones (vegeu gràfics següents)

GRÀFIC 3. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons edat i sexe. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.
Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

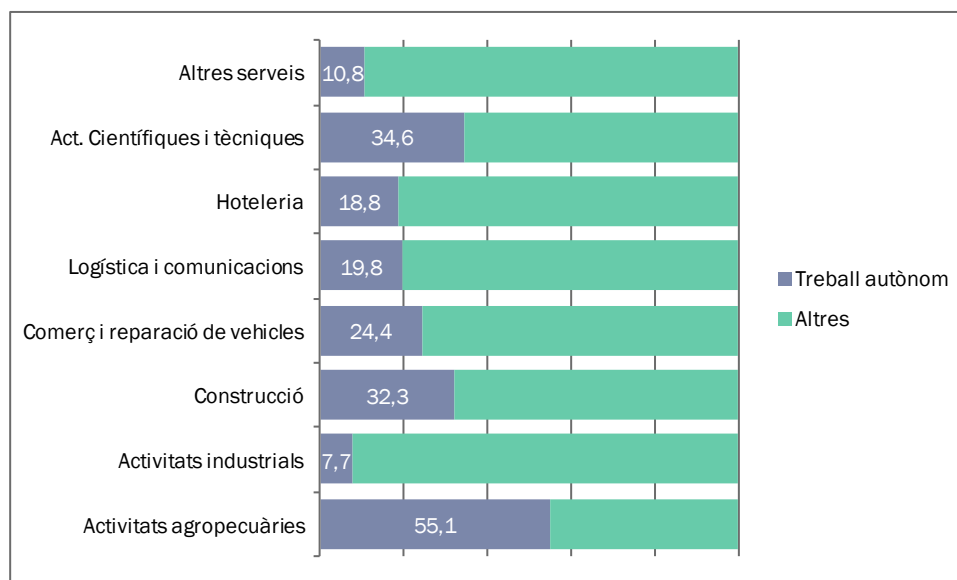
La incidència del treball autònom no és homogènia a totes les activitats econòmiques que es desenvolupen. En la majoria de les branques d'activitat categoritzades el percentatge de treballadors autònoms sobre el total d'ocupats és superior al pes dels autònoms en el conjunt de l'economia (16,6%). Només es despenyen per sota d'aquesta ràtio el sector industrial i la categorització residual anomenada altres serveis.

La resta de branques d'activitat descrites assoleixen proporcions de treball autònom superiors. El sector on manté un pes més elevat és al sector primari, on el percentatge arriba al 55,1%. Destaquen també altres activitat amb un fort pes del treball per compte propi. Aquest seria el cas de les activitats

científiques i tècniques (34,6%), la construcció (32,3%) i a més distància el sector comerç i reparació de vehicles (24,4%).

En el cas dels sectors de l'hoteleria o el de la logística i comunicacions, tot i mantenir un percentatge d'autònoms per sobre de la mitjana, mostren en tots dos casos una ràtio inferior al 20%. (vegeu gràfic següent)

GRÀFIC 4. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats per branques d'activitat. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges.

Activitats agropecuàries inclou les categories CNAE2009: A

Activitats industrials inclou les categories CNAE2009: B, C, D, E

Construcció inclou les categories CNAE2009: F

Comerç i reparació de vehicles inclou les categories CNAE2009: G

Logística i comunicacions inclou les categories CNAE2009: H, J

Hoteleria inclou les categories CNAE2009: I

Act. científiques i tècniques inclou les categories CNAE2009: M

Altres serveis inclou les categories CNAE2009: K, L, N, P, Q, R, S

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA) en base a CNAE 2009.

Si ens centrem, específicament, en el col·lectiu de treballadors per compte propi el percentatge més alt d'autònoms treballen al sector del comerç i la reparació de vehicles, atès que aquests suposen el 22,8% del total del col·lectiu. Deixant a banda la categoria altres serveis, que fa de calaix de sastre, també recullen percentatges importants les activitats professionals, científiques i tècniques⁴ (12,8%), la construcció (11,2%) i la logística i comunicacions (10,9%), que enguany ha desbancat al sector de l'hoteleria d'aquesta quarta posició.

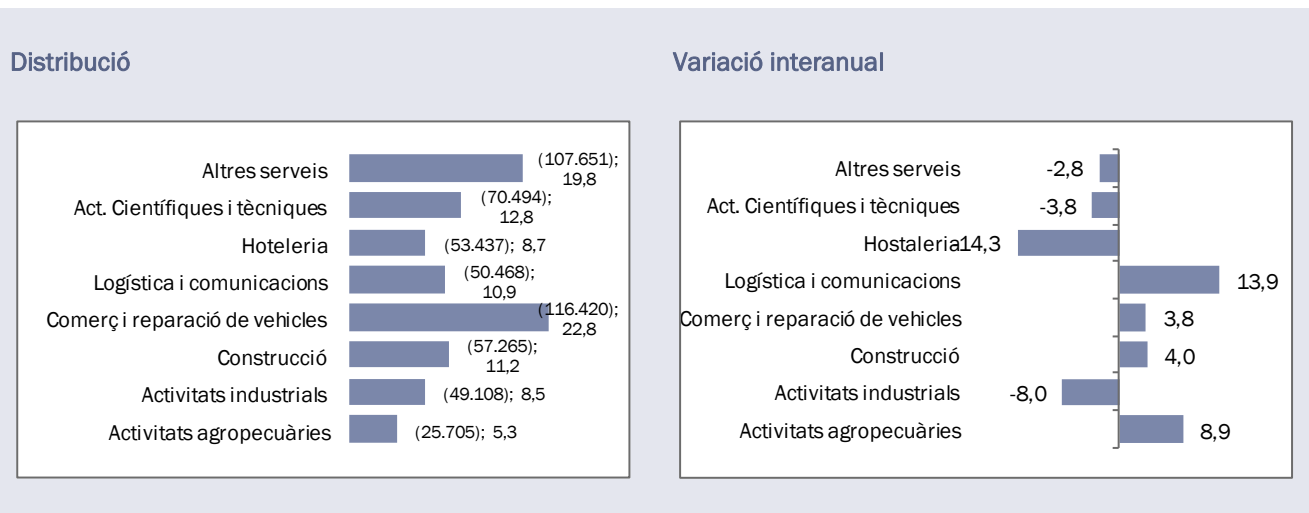
L'any 2016, el creixement de l'ocupació autònoma al sector de la logística i les comunicacions ha estat del 13,9%, el més intens de tots. La dinàmica d'aquest sector hauria superat la del sector agropecuari, (8,9%), la del sector de la construcció (4%) i la del de comerç i reparació de vehicles (3,8%), les altres tres branques que també haurien experimentat un creixement del nombre d'autònoms. La resta de categories d'activitat haurien disminuït en nombre de persones.

La branca d'activitat amb la dinàmica més negativa ha estat la de l'hoteleria, on el nombre de persones estimades ha disminuït el 14,3%. Tot i això, també han disminuït intensament els autònoms que

⁴ Inclou activitats jurídiques, comptables, de les seues centrals empresarials, de consultoria, de gestió empresarial, serveis tècnics d'arquitectura, d'enginyeria, assajos i anàlisi tècnica, R+D, publicitat, estudis de mercat, disseny, fotografia, i activitats veterinàries entre d'altres.

s'estima que treballen al sector industrial (-8%), i en menor intensitat els del sector d'activitats científiques i tècniques, on s'estima que haurien disminuït al voltant del 3,8%.

GRÀFIC 5. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons activitat desenvolupada. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.

Activitats agropecuàries inclou les categories CNAE2009: A

Activitats industrials inclou les categories CNAE2009: B, C, D, E

Construcció inclou les categories CNAE2009: F

Comerç i reparació de vehicles inclou les categories CNAE2009: G

Logística i comunicacions inclou les categories CNAE2009: H, J

Hostaleria inclou les categories CNAE2009: I

Act. científiques i tècniques inclou les categories CNAE2009: M

Altres serveis inclou les categories CNAE2009: K, L, N, P, Q, R, S

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

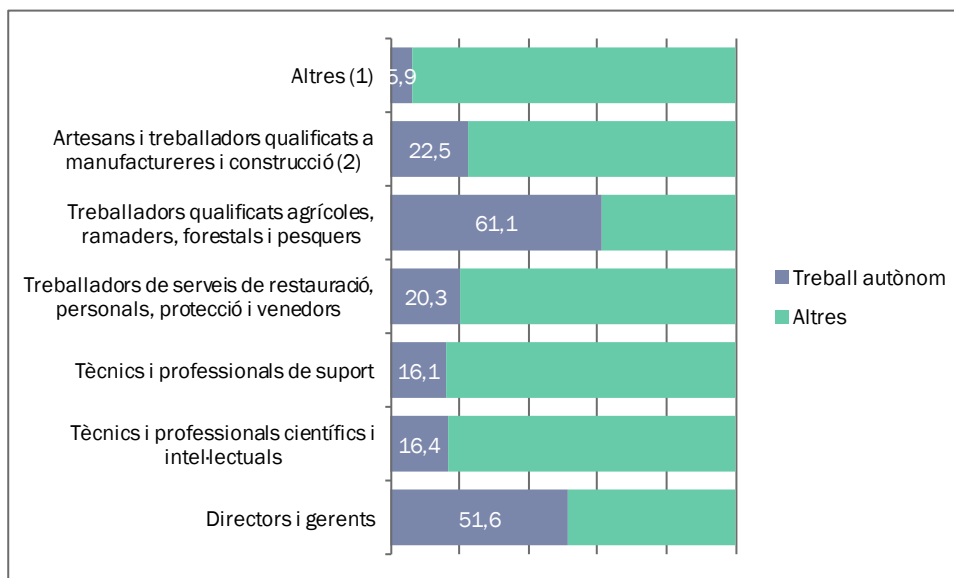
El treball autònom tampoc incideix de la mateixa manera en funció del tipus d'ocupació que es desenvolupa. Més de la meitat de les persones que treballen com a treballadors qualificats al sector primari o com a directores o gerents ho fan com a treballadors per compte propi. Els treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors, juntament amb els artesans qualificats, a la indústria i la construcció, també mostren un pes lleugerament superior del treball autònom respecte de la mitjana. La resta de sectors, principalment ocupacions de caràcter tècnic i científic, recullen un percentatge similar però lleugerament per sota del 16,6% que mostra la mitjana del conjunt de Catalunya. (vegeu gràfic 6)

Si centrem la nostra atenció en la composició del treball autònom, la categoria d'ocupació més desenvolupada pels treballadors per compte propi encara és la dels treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors, que recull el 26,4% del total. També resulten destacables les categories de tècnics, professionals, científics i intel·lectuals, la d'artesans i treballadors qualificats de la manufactura i la construcció i la de directores i gerents, que tal com mostra el gràfic següent suposen el 19%, 15% i 13,5% respectivament. Tot i aquesta major presència, cal destacar també que les dues darreres categories haurien perdut pes aquest darrer any.

Per categories d'ocupació, on més ha crescut el nombre d'autònoms és a la de tècnics i professionals de suport (5,2%), on aquesta dinàmica es reproduïx per segon any consecutiu.⁵ Al marge de la dinàmica experimentada per la categoria residual altres, que suposa el 11,5% del total, l'altra categoria que també ha experimentat un augment en el nombre d'ocupats autònoms ha estat la de tècnics i professionals científics i intel·lectuals (vegeu gràfic 7).

⁵ L'any anterior també fou la categoria que més va créixer. Vegeu CTESC(2016) ITA.

GRÀFIC 6. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats segons tipus d'ocupacions. Catalunya, 2016

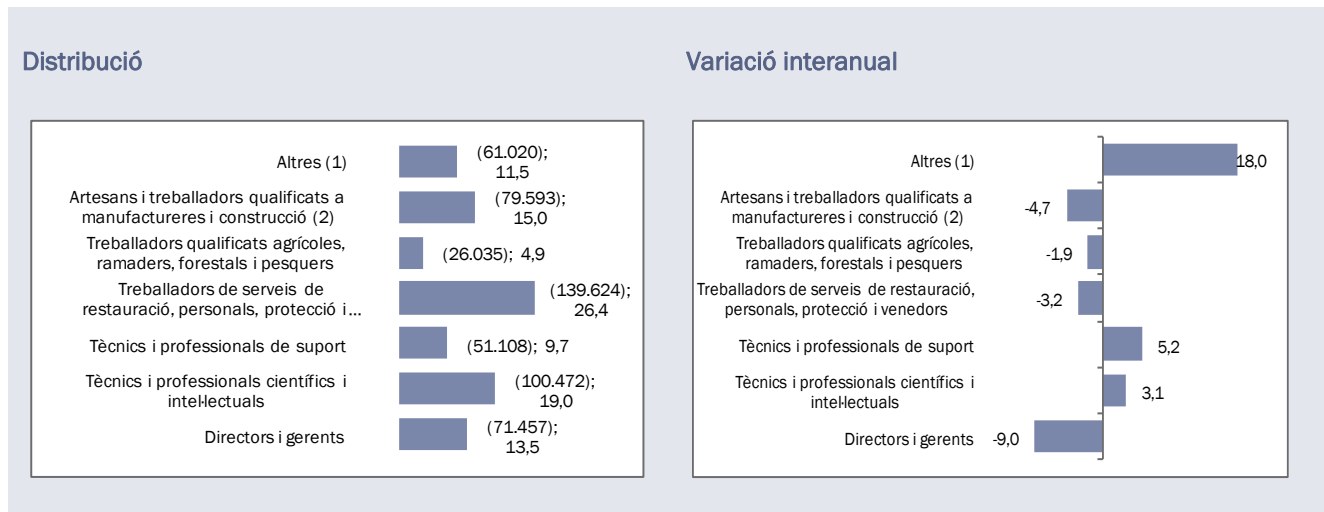
Unitats: percentatges.

1) Altres inclou tres categories :Ocupacions elementals, Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors i Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina

2) Excepte operadors d'instal·lacions i màquines

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

GRÀFIC 7. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons ocupació desenvolupada. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.

1) Altres inclou tres categories :Ocupacions elementals, Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors i Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina.

2) Excepte operadors d'instal·lacions i màquines.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

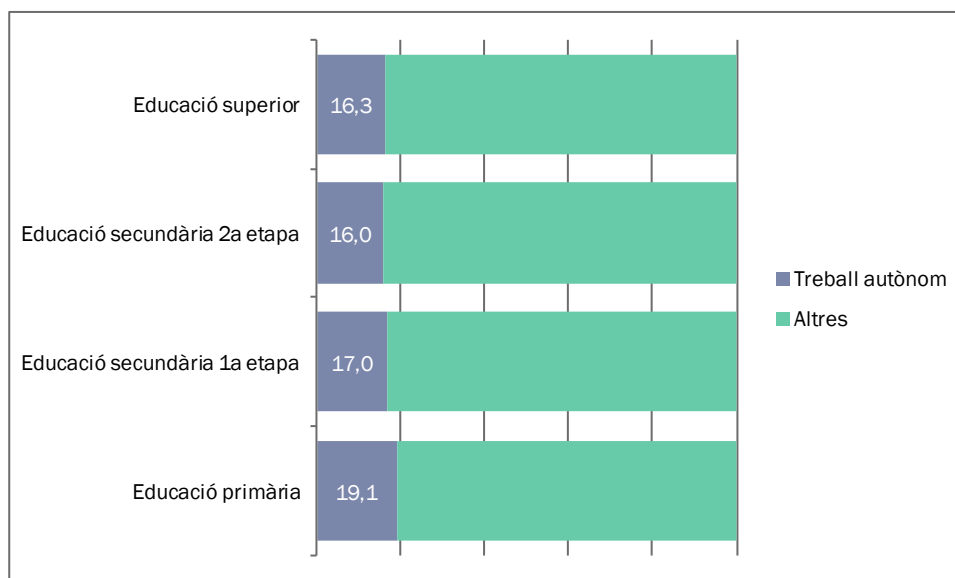
Per estudis, la incidència que mostra el treball autònom no té gaire relació amb la seva distribució. Tal com mostra el gràfic 8, el percentatge més alt de treballadors autònoms sobre el total el trobem entre les persones amb els nivells d'estudis assolits més baixos. La primera categoria, que recull aquelles persones amb estudis de primària (o inferiors), mostra una incidència del treball autònom del 19,1%, i la segona, que recull aquelles persones amb estudis secundaris de primera etapa, el 17%. Pel que fa a la resta tant en el cas de la categoria de secundària de segona etapa com en la d'estudis superiors el percentatge es situa lleugerament per sota la mitjana.

Tot i que el treball autònom té més incidència en les categories més baixes, el volum principal d'autònoms no el trobem en aquestes dues categories. La major part del treball autònom es concentra al nivell educatiu més alt, atès que el 43,7% del col·lectiu ostenta uns estudis assolits superiors. A més, sumant la categoria d'educació secundària de segona etapa a la primera categoria, ambdues apleguen més del 66% del col·lectiu. Tot i això, la segona categoria en importància és la d'educació secundària de primer grau, que supera en poc més de tres punts percentuals la freqüència de la categoria d'educació secundària de segon grau (vegeu el gràfic següent).

A més, aquesta presència destacable de persones amb nivell d'educació superior s'ha intensificat, en la mesura en què aquesta categoria ha estat l'única que ha experimentat un creixement destacable el darrer any. En termes globals, les categories d'educació primària o inferior i la d'educació secundària de primera etapa han disminuït en el 4,8% i el 7,9% el nombre de persones respectivament. La categoria d'educació secundària de segona etapa s'ha mantingut en nombre de persones amb un lleuger increment del 0,1%.

Tot i que per sexes la distribució per categories d'educació no varia gaire entre dones i homes, la dinàmica de cada agrupació sí que ha experimentat diferències destacables. D'una banda, convé destacar que l'augment del nombre de persones en el cas dels homes es concentra a la categoria d'educació superior. En el cas de les dones això no és així, ja que, tot i que la categoria d'educació superior també creix amb intensitat, només retrocedeix la d'educació secundària de primera etapa. A més, tot i que en el cas dels homes la categoria més bàsica cau en nombre de persones, en el cas de les dones podria ser que això no hagués estat així.⁶

GRÀFIC 8. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats segons nivell d'estudis. Catalunya, 2016

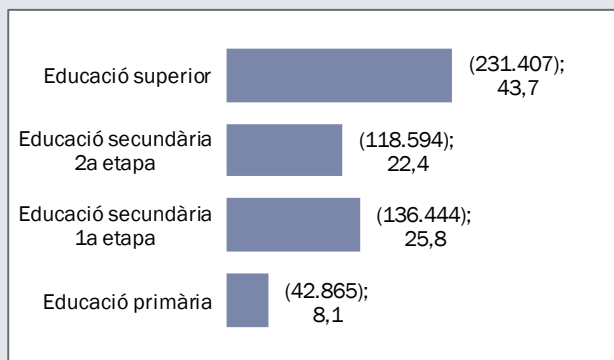
Unitats: percentatges.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

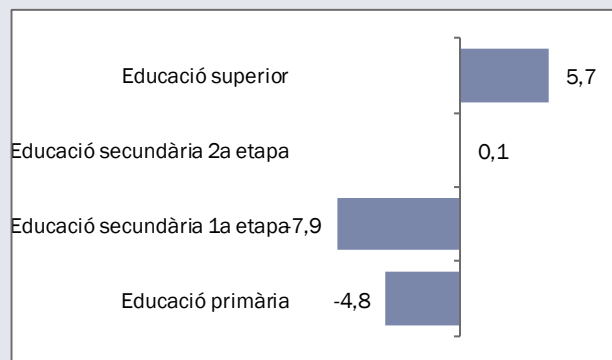
⁶ En el cas de la categoria d'estudis més bàsics, tot i que sembla que mostra un creixement intens, l'estimació en el cas de les dones no resulta prou significativa, atès que no es basa en una mostra prou àmplia.

GRÀFIC 9. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons nivell d'estudis assolits i sexe. Catalunya, 2016

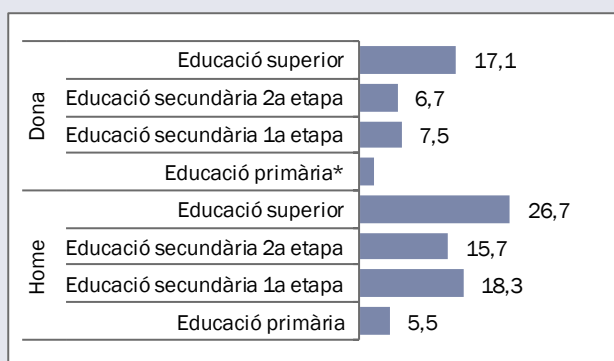
Distribució segons nivell d'estudis assolits

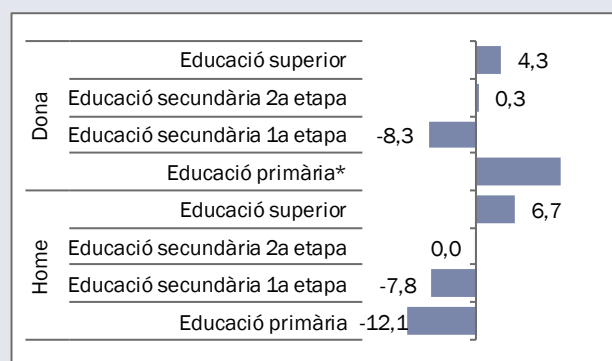
Variació interanual segons nivell d'estudis assolits

Distribució segons nivell d'estudis assolits i sexe

Variació interanual segons nivell d'estudis i sexe

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.

(*) Dada no significativa en termes estadístics.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

El percentatge més gran del col·lectiu correspon a persones amb nacionalitat espanyola. Concretament, l'any 2016 el 89,6% dels autònoms s'estima que tenien la nacionalitat espanyola contra el 10,4% restant que era de nacionalitat estrangera.

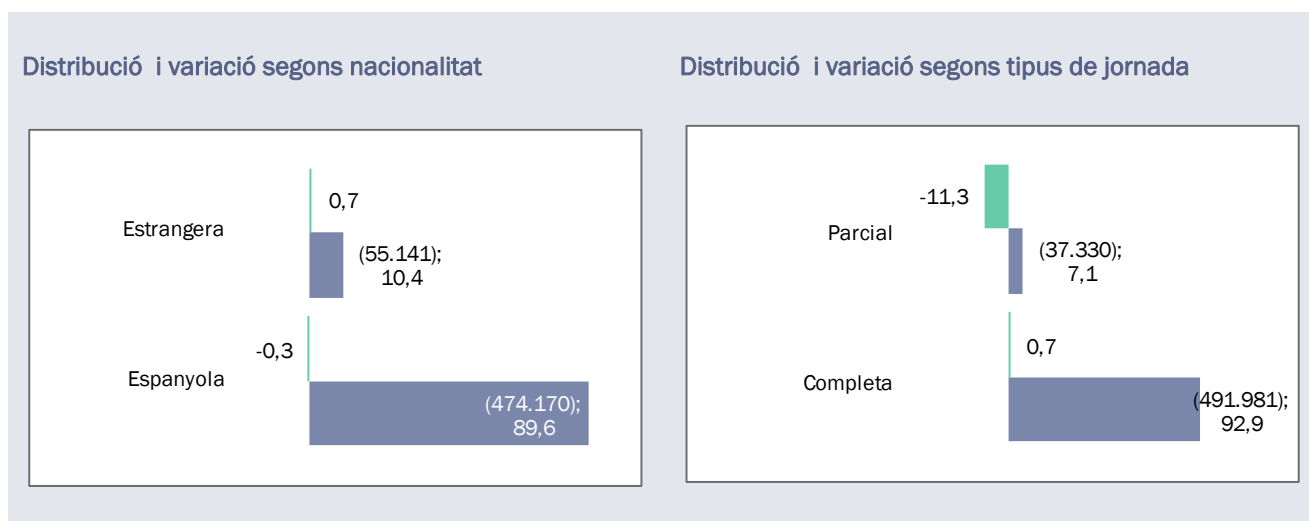
En el decurs del darrer any el nombre d'autònoms amb nacionalitat espanyola a Catalunya han disminuït lleugerament (-0,3%), mentre que els de nacionalitat estrangera han augmentat el 0,7%. Tot i això, el percentatge d'autònoms sobre el total de treballadors estrangers encara es situa en el 13,5%, molt per sota de la mitjana catalana (16,6%).⁷

En relació amb el tipus de jornada que desenvolupen, com era de suposar,⁸ la majoria dels autònoms treballen a temps complet (92,9%), mentre que només el 7,1% treballen a temps parcial. Aquesta distribució a més, amb la recuperació econòmica s'ha decantat encara més a favor de la primera categoria, atès que aquelles persones que treballen a jornada parcial han disminuït l'11,3% en el darrer any, mentre que els que ho fan a jornada completa han augmentat el 0,7%. (vegeu gràfics següents)

⁷ Càlculs elaborats a partir d'Idescat (EPA)

⁸ El percentatge de treballadors a temps parcial que són autònoms baixa molt per sota de la mitjana de l'economia catalana (16,6%); concretament es situa en el 8,3%. Això és així perquè la incidència de la parcialitat entre els assalariats és més elevada. Càlculs elaborats a partir d'Idescat (EPA)

GRÀFIC 10. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons nacionalitat i duració de la jornada. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.
 Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

3. L'AFILIACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A LA SEGURETAT SOCIAL

3.1. IMPORTÀNCIA DEL TREBALL AUTÒNOM I TIPOLOGIES D'AFILIACIÓ

A Catalunya trobem un total de 3.184.954 persones afiliades a la Seguretat Social. D'aquestes, 546.643 persones ho fan en qualitat de treballadors per compte propi, el 17,2%.⁹

La gran majoria de persones que treballen com autònoms cotitzen pel Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA). A desembre de 2016, el total de persones afiliades al RETA pujava a 545.772 persones, una xifra lleugerament inferior a la del conjunt de persones registrades que treballaven per compte propi. La divergència resulta ínfima, atès que només el 0,1% dels treballadors per compte propi afiliats no cotitzen pel RETA. El poc més de mig miler d'autònoms que no recull el RETA són principalment treballadors del mar, que estarien cotitzant pel Règim de Treballadors del Mar per compte propi. Com resulta lògic, tal com s'observa al quart mapa de la graella següent, la majoria dels autònoms no recollits dins del RETA s'ubiquen a les comarques costeres.

Els autònoms registrats en el Sistema especial de treballadors per compte propi agraris (SETA), inclosos dins del RETA, sumen un total de 14.188 persones, el 2,6% dels afiliats al RETA.

En general, la tipologia de persones afiliades al RETA és molt diversa. Hi trobem per exemple cònjuges i familiars col·laboradors fins a segon grau, escriptors, treballadors autònoms econòmicament dependents, professionals que exerceixin una activitat per compte propi que requereixi la incorporació a un col·legi professional, socis industrials de societats regulars col·lectives i de societats comanditàries, socis treballadors de les cooperatives de treball associat, comuners i socis de comunitats de béns i societats civils regulars, directors, gerents, consellers, administradors, o persones que prestin serveis per a una societat mercantil capitalista a títol lucratiu i de manera habitual de la qual en tinguin el control efectiu, o fins i tot socis treballadors de les societats laborals quan, conjuntament amb la família, tinguin un control efectiu de la societat.¹⁰ Cal tenir en compte que només una part d'aquest col·lectiu es pot considerar autònom pròpiament dit. En el capítol següent, a banda d'analitzar la composició del col·lectiu de cotitzants al RETA, s'analitza també la tipologia dels afiliats a aquest règim que es consideren autònoms pròpiament dits (APD).

La majoria d'afiliats per compte propi es concentren, com resulta lògic, on es concentra la major part de la població. Tal com mostra el segon mapa de la graella següent, a les comarques properes a Barcelona (El Barcelonès, el Maresme, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental i Oriental), s'hi concentra gairebé el 60% dels treballadors per compte propi afiliats. No obstant això, la importància relativa d'aquesta tipologia d'afiliats no segueix el mateix patró. El percentatge més alt d'afiliats per compte propi sobre el total de persones afiliades en tots els règims s'assoleix a les comarques menys urbanitzades. La comarca amb un percentatge més alt és la Terra Alta, amb un percentatge del 39,8% d'autònoms sobre el total d'afiliats.

Aquesta major presència relativa del treball autònom a les comarques interiors es pot explicar en part pel major percentatge de persones amb activitat al sector primari. Tal com mostra el tercer mapa de la graella següent, els percentatges més alts d'afiliats al RETA adscrits al Sistema especial de treballadors agraris (SETA) es troben a les comarques de Lleida i a les interiors de la província de Tarragona. No obstant això, la presència d'autònoms del sector agrari no explica per si sola la major presència d'autònoms a totes les comarques. Veiem que en altres comarques amb forta presència de treball per compte propi la tipologia dels membres del col·lectiu és diferent.

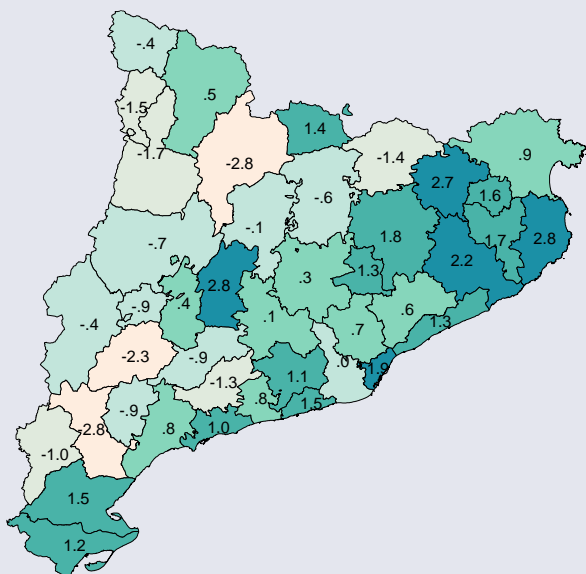
⁹ Dades procedents d'Idescat. Afiliats a desembre de 2016.

¹⁰ http://www.seg-social.es/Internet_1/Trabajadores/Afiliacion/RegimenesQuieneslos10548/RegimenEspecialdeTr32825/index.htm#32827

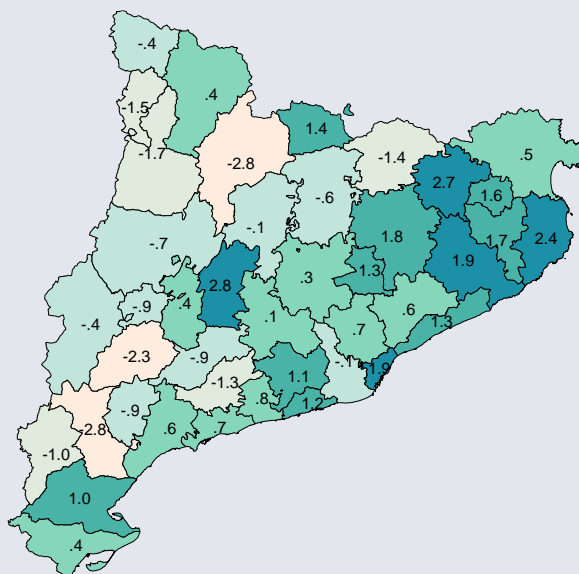
de les afiliacions per compte d'altri (4,3%) i lògicament també per sota del que han experimentat el conjunt total d'afiliacions, que ha augmentat el 3,7%.¹¹

MAPA 2. El treball autònom a Catalunya. Variació del nombre d'afiliacions entre 2015 i 2016

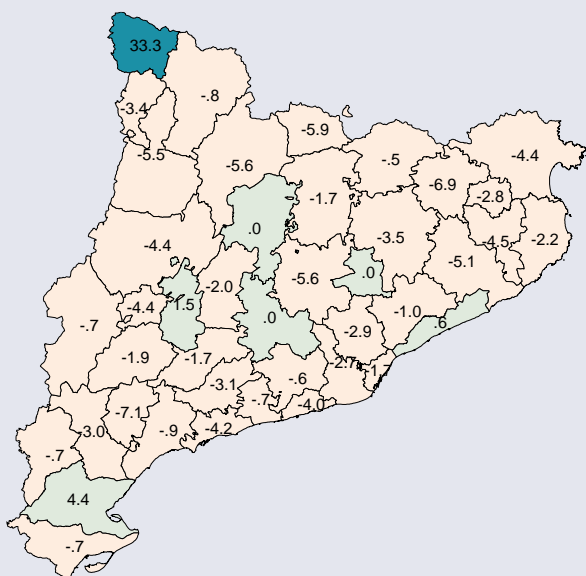
Variació de les afiliacions per compte propi

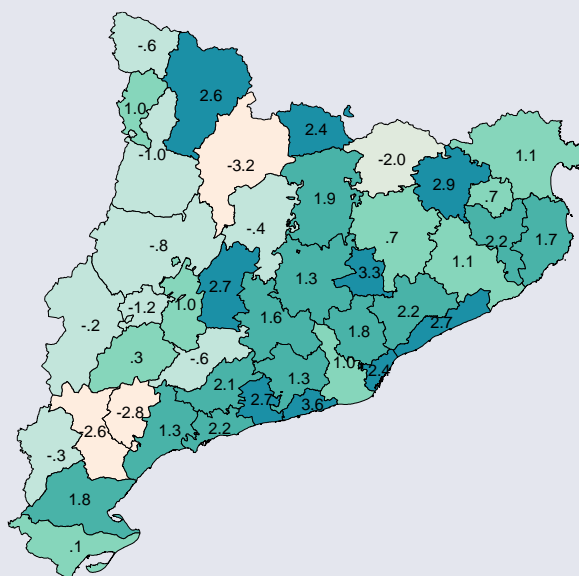
Variació de les afiliacions al RETA

Variació de les afiliacions al Sistema especial agrari del RETA

Variació de les afiliacions d'aquelles persones considerades com a autònoms pròpiament dits

Unitats: percentatges.
Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

¹¹ Dades cedides per Idescat.

El nombre d'afiliacions al RETA també ha augmentat el 1,1%. Tot i això, el total d'afiliacions al RETA a partir del Sistema Especial Agrari (SETA), ha disminuït el 2%. En general, les evolucions més negatives en el nombre d'afiliacions s'han experimentat a les comarques més occidentals i interiors. La província que recull el major nombre de comarques amb una disminució és la de Lleida, on en conjunt les afiliacions han baixat. A Tarragona, només han experimentat un declivi en les afiliacions al RETA les comarques interiors. A les províncies de Barcelona i Girona, la majoria de comarques han experimentat una evolució positiva.

Tot i que l'evolució negativa de les afiliacions s'ha produït només a les comarques interiors més occidentals, i que per tant pot estar molt relacionada amb el declivi de les afiliacions al SETA, l'evolució que ha mostrat el sistema especial agrari ha estat en general negativa arreu de Catalunya (vegeu graella anterior).

3.2. ELS AUTÒNOMS AFILIATS AL RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS

La major part dels cotitzants del RETA desenvolupen la seva activitat en el sector serveis, on s'hi adscriuen el 74,9% del total d'afiliats. La Construcció i la indústria ocupen el 12,1% i el 8,7% dels afiliats al RETA respectivament. El percentatge que suposen els que treballen a l'Agricultura és el més baix, del 4,4%.

Aquesta estructura només es reproduïx a les províncies de Barcelona i Girona. A la província de Lleida, en canvi, el sector agrari és el segon en importància, i a la de Tarragona, el tercer amb més ocupació. Els serveis són el sector d'ocupació majoritària a totes les províncies i la indústria, que en tots els casos es col·loca per darrera de la construcció, apareix com a sector menys concorregut tant a Lleida com a Tarragona (vegeu taula següent).

TABLA 1. Distribució sectorial de les persones afiliades al RETA per províncies. Catalunya, 2016

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Agricultura	1,4	5,4	24,7	9,5	4,4
Indústria	8,6	11,1	7,5	6,4	8,7
Construcció	11,3	15,4	11,9	14,1	12,1
Serveis	78,6	68,1	55,9	70,0	74,9

Unitats: percentatges.

Font: Idescat. Dades a data 31 de desembre.

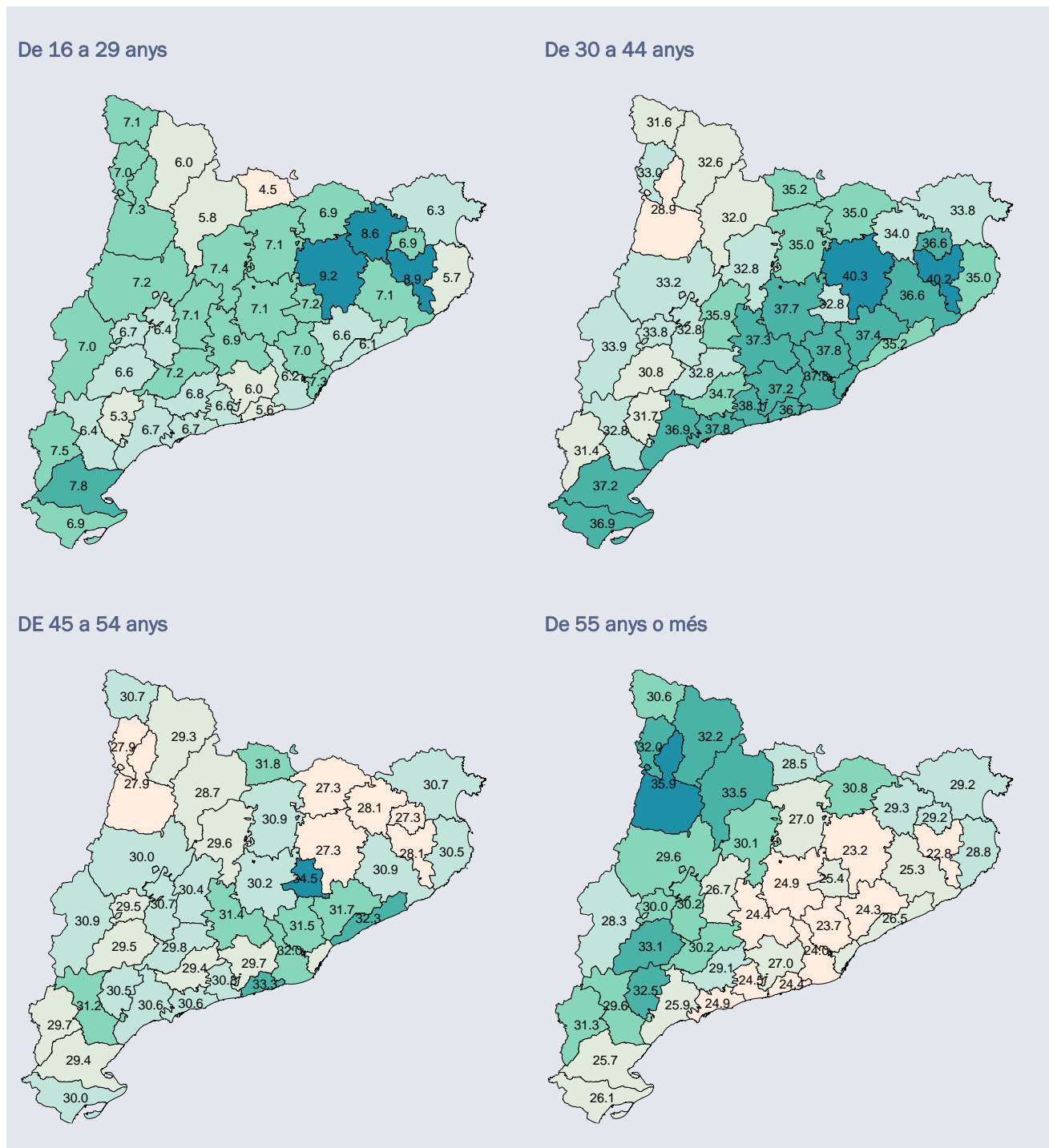
On ha crescut més l'afiliació al RETA ha estat a la província de Girona, seguida de la de Barcelona i la de Tarragona, on ha crescut només el 0,3%. A la província de Lleida, en canvi, ha disminuït el 0,5%, empena en bona mesura per la reculada dels sectors de la construcció, l'agrari i el dels serveis, que han perdut afiliats. Tot i això, mentre que en el cas del sector agrari la pèrdua d'afiliacions ha estat generalitzada, en el cas dels serveis, només han disminuït a les províncies de Lleida, i en el cas del de la construcció a la de Lleida i a la de Barcelona. (vegeu taula següent).

TABLA 2. Variació del nombre de persones que cotitzen pel RETA per províncies, Catalunya 2016

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Agricultura	-0,6	-1,1	-1,1	-0,4	-0,8
Indústria	1,1	2,9	4,0	-0,1	1,7
Construcció	-0,6	0,6	-2,1	0,3	-0,4
Serveis	1,4	1,8	-0,4	0,4	1,4
Total	1,1	1,6	-0,5	0,3	1,1

pròpiament dits, fet que fa pensar que es podria explicar per la dinàmica de perfils no inclosos dins d'aquesta categoria.¹³

MAPA 5. El treball autònom registrat al RETA. Distribució per franges d'edat de les afiliacions a cada comarca, Catalunya, 2016

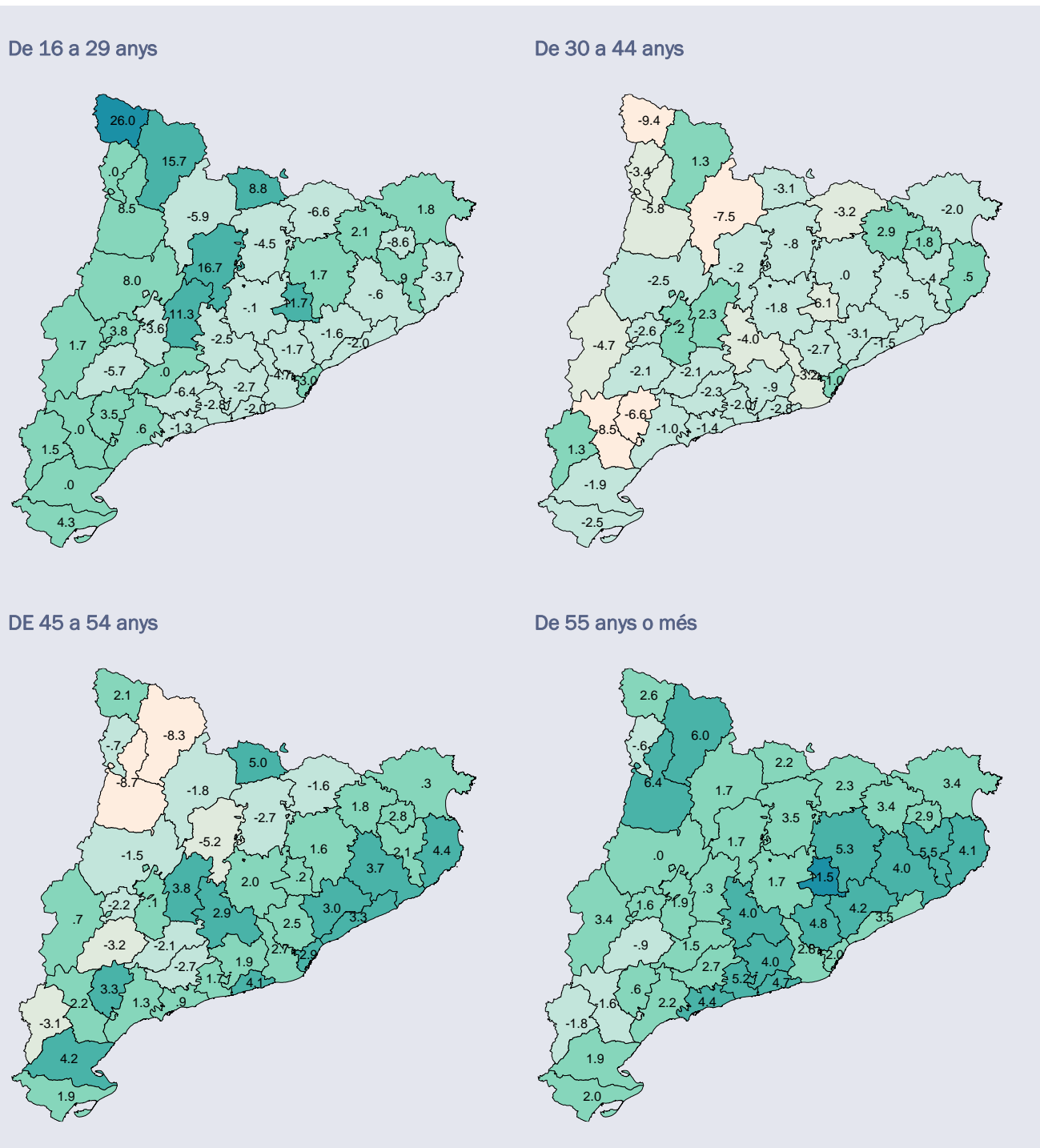

Unitats: percentatges.
Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

¹³ L'anàlisi de la distribució d'alguns col·lectius no inclosos com ara els membres de cooperatives o membres de societats col·lectives també permet apuntar en aquesta direcció. Vegeu l'epígraf corresponent més endavant.

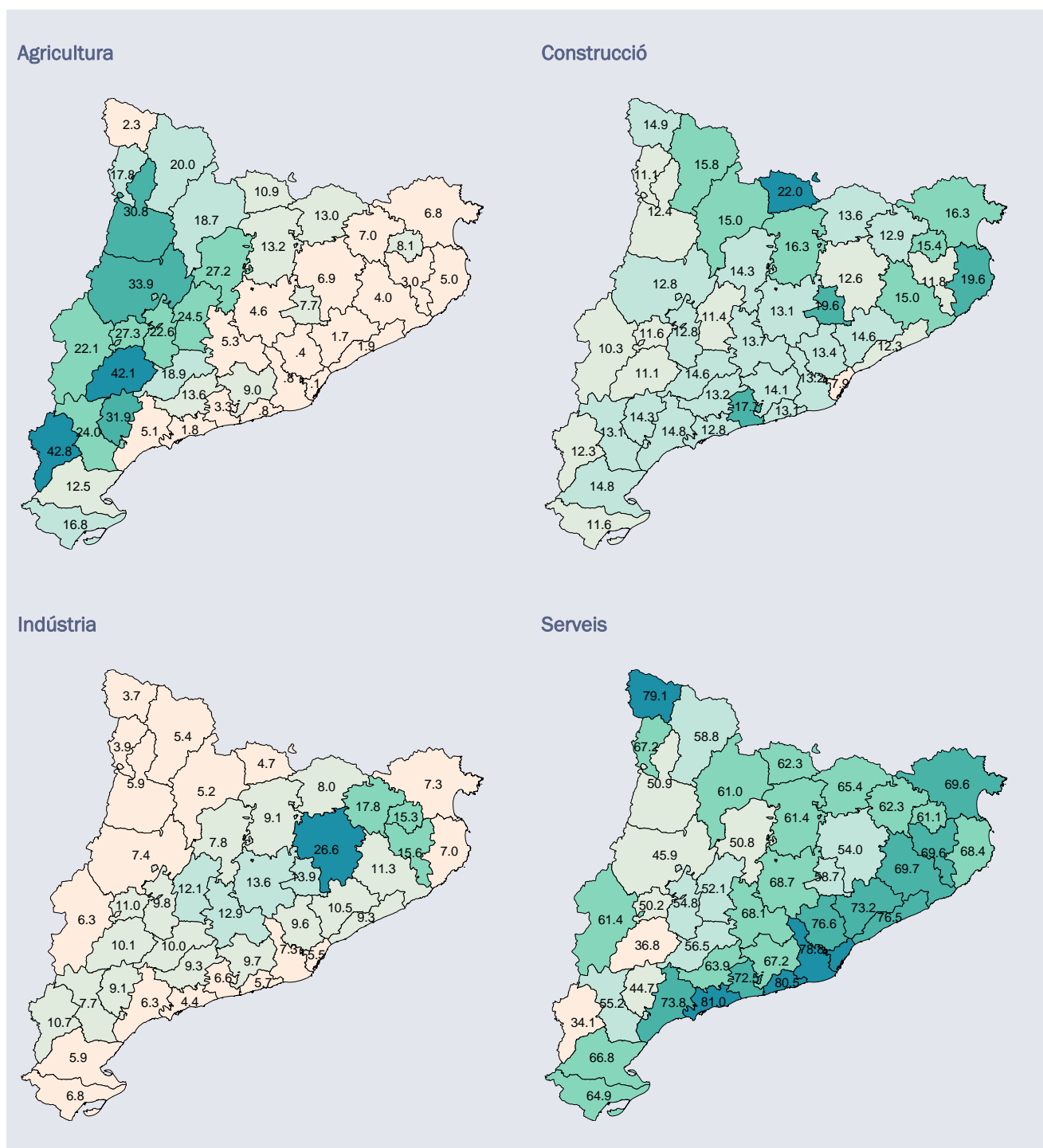
Amb tot, la variació per grups d'edat també reflecteix que són les cohorts més joves (de 16 a 29 anys) aquelles que precisament han augmentat amb més intensitat a la franja més occidental. En aquest cas, tal com es pot veure, els creixements d'aquestes comarques xoquen amb la disminució d'aquesta categoria a la resta, amb la única excepció de les comarques d'Osona, la garrotxa i el Gironès, que juntament amb el moianès han augmentat.

MAPA 6. El treball autònom registrat al RETA. Variació del nombre d'afiliacions segons franges d'edat. Catalunya, 2015-2016

Unitats: percentatges.
Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

MAPA 7. El treball autònom registrat al RETA. Distribució per grans sectors d'activitat de les afiliacions a cada comarca. Catalunya, 2016

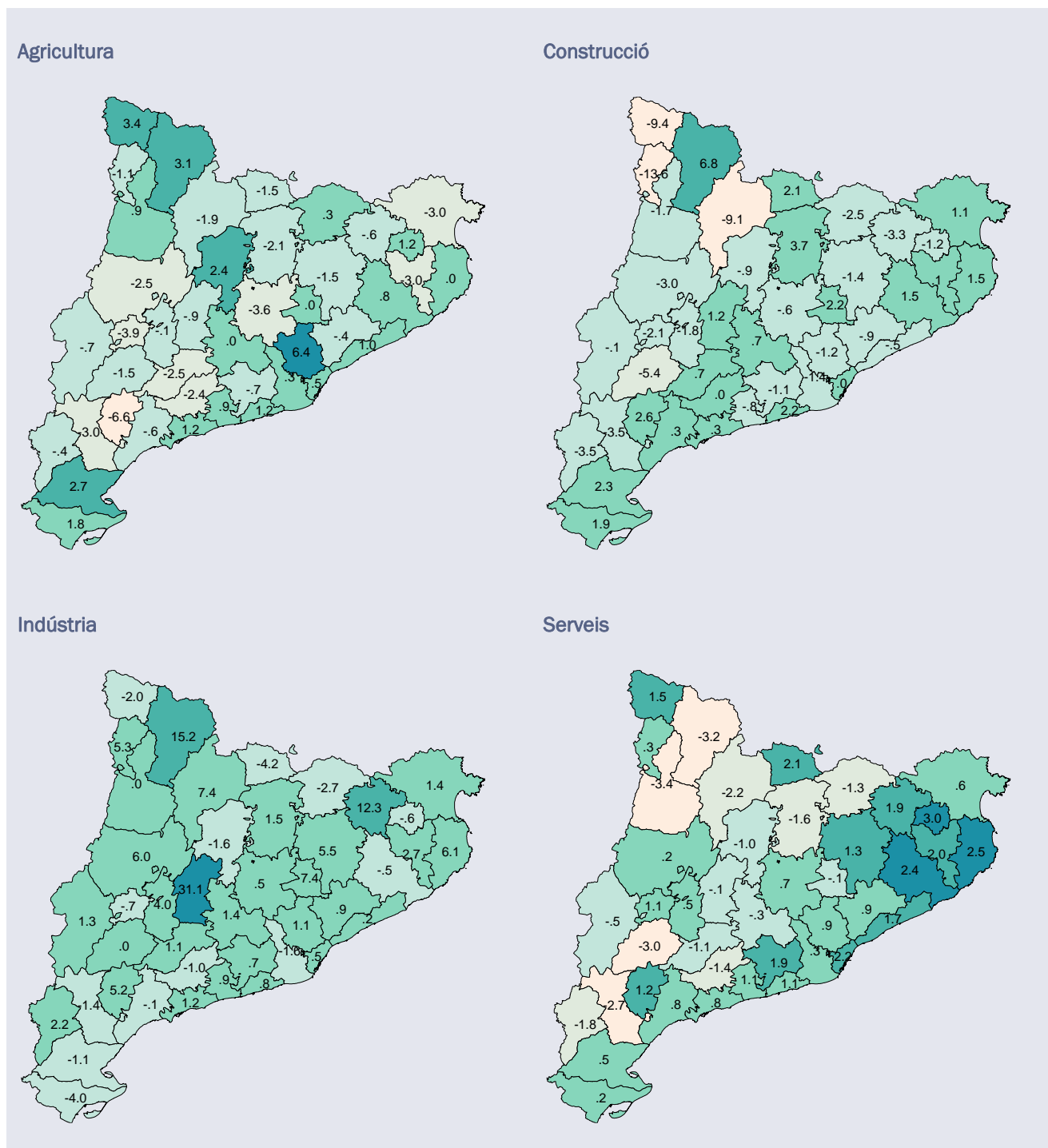
Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

La composició sectorial també ens permet explicar en part la dinàmica que s'ha esdevingut. D'una banda, les comarques d'Osona, la Garrotxa i el Gironès, juntament amb la del Pla de l'Estany, són les demarcacions on el percentatge d'indústria hi és més elevat.¹⁴ La franja de ponent, amb els registres

¹⁴ A més, aquestes tres comarques es destaquen molt més en el cas del conjunt total de l'afiliació al RETA, cosa que no es dona quan es distribueixen els APD. Més endavant es pot comprovar que la distribució industrial dels APD fa destacar també altres comarques que no són aquestes tres més dinàmiques.

de dinàmica global d'afiliacions al RETA més negativa, es corresponen amb aquelles comarques amb un pes més elevat del sector primari. I finalment, la franja més oriental, i en especial la costera, aplega els percentatges més elevats del sector serveis.

MAPA 8. El treball autònom registrat al RETA. Variació de les afiliacions segons grans sectors d'activitat. Catalunya, 2015-2016

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

En termes dinàmics, s'observa clarament que l'únic sector que ha mostrat un patró d'evolució identificable ha estat el dels serveis, que en general han crescut més a les zones orientals i costeres, i han

caigut a ponent, seguint la mateixa tendència general. No obstant això, el fet que les afiliacions al sector agrari hagin tendit a caure en la majoria de comarques, i que les afiliacions al sector industrial hagin experimentat una evolució contrària, ha reforçat la divergència de comportaments entre les comarques més orientals i les de ponent.

3.2.2. ELS ESTRANGERS AFILIATS AL RETA

El nombre de persones afiliades al RETA de nacionalitat estrangera era de 64.075 a finals de desembre de 2016. Amb aquest volum d'afiliats estrangers, el percentatge d'estrangers afiliats al RETA es situa en el 11,7%. Les províncies de Girona i de Barcelona és on el percentatge és més alt, del 13,6% i del 12% respectivament. A les províncies de Lleida i Tarragona, el percentatge es situa per sota de la mitjana catalana, en el 6,6% i el 9,8% respectivament.¹⁵ En general, aquest percentatge ha augmentat a totes les províncies.¹⁶ Entre els estrangers afiliats al RETA, el percentatge de dones és lleugerament més alt que no pas entre els que tenen nacionalitat espanyola. La ràtio no varia gaire segons si es tracta d'estrangers de procedència comunitària o extracomunitària.

TABLA 3. Nombre de persones estrangeres afiliades al RETA. Catalunya, 2015 i 2016

	2015	2016	Percentatge de dones 2016	variació 2015-2017		
				Total	Homes	Dones
Total	58.963	64.075	37,7	8,7	8,4	9,1
Comunitaris	22.337	24.439	37,4	9,4	8,6	11,0
Extracomunitaris	36.626	39.636	37,9	8,2	8,3	8,0

Unitats: persones i taxes de creixement.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis.

Dades 31 desembre.

El percentatge d'estrangers al RETA ha crescut perquè, mentre que els afiliats al RETA han augmentat el 1,1%, els estrangers ho han fet el 8,7%. Tot i que la taxa de creixement ha estat intensa tant entre els estrangers de procedència comunitària com entre els extracomunitaris, el col·lectiu que ha augmentat més, a diferència d'altres anys, ha estat el de persones de procedència comunitària. Per sexes, les divergències en l'evolució també han estat mínimes, tot i que entre els comunitaris han augmentat de manera lleugerament més intensa les dones mentre que entre els extracomunitaris ha estat al revés. (Vegeu taula anterior).

TABLA 4. Nombre de persones estrangeres afiliades al RETA per províncies i distribució segons província de residència i procedència. Catalunya, 2016

	Persones afiliades	Distribució provincial	Percentatge sobre els cotitzants RETA sobre el total de RG i RETA	Procedència	
				Comunitària	Extracomunitària
Catalunya	64.075	100	16,3	38,1	61,9
Barcelona	47.537	74,19	16,6	35	65
Girona	8.655	13,51	19,7	49,5	50,5
Lleida	2.591	4,04	9,5	44,5	55,5
Tarragona	5.292	8,26	14,5	44,6	55,4

Unitats: persones i percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis.

Dades 31 desembre.

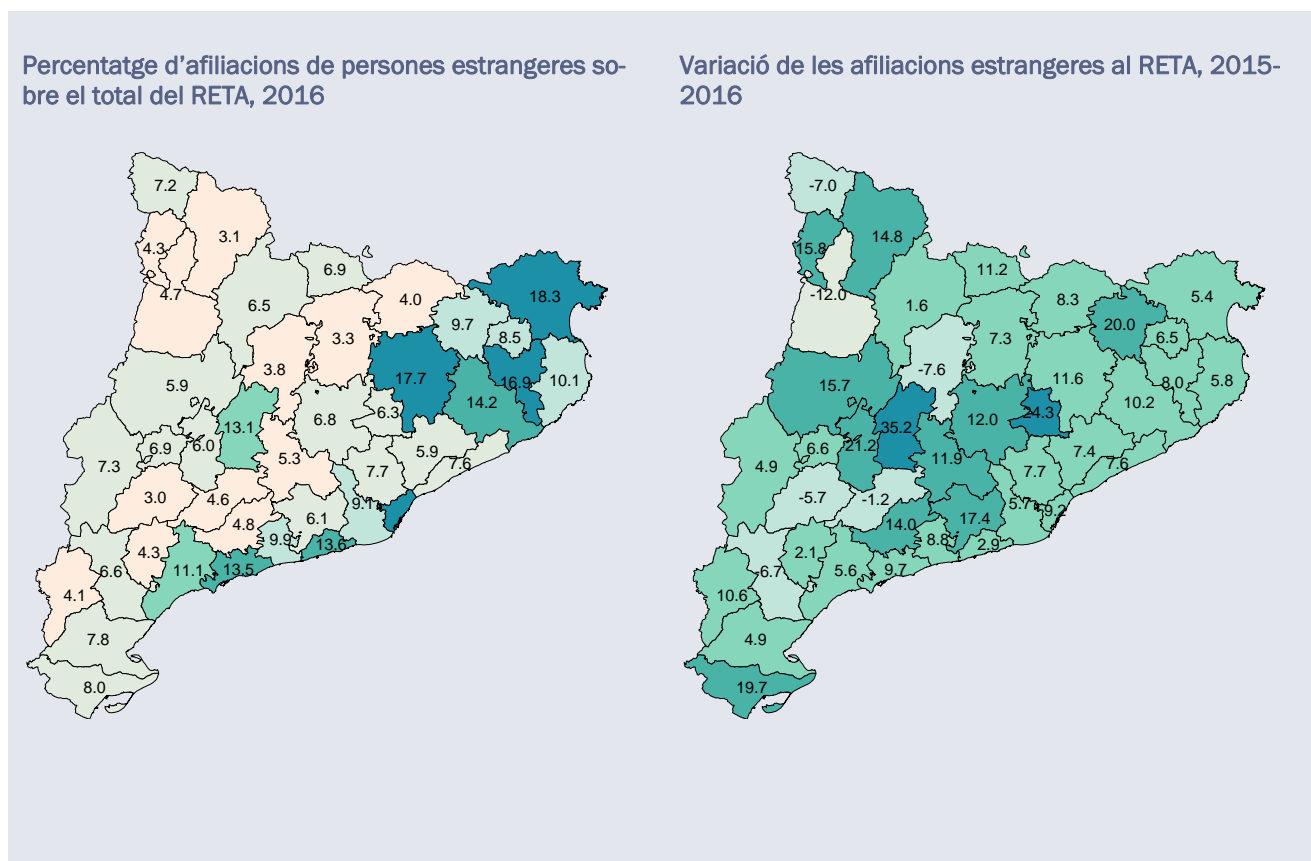
¹⁵ Càlculs efectuats a partir del nombre d'afiliacions en data de 31 de desembre obtingudes a partir d'Idescat.

¹⁶ Elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis.

Els afiliats estrangers al RETA s'ubiquen majoritàriament a la província de Barcelona. Tot i això, la província de Girona és on el percentatge de cotitzants del RETA entre els afiliats estrangers totals és més alt, del 19,7%, mentre que a Lleida on és més baix (9,5). A totes les províncies, inclosa enguany també Girona, el percentatge d'extracomunitaris és més alt que no pas el de comunitaris.

En general, les afiliacions estrangeres són més importants en termes relatius a les comarques gironines i del nord de la província de Barcelona. Destaquen sobretot les comarques d'Osona, La Selva, el Gironès, La Garrotxa, el Pla de l'Estany i l'Alt Empordà. També apareixen amb valors alts les comarques de la costa central i de Tarragona.

MAPA 9. Afiliacions al RETA de persones estrangeres. Catalunya, 2015 i 2016

Unitats: percentatges.
Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

En general, la variació d'afiliacions estrangeres ha estat positiva a moltes comarques, i en alguns casos molt intensa. Són poques les comarques que durant l'any 2016 han experimentat una disminució de les afiliacions de persones estrangeres, a destacar els casos de la Vall d'Aran, el Pallars Jussà, el Solsonès, la Conca de Barberà, Les Garrigues i la Ribera d'Ebre. Destaquen les comarques de la Segarra, el Moianès amb creixements molt intensos, si bé en general, les comarques centrals de Catalunya recullen registres de creixement molt destacats. També sobresurten els casos de la Garrotxa i el Montsià.

3.3. ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS ECONÒMICAMENT DEPENDENTS

El nombre total de persones que s'autodeclaren a Catalunya com a autònoms econòmicament dependents (TRADE) és de 2.038, el 20,3% del total de TRADE a Espanya.¹⁷ Dins del col·lectiu, les dones suposen el 25,7%, un percentatge per sota del que trobem pel conjunt d'Espanya, on suposen el 29,4%.¹⁸ Tot i això, les dones han estat el col·lectiu que més ha augmentat dins dels TRADE, amb un creixement de l'11,3%.

TABLA 5. Nombre de treballadors autònoms econòmicament dependents registrats a desembre de 2016. Catalunya

	Dones	Homes	Total	Dones (Variació)	Homes (Variació)	Total (Variació)	Percentatge de dones
Catalunya	523	1.515	2.038	11,3	4,9	6,5	25,7
Barcelona	438	1.244	1.682	10,6	2,5	4,5	26,0
Girona	34	126	160	21,4	18,9	19,4	21,3
Lleida	27	40	67	3,8	-4,8	-1,5	40,3
Tarragona	24	105	129	20,0	28,0	26,5	18,6

Unitats: persones i percentatges.

(nd) sense afiliats o informació supeditada a secret estadístic.

Font: elaboració pròpia amb dades cedides per Idescat. Afiliats a mes de desembre.

En general, el nombre de TRADE a Catalunya registrats a finals de desembre ha augmentat el 6,5% respecte d'un any abans. La província on més han augmentat ha estat la de Tarragona, on han crescut el 26,5%. També han experimentat creixements els TRADE de Girona (19,4%) i de Barcelona (4,5%) si bé a Lleida han disminuït (-1,5%).

El percentatge més alt de dones entre els TRADE el trobem a la província de Lleida, on suposen el 40,3%. D'altra banda, el percentatge més baix es localitza a la província de Tarragona, on suposen només el 18,6%, un percentatge encara més baix que el de l'any anterior.¹⁹ En general, a gairebé totes les províncies la dinàmica de les dones ha estat més positiva que la dels homes. A l'única circumscripció en què això no ha passat és a la de Tarragona, on el creixement dels homes ha estat superior.

La de Barcelona és la província que concentra la gran majoria dels afiliats TRADE. El 82,5% dels treballadors del col·lectiu es troben en aquesta província. A la resta de províncies el nombre de TRADE és més modest, atès que van des del 7,9% de Girona al 3,3% de Lleida, passant pel 6,3% de Tarragona.

El Barcelonès i les comarques adjacents concentren bona part del col·lectiu TRADE. Només entre el Barcelonès, el Baix Llobregat, el Vallès oriental i l'occidental i el Maresme recullen gairebé tres quartes parts dels afiliats d'aquest col·lectiu.²⁰

En general, les proporcions més altes de TRADE sobre el total d'autònoms es localitzen a les comarques més urbanitzades, tot i que es percep un patró distintiu a les comarques de la Catalunya central. Els percentatges més elevats es localitzen al voltant de Barcelona, també a les comarques del Gironès, a les properes al Tarragonès i a les comarques interiors de la conca del Llobregat (vegeu el mapa de la graella següent).

¹⁷ Càlculs efectuats a partir de les dades proporcionades pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ Vegeu CTEESC (2016) p.

²⁰ Concretament aglutinen el 73,7% del col·lectiu TRADE.

3.4. ELS COOPERATIVISTES I ELS MEMBRES DE SOCIETATS COLLECTIVES

3.4.1. ELS COOPERATIVISTES I LES COOPERATIVES

A 31 de desembre de l'any 2016, segons dades del Ministeri, el nombre de cotitzants al RETA com a cooperativistes que desenvolupaven la seva activitat a Catalunya pujaven a 15.316, el 9,3% més que un any abans. Aquesta xifra situa el pes relatiu dels afiliats cooperativistes en el RETA en el 2,8%.

L'activitat cooperativista a Catalunya recau sobre un total de 4.348 empreses, de les quals 2.810 han optat per fer cotitzar els seus socis com a autònoms al RETA., el 64,6% del total.²¹ En termes de treballadors però, el percentatge baixa, atès que aquestes 2.810 cooperatives només representen unes 15.316 persones, el 36,1% dels cooperativistes a Catalunya. Tant el nombre de societats cooperatives adscrites al RETA com el nombre de socis registrats han augmentat aquest darrer any, tot i que en el segon cas ho ha fet amb més intensitat que en el primer (6,9% i 9,3% respectivament).

TABLA 6. Nombre de cooperatives i de socis cooperativistes. Catalunya, 2015-2016

	2015	2016	Variació 2015-2016
Nombre de Cooperatives	2.629	2.810	6,9
Nombre de Socis	14.013	15.316	9,3

Unitats: societats i cooperativistes i taxes de creixement en percentatge.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

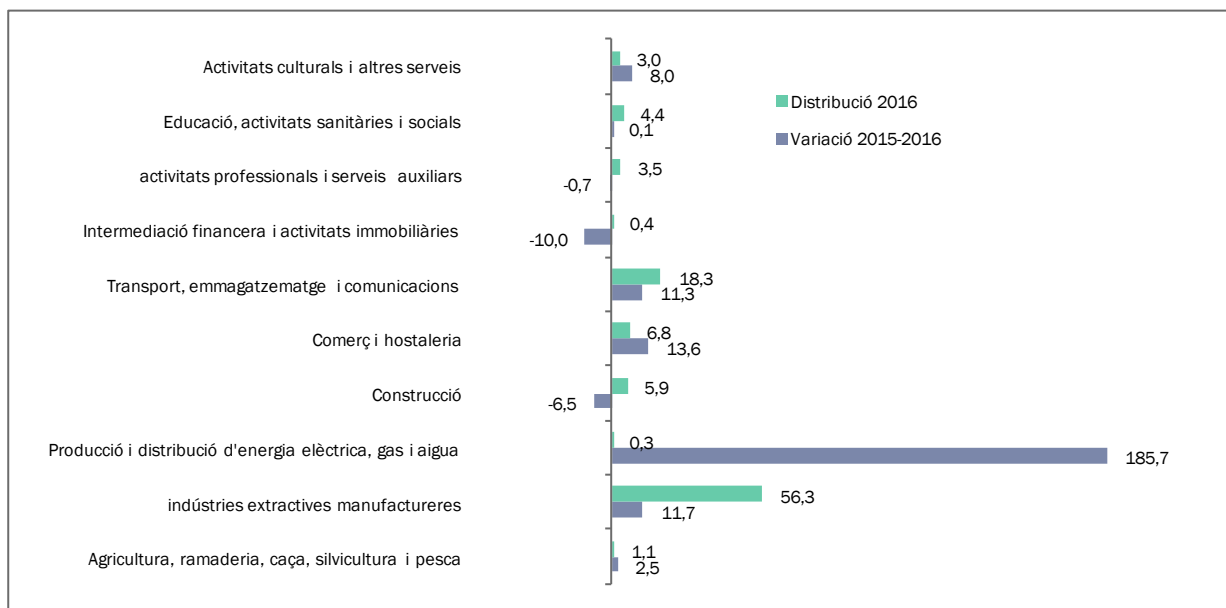
La majoria dels socis cooperativistes desenvolupen la seva activitat en el sector industrial. Les indústries extractives i manufactureres apleguen el 56,3% del total dels autònoms cooperativistes registrats al RETA a Catalunya.

El segon sector en importància és el del transport, l'emmagatzematge i les comunicacions. El ram de la logística i les telecomunicacions aplega també el 18,3% dels afiliats cooperativistes al RETA. La resta d'activitats, tret de les de comerç i hostaleria i la de construcció no abasten en cap dels casos un percentatge superior al del 5% del col·lectiu.

Les úniques activitats que han registrat una disminució del nombre de socis cooperativistes són les de la construcció, intermediació financera i serveis immobiliaris, i també la de serveis professionals i auxiliars. La resta d'activitats han experimentat un augment del nombre de membres registrats (vegeu següent gràfic)

²¹ Els cooperativistes han de determinar als estatuts de cada societat el tipus d'afiliació que mantindran amb la Seguretat Social. Dades extretes de l'informe publicat pel MOiSS (2017) Base de datos de la economía social. Sociudades Cooperativas y Sociudades Laborales inscritas en la Seguridad Social 31 de Desembre de 2016.

GRÀFIC 11. Distribució i variació del total de cooperativistes registrats a Catalunya per branques d'activitat. Catalunya, 2016

Unitats: societats i cooperativistes.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

El 64,1% dels socis cooperativistes afiliats al RETA treballen en societats ubicades a la província de Barcelona. La següent província en importància és la de Girona, que aplega el 21,6% dels afiliats del col·lectiu. Les dues províncies restants, Lleida i Tarragona, suposen només el 7,7% i el 6,6% dels cooperativistes afiliats al RETA respectivament.²²

3.4.2. DISTRIBUCIÓ DEL COL·LECTIU DE COOPERATIVISTES I MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES A CATALUNYA

Dins del RETA, a banda dels autònoms pròpiament dits, hi trobem també una part important de persones afiliades que treballen per compte propi, però que ho fan associats en una empresa, ja sigui amb caràcter cooperatiu o bé en una societat col·lectiva. En aquest darrer cas, parlem d'un col·lectiu d'unes 103.975 persones, que representen el 46,6% de les afiliacions al RETA un cop excloses aquelles de persones considerades autònoms pròpiament dits.²³ Aquest col·lectiu, conformat pels membres de societats col·lectives i cooperatives, suposa el 19,1% dels cotitzants del RETA.

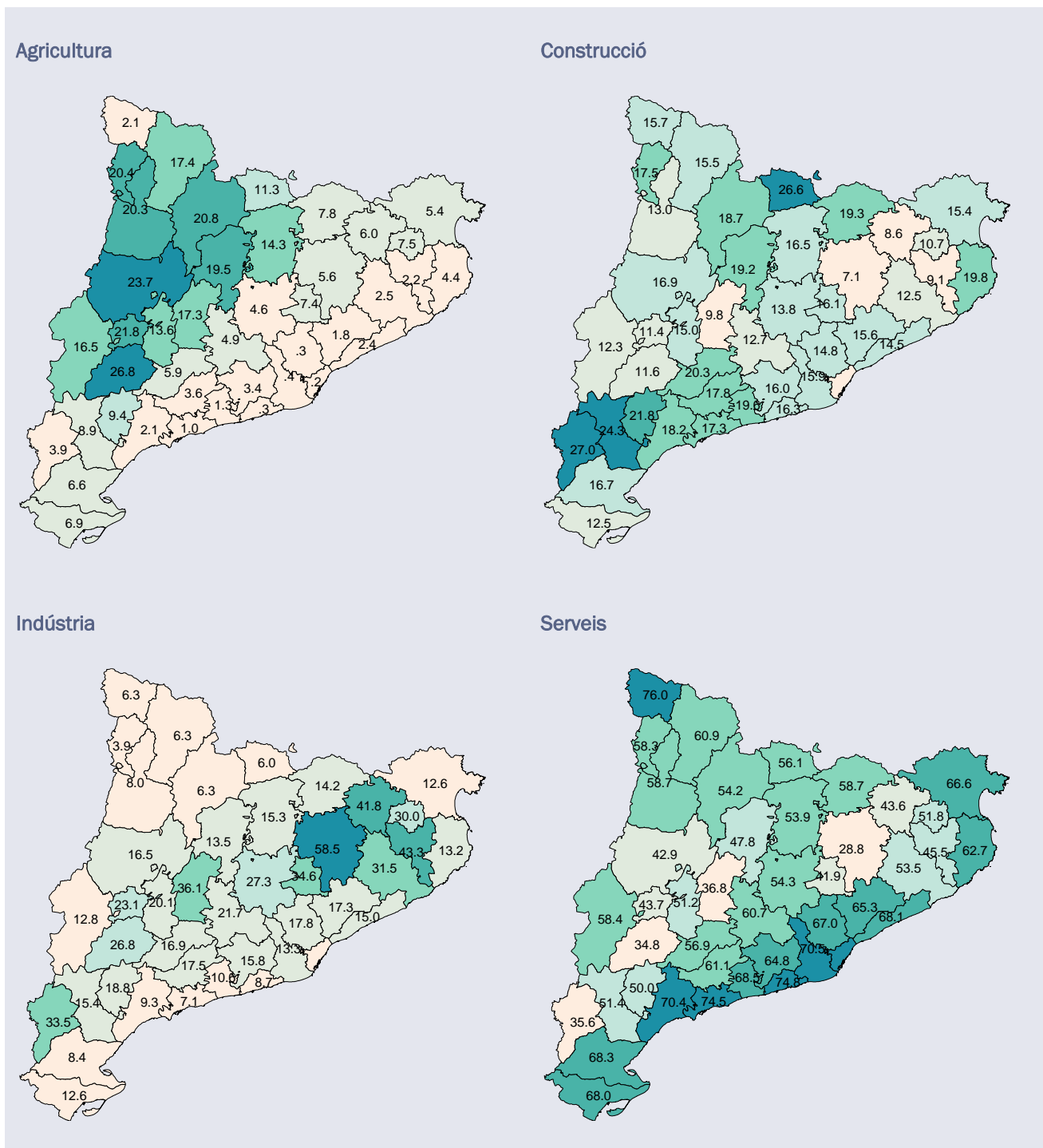
Entre les comarques amb el percentatge més alt d'autònoms cooperatives i membre de societats col·lectives hi destaca la comarca d'Osona, on el col·lectiu representa el 34% dels afiliats al RETA. El registre d'aquesta comarca es situa a molta distància dels de les que la segueixen, com ara el Pla de l'Urgell o el Gironès, ambdues amb percentatge per sota del 30% (vegeu mapa de la graella següent).

En termes relatius, Osona també es manté al capdavant, amb un percentatge de afiliacions de membres de societats cooperatives o col·lectives del 8,4% del total d'afiliacions a la seguretat social, tant per compte propi com per compte d'altri. No obstant això, la representació de la importància relativa d'aquesta figura per comarques ens permet veure que en general trobem també moltes altres circumscipcions amb un percentatge també elevat d'aquest tipus d'afiliacions.

²² Elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, BASE DE DATOS DE LA ECONOMÍA SOCIAL Societades Cooperatives y Societades Laborales inscritas en la Seguridad Social 31 de Diciembre de 2016.

²³ A partir de la informació facilitada per Idescat a data de 31 de desembre de 2016.

MAPA 12. El treball autònom desenvolupat en cooperatives i societats col·lectives. Percentatge d'afiliacions als principals grans sectors d'activitat per cada comarca. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

La dinàmica del col·lectiu no varia de la del conjunt d'afiliacions per compte propi. Mentre que les comarques de ponent, de Lleida i Tarragona, mostren variacions en general negatives, a la franja oriental aquesta dinàmica s'observa positiva.

En aquest cas, la divergència en la distribució sectorial respecta de la del conjunt del RETA en canvi és més gran. Destaca el cas de la comarca d'Osona, amb un percentatge d'afiliacions d'aquest col·lectiu

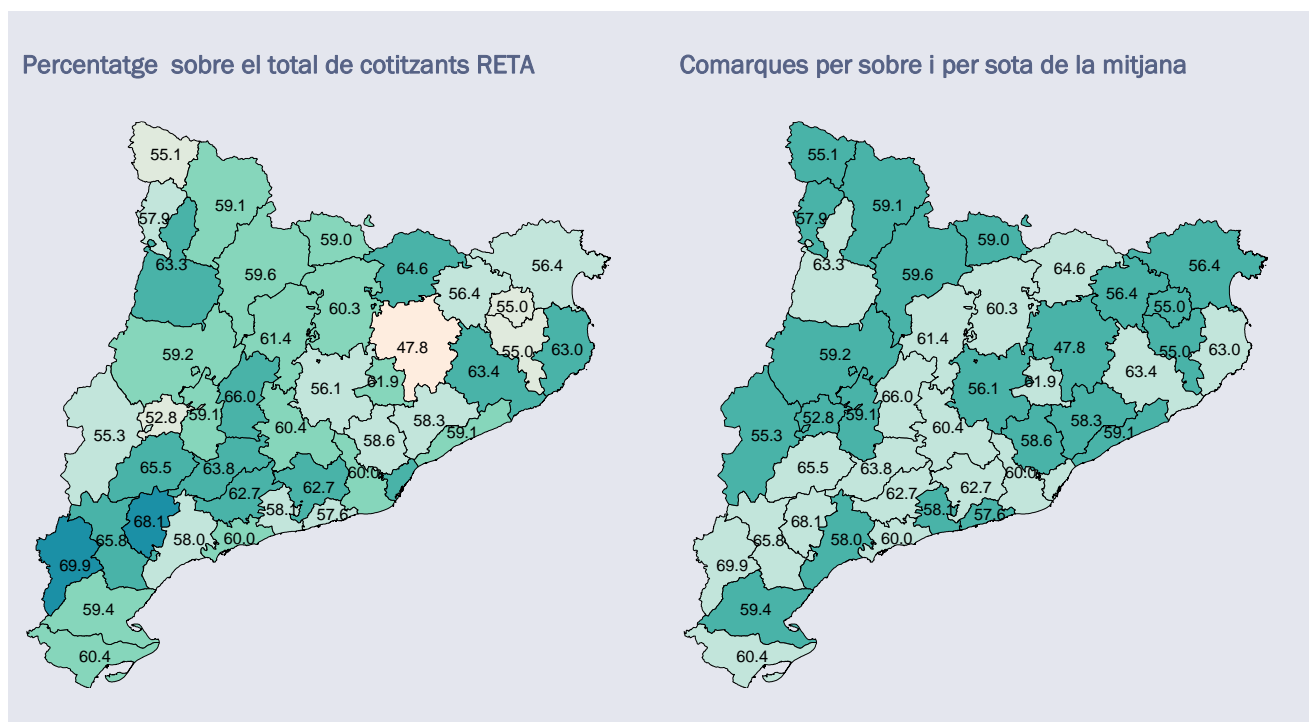
majoritari al sector industrial (58,5%). Es tracta de l'única comarca on aquesta contribució hi és majoritària. En general, les tres comarques que destaquen per la gran aportació al sector industrial coincideixen amb aquelles que en termes relatius mostren també una contribució industrial més clara al conjunt del RETA. Parlem en aquests casos de les comarques d'Osona, la Garrotxa i el Gironès.

De la mateixa manera que amb el conjunt d'afiliacions al RETA, les comarques de ponent mostren el percentatge més elevat de treballadors del sector agrari, mentre que els serveis tendeixen a ser més importants en el col·lectiu a la costa. Sorprèn en aquest cas la forta divergència en la importància relativa que adquireix el sector de la construcció, que mostra els percentatge més alts a les comarques interiors més meridionals de Catalunya i a la Cerdanya.

3.5. ELS AUTÒNOMS PERSONES FÍSQUES

Del total de persones afiliades al RETA, una part important s'identifica amb el concepte d'autònom com a persona física. Es tracta del col·lectiu que el Ministeri defineix com a autònoms pròpiament dits (APD).²⁴ Aquest es tracta d'un col·lectiu que es defineix a partir dels afiliats al RETA, per exclusió d'aquells que estan integrats a societats, ja siguin mercantils, cooperatives o de qualsevol altra tipologia, d'aquells altres que figuren com a col·laboradors familiars i també d'aquells que es troben registrats per formar part d'algun col·lectiu especial de treballadors.²⁵

MAPA 13. Percentatge d'autònoms pròpiament dits sobre el total de cotitzants del RETA per comarques. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia amb dades cedides per Idescat. Afiliats a mes de desembre.

²⁴ Vegeu l'informe que publica trimestralment el MOISS (2017): http://www.empleo.gob.es/es/sec_trabajo/autonomos/economia-soc/autonomos/estadistica/index.htm

²⁵ Segons defineix el propi Ministeri: Es tracta d'aquelles persones afiliades que consten en algun dels règims per compte propi de la Seguretat Social i que no es troben integrats en societats mercantils, cooperatives ni altres tipus d'entitats societàries. També s'hi exclouen els que figuren com a col·laboradors familiars i aquells que es troben registrats formant part d'algun col·lectiu especial de treballadors

El col·lectiu d'autònoms definit d'aquesta manera representa el 59,1% del total d'afiliacions a Catalunya.²⁶ No obstant això, la distribució territorial d'aquest col·lectiu no coincideix exactament amb la dels afiliats al RETA i trobem comarques on el col·lectiu té un pes relatiu més alt i altres comarques on el té més baix. Un cop d'ull al primer mapa de la graella anterior ens permet veure que el pes relatiu dels APD sobre el total d'afiliats al RETA va des del 69,9% que representen a la Terra Alta, al 47,8% que suposen a Osona.²⁷

Aquest col·lectiu es compon majoritàriament de persones sense assalariats a càrrec. Parlem en aquest cas del 80,4% del total d'APD amb aquesta característica. No obstant això, el creixement experimentat pels autònoms amb assalariats al càrrec ha estat del 6,1%, molt més intens que el del col·lectiu d'autònoms sense assalariats (0,8%). Gairebé el 94% dels autònoms persones físiques no desenvolupen una activitat paral·lela per compte d'altri. No obstant això, els autònoms pròpiament dits amb pluriactivitat han estat els que han augmentat més l'any 2016, el 12,1%, molt per sobre del que ho ha fet la resta.²⁸

La majoria dels APD continuen tenint una antiguitat en el negoci superior als 5 anys. Entre aquells que registren una antiguitat inferior als cinc anys però, són clarament majoria els que porten menys de tres anys desenvolupant l'activitat. Aquesta fet, és una mostra evident que el col·lectiu es troba en un procés de recuperació, que resulta encara més evident si tenim en compte que el percentatge d'aquells amb una antiguitat inferior a l'any depassa clarament el 15%, xifra que ens alerta del fet que la recuperació d'aquest col·lectiu ha continuat en el decurs de l'any. Tot i això, la dinàmica d'aquells amb una antiguitat superior als sis mesos però inferior a l'any ha estat molt positiva, mentre que la d'aquells amb una antiguitat menor als sis mesos han disminuït. Aquest darrer factor ens podria dur a pensar que en el darrer semestre de l'any 2016 l'evolució positiva del col·lectiu s'hagi pogut començar a frenar.²⁹

En general, la gran majoria dels APD cotitzen per la base mínima. No obstant això, la taxa de creixement dels afiliats que cotitzen per sobre de la base mínima ha augmentat en aquells casos en què la cotització es situa per sota del doble de la base mínima, i ha disminuït en els casos en què es situa per sobre d'aquest llindar.³⁰

El percentatge d'estrangers entre les afiliacions al RETA de persones amb el perfil d'APD és del 11,5%, un percentatge similar tot i que lleugerament inferior al del col·lectiu global del RETA (11,7%). En general, la majoria de comarques es situen per sota d'aquest valor. No obstant això, trobem algunes demarcacions amb percentatges més alts d'afiliacions de persones estrangeres respecte del total. Destaquen en aquest cas les comarques del Barcelonès, l'Alt Empordà, el Tarragonès, el Garraf, la Segarra, la Selva, el Gironès i el Baix Camp.

Pel que fa a la dinàmica del col·lectiu segons nacionalitat, mentre que els de nacionalitat espanyola han crescut el 0,9%, els de nacionalitat estrangera ho han fet al 9%. Aquesta evolució molt més dinàmica dels estrangers entre els APD es percep també amb la distribució geogràfica de les variacions. Mentre que en general la majoria de comarques catalanes han experimentat augments dels estrangers d'aquest col·lectiu, això no succeeix en el cas dels espanyols.

La dinàmica que mostren les afiliacions d'APD de nacionalitat espanyola resulta molt similar a la que experimenta el conjunt de les afiliacions al RETA. Mentre que les comarques més orientals tendeixen a experimentar creixements, les més orientals recullen variacions a la baixa. No obstant això, en el cas dels estrangers això no és exactament així. D'aquesta manera, les afiliacions d'estrangers puguen gaire-

²⁶ Elaboració pròpia a partir d'Idescat.

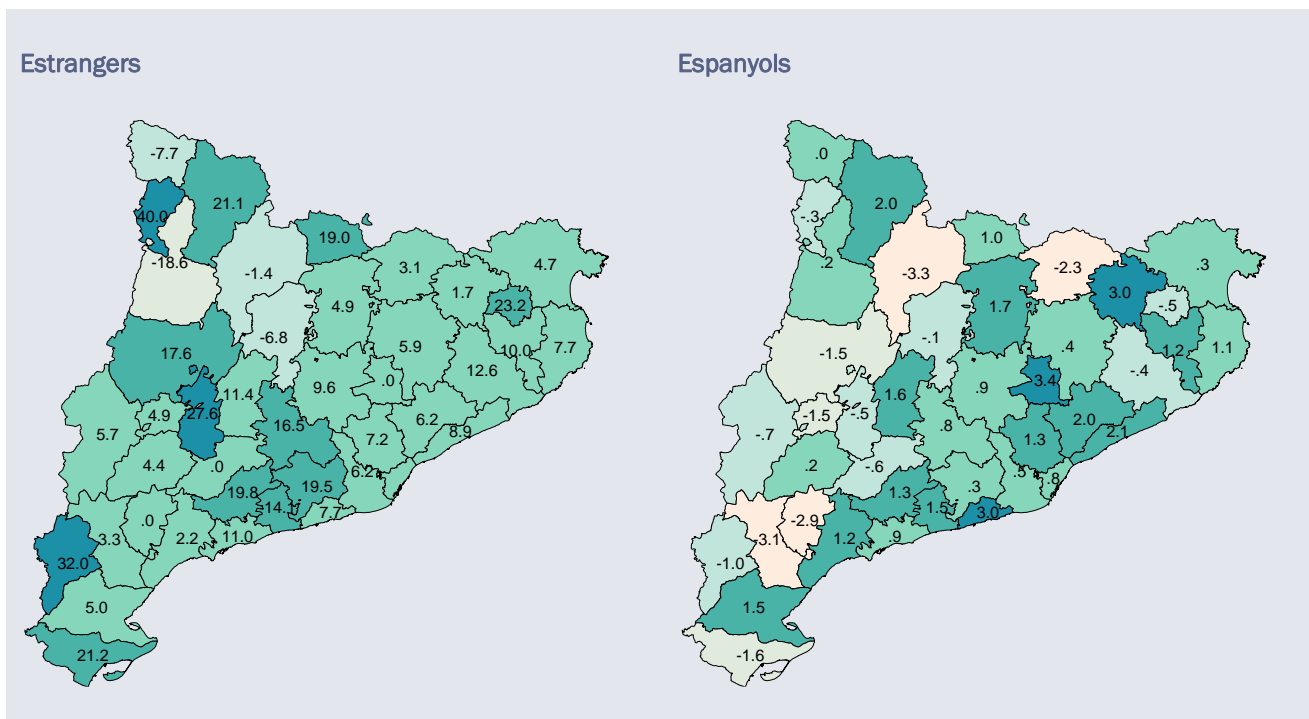
²⁷ Es tracta de la comarca on el col·lectiu de cooperativistes i de membres de societat col·lectiva era més alt. Tal com s'ha analitzat, la divergència entre el pes que mantenen a Osona i a la resta de comarques era destacable.

²⁸ Calculat a partir de MOISS (2017) Perfil de los trabajadores autónomos en España a 31 de diciembre de 2016

²⁹ Dades calculades a partir dels recomptes publicats pel MOISS (2017) i versions anteriors.

³⁰ Ibídem, els cotitzants de base mínima han augmentat el 2,2%, mentre que les categories d'entre 1 i 1,5 vegades i entre 1,5 i 2 vegades la base mínima han augmentat en una intensitat superior (3,9% i 3,8% respectivament). Les categories amb una base de cotització superior han disminuït.

MAPA 15. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons nacionalitat. Catalunya, 2016

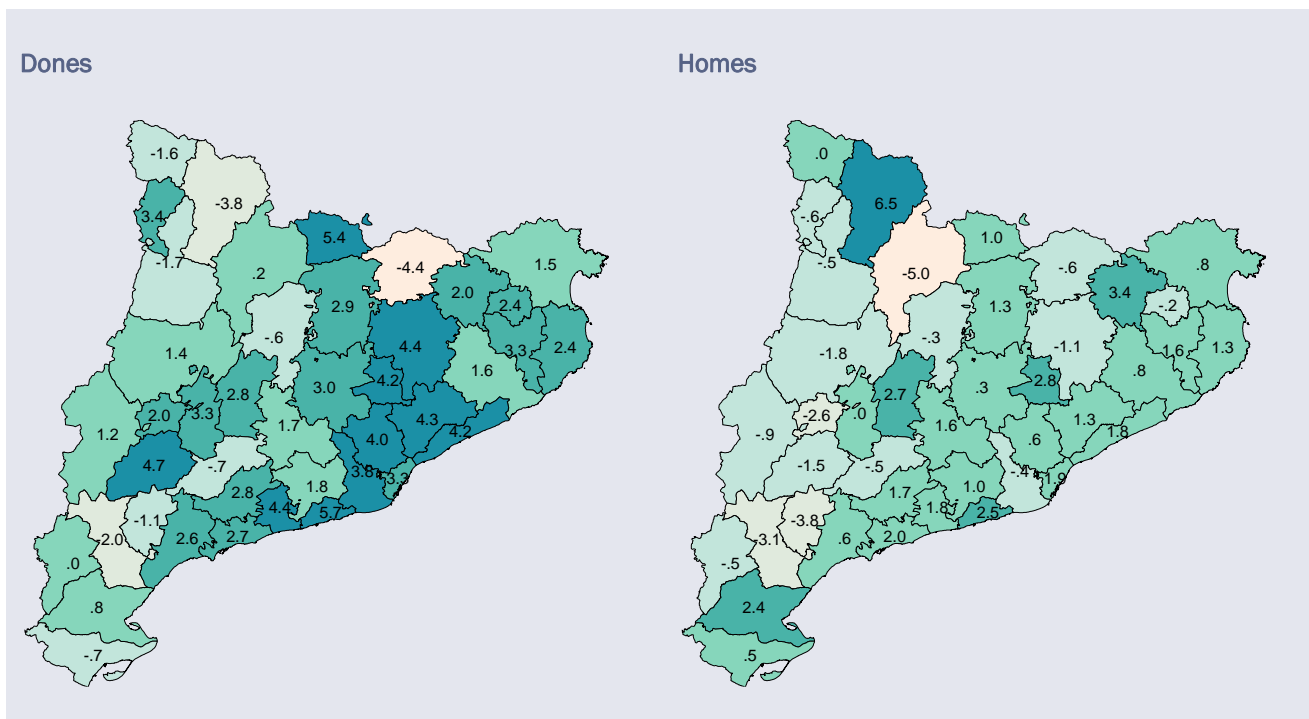

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

El col·lectiu d'APD manté també un percentatge de dones similar al del conjunt del col·lectiu RETA, i només es situa dues dècimes de punt percentual per sota (35,1%). Les comarques amb un percentatge de dones per sobre la mitjana són les de la Ribera d'Ebre, l'Alta Ribagorça, el Bages, el Pallars Jussà, el Berguedà, el Tarragonès, el Priorat, el Barcelonès, el Ripollès, el Garraf, el Baix Camp, el Montsià, el Solsonès, el Maresme, l'Alt Urgell i el Baix Ebre.

MAPA 16. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons sexe. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

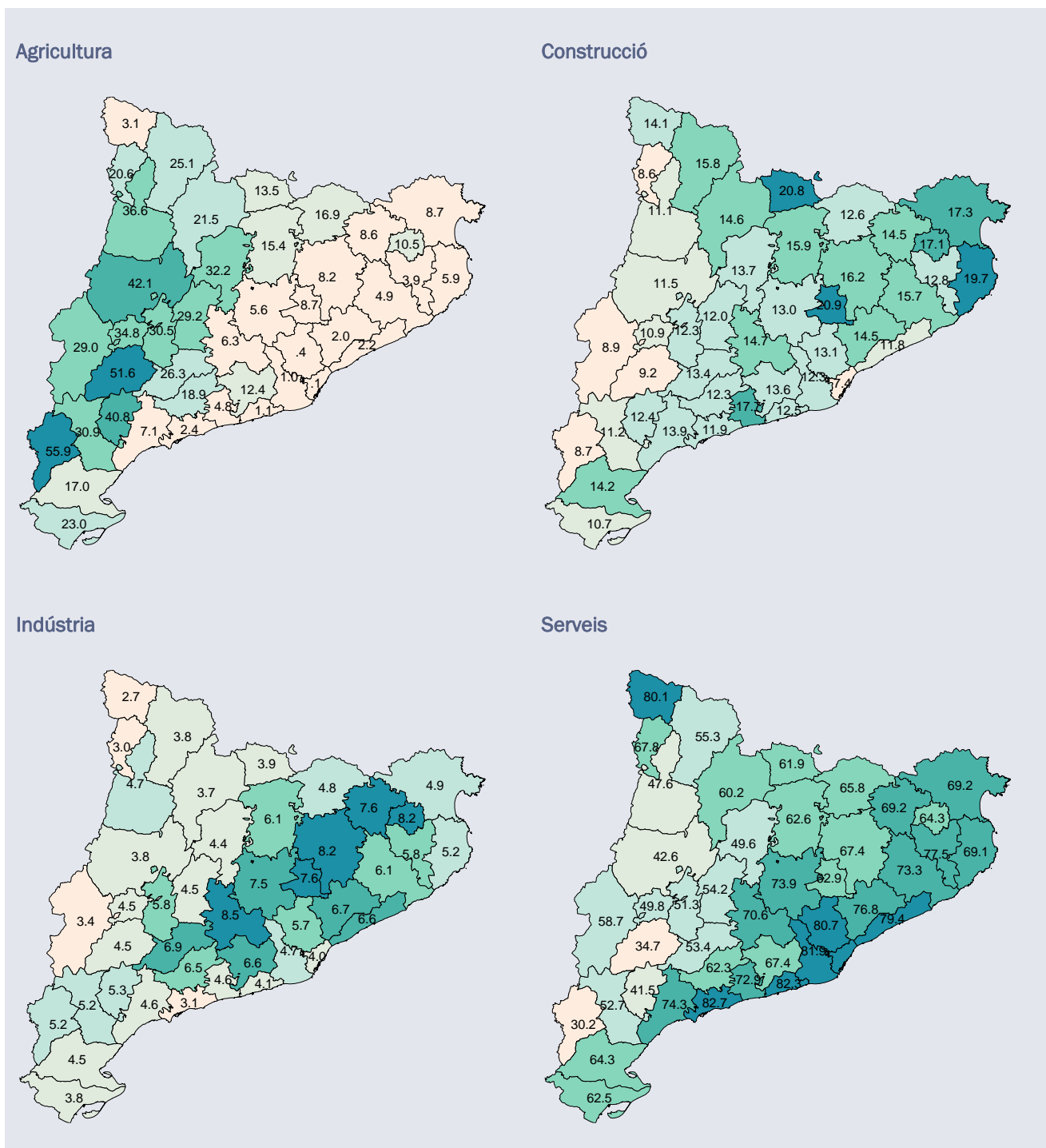
La dinàmica que han experimentat les dones d'aquest col·lectiu ha estat positiva i molt més intensa que la dels homes. Mentre que les afiliacions de dones han augmentat el 3,1%, les dels homes només ho han fet l'1%.

Altres cops aquesta divergència en les dinàmiques es reproduïx per comarques. Mentre que les dones han experimentat un augment generalitzat a gairebé totes les circumscripcions tret d'algunes comarques, sobretot del Pirineu, la dinàmica dels homes s'acosta més a la dinàmica global tant del col·lectiu APD com del col·lectiu RETA.

Per edats, el 6,8% dels APD tenen entre 16 i 29 anys, el 37,4% entre 30 i 44 anys, el 29,7% entre 45 i 54 anys i la resta, el 26,1%, 55 anys o més. A grans trets, aquesta distribució és similar a la del col·lectiu RETA. De la mateixa manera que succeeix amb la distribució per edats del col·lectiu RETA, en el cas dels APD la distribució de les afiliacions per comarques i categories d'edats només mostra patrons clarament identificables en el cas de la franja d'edat dels 30 als 44 anys, i de la franja d'edat de 55 o més. Mentre que en el primer cas els percentatges més importants es localitzen sobretot a les comarques més orientals i amb especial intensitat a les més poblades de les províncies de Barcelona i Girona, en el cas dels de més de 55 anys adquireixen major rellevància relativa en a les comarques de ponent, on abasten percentatge superiors al 30% en gairebé tots els casos.

Finalment, el 5,6% del col·lectiu APD desenvolupa la seva activitat al sector agrari, el 5,1% al de la construcció, l'11,7% a l'industrial i el 77,6% al dels serveis. Aquesta distribució atribueix un major pes a les activitats agràries i terciàries als APD en relació al que desenvolupen el conjunt total del col·lectiu RETA.

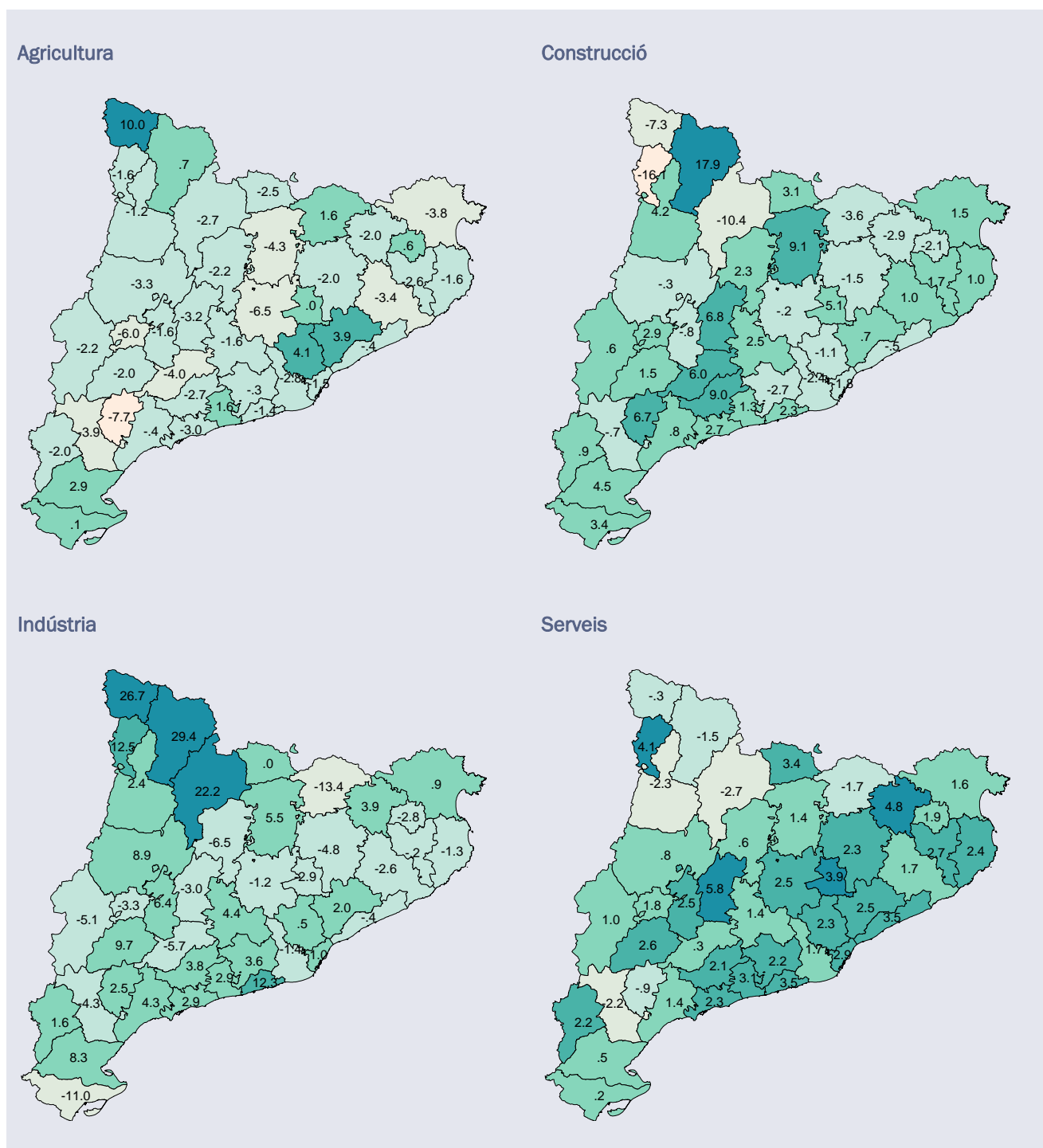
MAPA 19. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Distribució per grans sectors d'activitat de les afiliacions a cada comarca. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

MAPA 20. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons grans sectors d'activitat. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

Pel que fa als patrons geogràfics de distribució dels APD segons l'activitat que desenvolupen no difereix gaire de la que s'ha analitzat en el cas del col·lectiu RETA. D'una banda, les comarques de ponent recullen les dedicacions relatives més intenses a l'activitat agrària, i en aquest cas la divergència entre les comarques més occidentals i les més orientals fins i tot és més accentuada.

En el cas dels sectors de la construcció i dels serveis, el comportament també és similar al del col·lectiu RETA. Mentre que en el primer sector no s'endevina un patró de distribució clar, el sector serveis es torna a concentrar a les comarques més orientals, i amb especial intensitat a les costeres.

Probablement, el sector industrial és el que, sense divergir molt de la distribució del col·lectiu RETA, més matisos mostra en la distribució dels APD. De manera similar a la distribució del pes relatiu del sector industrial en el col·lectiu RETA, en el cas dels APD la dedicació industrial adquireix major rellevància a tota una franja àmplia de comarques que s'estendrien des de les comarques gironines de la Garrotxa i el Pla de l'Estany, a la tarragonina de la Terra Alta. No obstant això, mentre que en el cas dels RETA l'activitat apareix molt concentrada a les comarques més septentrionals d'aquesta franja, en el cas dels APD es mostra més distribuïda. Òbviament, la divergència cal buscar-la amb la distribució d'aquells autònoms no definits com a APD, i probablement amb la dels membres de societats, analitzats amb antelació.

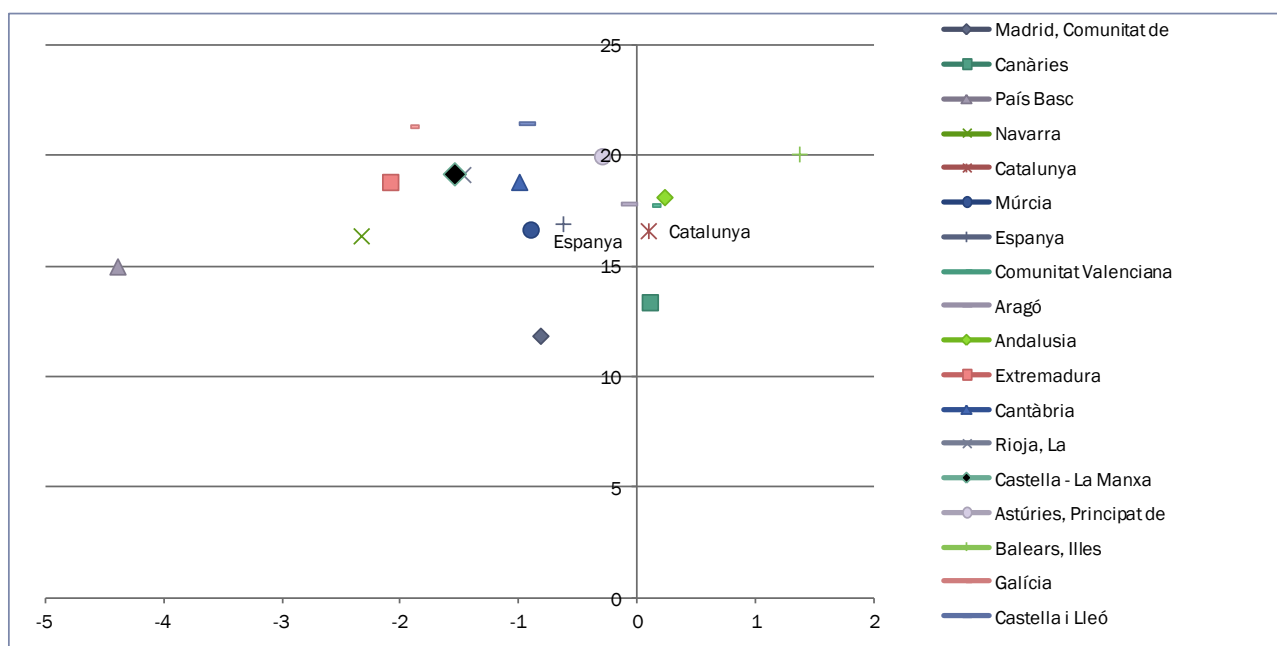
En termes de variació, els sectors agrari i de la construcció són els únics que han experimentat una davallada de les afiliacions de APD, del 2% i del 0,2% respectivament. En canvi, les afiliacions al sector industrial han augmentat lleugerament (0,5%), mentre que les del sector serveis ho han fet el 2,4%. Els mapes anteriors mostren aquesta mateixa dinàmica distribuïda per comarques i per sectors.

4. EL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA PER COMPARACIÓ A ALTRES COMUNITATS AUTÒNOMES

A Catalunya, tal com mostra l'anàlisi de les estimacions de l'EPA fet amb anterioritat, el percentatge d'autònoms sobre el total d'ocupats és del 16,6%. En el conjunt d'Espanya, aquesta proporció es situa lleugerament per sobre, en el 16,9%.

En general, són poques les comunitats autònomes que mantenen un percentatge d'autònoms inferior a la del conjunt d'Espanya. Concretament, només mostren un percentatge inferior les de Madrid, Canàries, País Basc, Navarra, Catalunya i Múrcia, amb valors que van des de l'11,9% de la primera al 16,7% de la darrera.

GRÀFIC 12. Correlació entre el percentatge d'autònoms i la variació acumulada d'aquest entre 2008 i 2016

Unitats: percentatges (treballadors autònoms, membres de societats i ajudes familiars sobre el total d'ocupats) i punts percentuals.
Font: elaboració pròpia a partir d'EPA (INE).

En general, el percentatge d'autònoms ha caigut des de l'any 2008 al 2016 en gairebé totes les Comunitats autònomes (CA). Aquesta evolució també s'ha reproduït per al conjunt d'Espanya, on el pes dels ocupats per compte propi ha reulat 0,6 punts percentuals durant aquests anys.

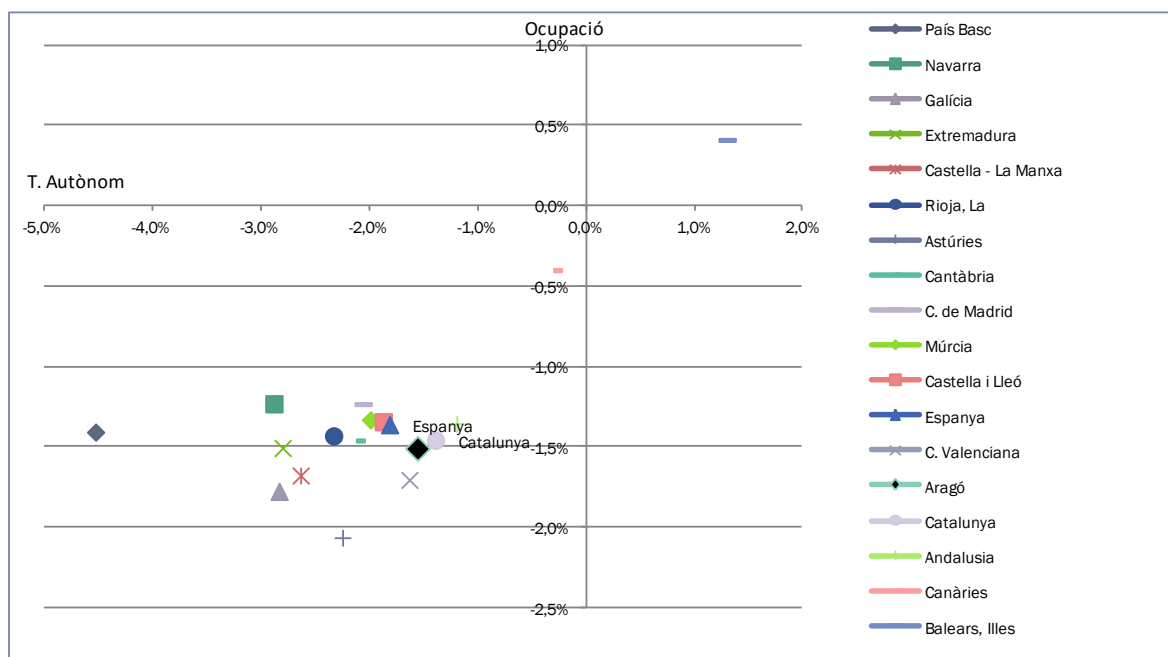
En el decurs d'aquests vuit anys, les CA que han augmentat el pes dels autònoms han estat poques i Catalunya és una d'elles, juntament amb Canàries, Comunitat Valenciana, Andalusia i Balears. La variació del pes dels autònoms en aquests casos ha anat entre els 1,4 punts percentuals de Balears i els 0,1 de Catalunya.

Catalunya, juntament amb Canàries, són les úniques CA que, tot i mantenir un percentatge d'autònoms inferior al del conjunt d'Espanya, han experimentat una variació positiva d'aquesta ràtio. La resta de CA amb un pes baix en termes relatius del nombre d'autònoms han experimentat una disminució d'aquest des del 2008, especialment significativa en els cas del País Basc i Navarra, amb una caiguda de 4,4 i 2,3 punts percentuals respectivament.

En la majoria de CA, el percentatge d'autònoms ha experimentat un retrocés. A les CA on ha disminuït el percentatge d'ocupació per compte propi, en la majoria dels casos aquesta pèrdua de pes ha estat

més intensa que en el conjunt d'Espanya. Només en els casos de l'Aragó i Astúries, tot i disminuir el percentatge d'autònoms aquesta davallada ha estat menys intensa que en el conjunt de l'Estat. En la resta de casos, les CA han experimentat una davallada més forta que la mitjana estatal, incloent-hi les quatre CA abans esmentades amb un percentatge final per sota de la mitjana estatal, i la resta de circumscripcions amb un percentatge superior, que haurien experimentat des d'una reducció de la ràtio que aniria des dels 0,9 pp. de Castella i Lleó als -2,1 pp. d'Extremadura.

GRÀFIC 13. Correlació entre el creixement del treball autònom i el de l'ocupació per comunitats autònomes

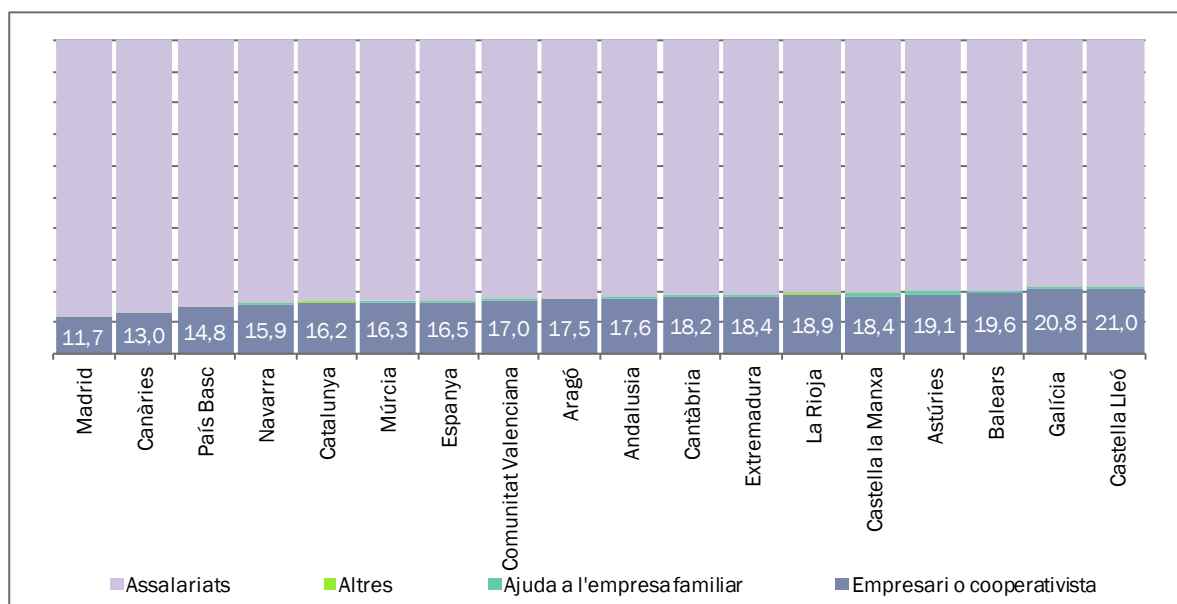

Unitats: taxes de creixement anual acumulatiu en
 Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.(INE).

Tot i aquesta evolució relativa del col·lectiu d'autònoms respecte del total d'ocupats, només trobem una sola CA que ha combinat l'evolució positiva del percentatge d'autònoms amb un creixement de l'ocupació. Es tracta en aquest cas de Balears, on els autònoms han augmentat en una intensitat major de la que ho han fet el conjunt dels ocupats. A la resta de CA, el còmput relatiu global del conjunt del període analitzat s'ha perfilat en un context, tal com mostra el gràfic anterior, de disminució tant del treball autònom com del conjunt de les persones ocupades.

Si es tenen en compte només aquelles persones que treballen per compte propi com a empresaris (amb assalariats o sense) o cooperativistes, el resultat és molt similar a l'anterior, i la correlació de CA no varia (vegeu gràfic següent). Aquesta nova ràtio, exclou precisament les ajudes familiars, i usa un concepte similar al que es va utilitzar a l'informe de l'any passat a l'epígraf de comparativa europea. En essència, les ajudes similars tendeixen a mostrar una distribució similar a la de la resta d'autònoms, i els percentatges més baixos apareixen sovint en les CA on el percentatge d'autònoms és més baix.

GRÀFIC 14. Distribució dels ocupats segons tipus de situació professional. CCAA, 2016

Unitats: percentatges.

La xifra representa el percentatge d'autònoms (Empresaris o Cooperativistes) sense incloure-hi les ajudes familiars (Dada comparable a l'analitzada pel conjunt d'Europa en el darrer informe publicat).

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

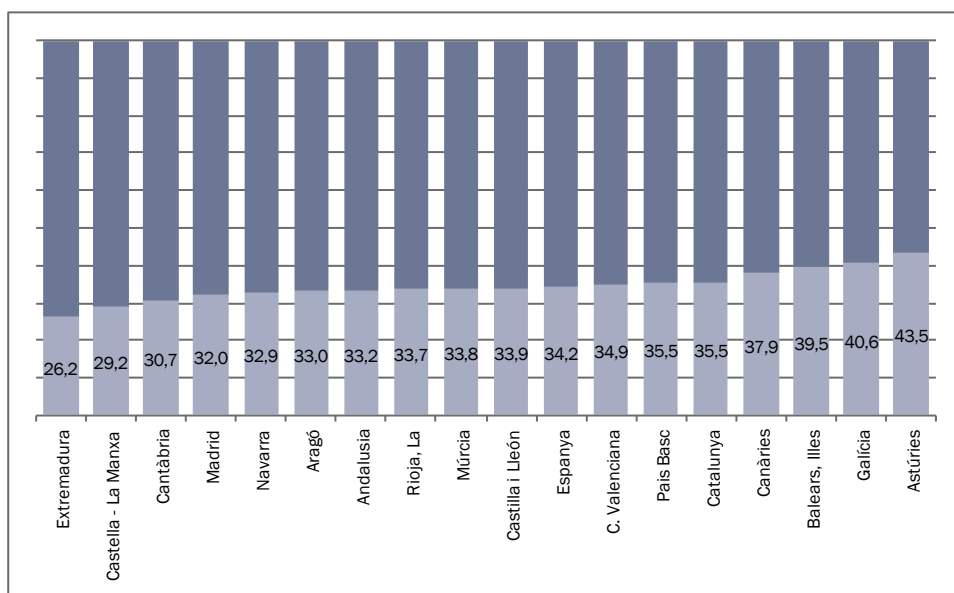
Per sexes, el col·lectiu dels autònoms (incloent-hi també ajudes familiars) tampoc mostra una distribució homogènia. Mentre que trobem CA com ara Extremadura on el percentatge de dones en el col·lectiu només assolix el 26,2%, en trobem d'altres on aquest percentatge, sense arribar a la paritat, arriba fins al 43,5%, com és el cas d'Astúries.

Catalunya es situa entre les CA amb un percentatge de dones entre els autònoms més alt, atès que amb un 35,5% es troba més d'un punt percentual per sobre de la mitjana espanyola. Les CA amb un percentatge més elevat són respectivament Astúries, Galícia, Balears, Canàries, Catalunya, País Basc i Comunitat Valenciana, totes elles per sobre de la mitjana espanyola. Sorprenen en aquest cas alguna comunitat com ara la de Madrid, en què el percentatge de dones entre els autònoms és relativament baix, tot i tractar-se d'una comunitat amb un elevat grau de terciarització (vegeu gràfic 18). En aquest darrer cas, tal com mostren els gràfics 15 i 16, la baixa participació de les dones en el treball autònom a la comunitat de Madrid es deu a la inusualment baixa taxa de dones que treballen per compte propi, atès que la dels homes és molt més elevada.

A totes les autonomies el percentatge de dones que treballen per compte propi és més baix que el percentatge d'homes que ho fan. En general, les dones mostren una propensió més alta a treballar per compte d'altri. Això es fa evident observant els dos gràfics següents. La comunitat amb el decalatge més gran, tal com s'avançava, és la de Madrid, on el percentatge de dones que treballen per compte propi és gairebé la meitat que la dels homes.

En el conjunt d'Espanya, el percentatge de dones que treballen com a autònoms és aproximadament el 62% del dels homes. Catalunya mostra en aquest aspecte una major paritat, atès que el percentatge puja aquí fins al 67% del dels homes. No obstant això, trobem altres comunitats autònomes amb una divergència fins i tot menor. Parlem en aquest cas de Canàries, Múrcia, Balears, Galícia i Astúries, amb un decalatge respecte de la paritat que aniria des del 70% al 80,2%.

GRÀFIC 15. Percentatge de dones entre els treballadors per compte propi per CCAA, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

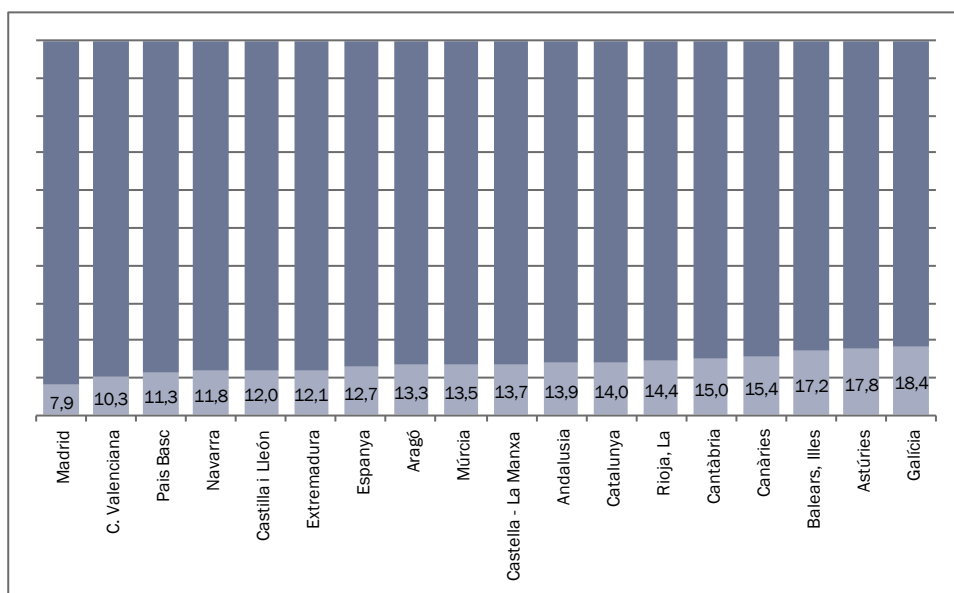
En termes generals, aquest tipus de comparativa ens permet aïllar l'anàlisi de les divergències de gènere d'altres elements addicionals que també poden afectar en la distribució per sexes. Qüestions estrictament estructurals com ara per exemple la distribució sectorial podrien afectar també en la presència de dones, atès que dissortadament encara actualment trobem sectors més o menys feminitzats. Amb la comparativa respecte de l'ocupació total, també l'assalariada, podem aïllar en part alguns d'aquests factors, atès que comparem el treball femení per compte propi amb el que es desenvolupa per compte aliena.

En aquest sentit, la divergència del percentatge de treball autònom en el col·lectiu de dones entre comunitats com Madrid o Astúries és molt gran. Mentre que a Madrid la propensió de les dones a treballar per compte propi és la meitat de la dels homes, a Astúries és del 80%. En aquest context, una contribució baixa de les dones al col·lectiu en una situació de paritat de comportaments pel que fa al grau d'assalariació d'homes i dones hauria d'anar vinculat únicament a factors estructurals de caire econòmic o social que afectin a la inserció en termes generals de la dona al mercat de treball. En canvi, en casos com ara el de la comunitat de Madrid, aquest comportament ens alerta de factors addicionals que expliquen la disparitat i que, tot i que no podem identificar, afecten bàsicament a l'activitat desenvolupada per compte propi.

L'aproximació per sectors també resulta complexa. Atesa la limitada capacitat estimativa de la mostra recollida per a cadascuna de les circumscripcions no resulta fàcil clarificar la implicació del factor sectorial en aquesta qüestió. Malgrat tot, el treball autònom té la màxima presència en el sector serveis a Madrid (vegeu gràfic 18), fet que fa fins i tot més complicat explicar aquesta divergència en la participació de les dones en el treball per compte propi.

En aquest cas, circumscripcions amb menor presència del sector serveis apareixen al capdavant en termes de percentatge de dones que treballen per compte propi. Aquest seria el cas per exemple de Galícia i Astúries, on tot i tenir menys presència el sector serveis, el percentatge de dones entre els autònoms és molt més alt, i el que és més important, hi destaca també un percentatge més alt de dones que treballen per compte propi. De la mateixa manera, el cas de Catalunya contrasta per exemple amb el de Madrid. Tot i que ambdues comunitats mantenen un grau de terciarització elevat, Catalunya mostra una presència de dones dins del col·lectiu molt més alta que no pas la demarcació madrilenya.

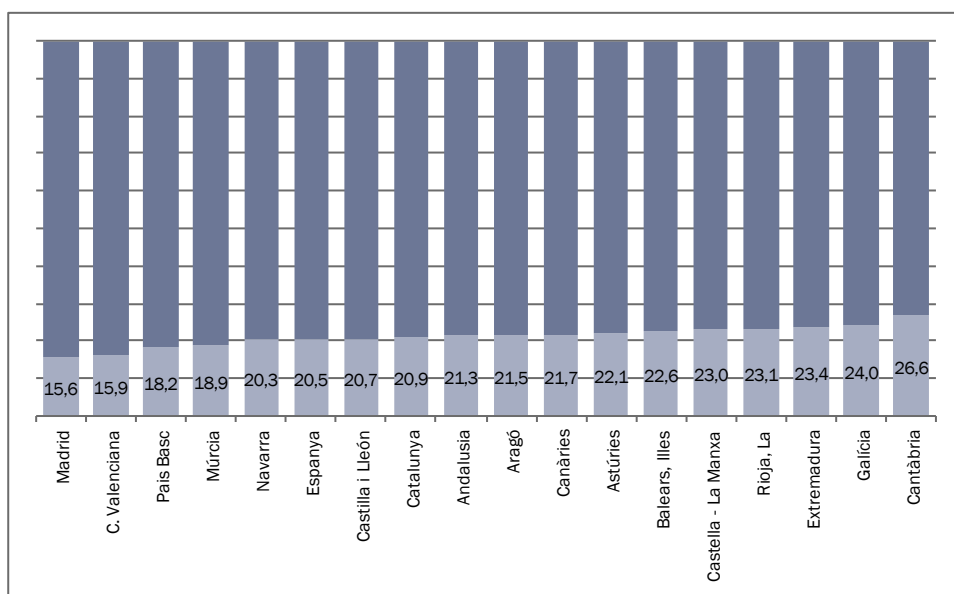
GRÀFIC 16. Percentatge d'autònoms entre les dones que treballen segons CCAA, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

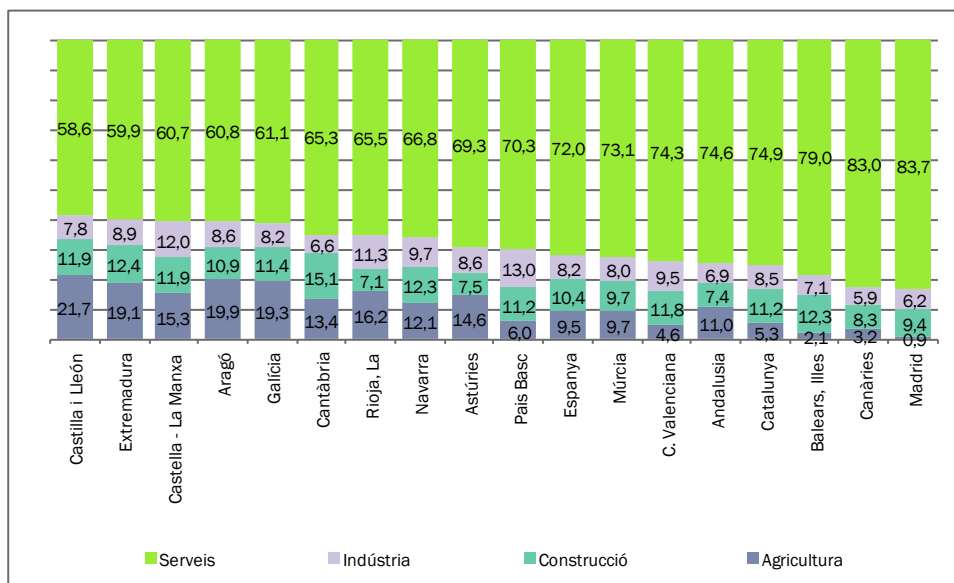
GRÀFIC 17. Percentatge d'autònoms entre els homes que treballen per CCAA, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

GRÀFIC 18. Distribució del col·lectiu d'autònoms segons sector en el qual treballen per comunitats autònomes, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

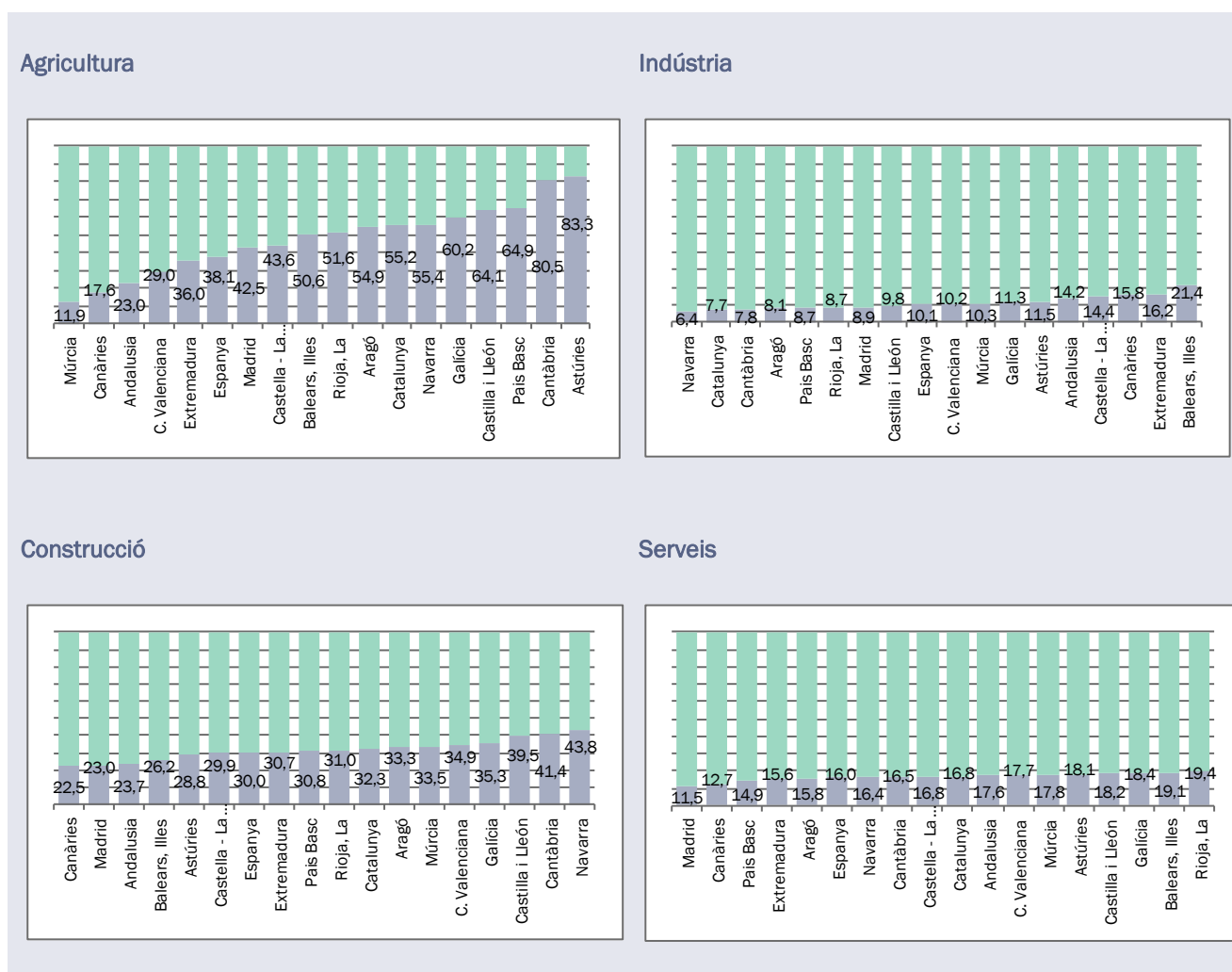
Lògicament, la distribució estrictament sectorial del col·lectiu també difereix d'una comunitat a l'altra. En el cas de Catalunya, l'activitat industrial i l'activitat constructiva, juntament amb la terciària, apareixen amb percentatges de treballadors autònoms per sobre de la mitjana estatal. L'únic sector que es troba lleugerament per sota respecte de la distribució mitjana espanyola és el primari.

Aquesta distribució depèn principalment de l'estructura productiva catalana. Tot i això, també hi ha altres elements que hi juguen. Els gràfics de la pàgina següent ens permeten analitzar amb més detall aquesta distribució.

En el cas de Catalunya la indústria apareix com un sector amb una freqüència en el col·lectiu relativament més elevada que la mitjana de la resta de comunitats (gràfic anterior). No obstant això, el percentatge de treball autònom en el sector industrial català es situa clarament per sota del de moltes altres comunitats (gràfic següent). De fet, el 7,7% només permet superar el percentatge de Navarra, i queda lluny del que mostra el conjunt d'Espanya (10,1%). D'aquesta manera, aquesta ràtio ens permet entendre que el pes més elevat del treball autònom industrial a Catalunya en relació a altres comunitats no es deriva en cap cas d'una major propensió a desenvolupar l'activitat industrial per compte propi, sinó simplement al fort pes que manté estructuralment el sector industrial a Catalunya.

Quelcom similar però a la inversa ens passa en el cas del sector agrari. Com es pot comprovar, a Catalunya el 55,2% de les persones que treballen al sector agrari ho fan per compte propi. Aquest percentatge, ja de per si alt, supera a més amb claredat el que es calcula pel conjunt d'Espanya, que es situa en el 38,1%. Es tracta en aquest cas d'una divergència que es produeix per diferències importants en la tipologia d'activitat agropecuària que es desenvolupa en una i altra regió. No obstant, el baix pes que mostra en termes relatius el sector agrari en el conjunt del col·lectiu d'autònoms a Catalunya seria fins i tot més baix si no fos per la presència més destacada del treball per compte propi en el sector.

GRÀFIC 19. Percentatge de treball autònom sobre el total per grans sectors i comunitats autònomes. 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

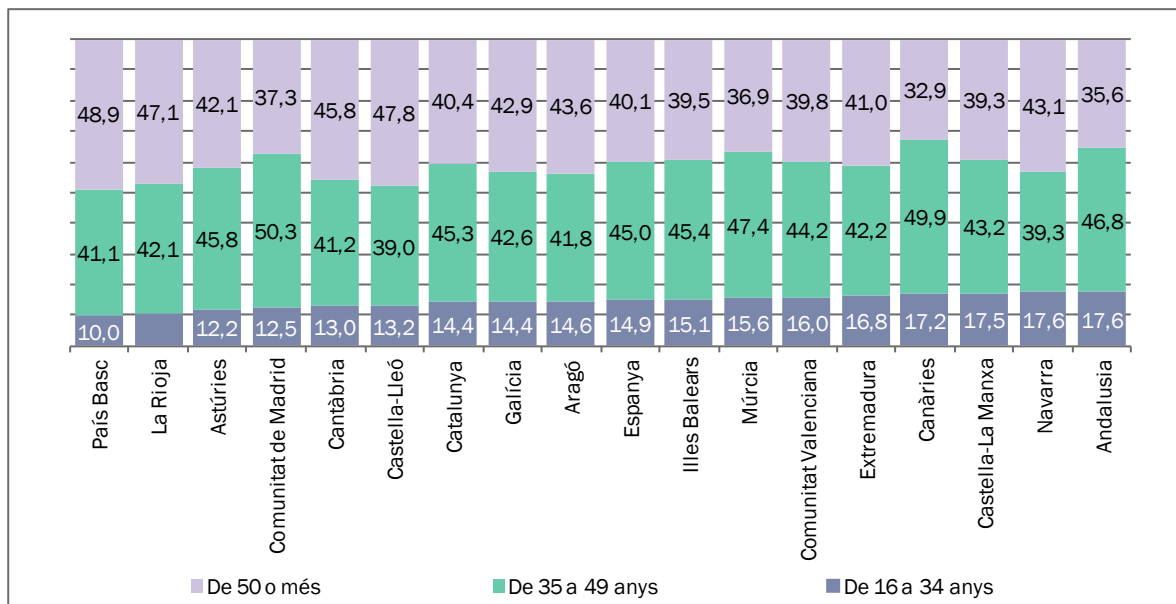
Aquests matisos no apareixen en canvi en els sectors dels serveis i el de la construcció. Aquests dos sectors mostren un pes relativament més important dins del col·lectiu català d'autònoms en comparació a la distribució mitjana espanyola. En aquest cas, l'element estructural no sabem fins a quin punt hi juga a favor, atès que la propensió a desenvolupar aquestes dues activitats a Catalunya per compte propi també resulta més alta que la de la mitjana de l'economia espanyola, on el 30% del sector de la construcció són autònoms i el 16% del dels serveis també.

Entra la resta de circumscripcions autonòmiques destaquen els casos per exemple de Múrcia, on el pes del treball autònom dins del sector agrari hi és molt baix, per bé que la forta presència estructural d'aquesta activitat fa que el sector primari representi gairebé el 10% del col·lectiu. També destaca en aquesta ocasió el cas de Madrid, on el sector terciari es troba molt assalariat, i tot i això resulta la demarcació amb el percentatge més alt d'autònoms que treballen en els serveis.

En termes globals, el sector agropecuari és on més divergència trobem entre CA pel que fa a percentatge de treball autònom sobre el total. El percentatge de treball autònom varia entre l'11,9% de Múrcia i el 83,3% d'Astúries. També apareixen fortes diferències en un sector com el de la construcció. En aquest cas, entre el 22,5% de treball autònom de Canàries i 43,8% de Navarra el sector de la construcció es sustenta en menor o major grau en el treball per compte propi.

Els altres dos grans sectors, com són l'industrial i el dels serveis, mostren un percentatge de treball autònom que va des del 6,4% de Navarra al 21,4% de Balears en el cas de la indústria, i de l'11,5% al 19,4% en el cas dels serveis.

GRÀFIC 20. Distribució del col·lectiu d'autònoms per edats i comunitats autònomes, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA publicades per INE. L'absència de dada és indicadora de la manca de significació estadística de la mateixa.

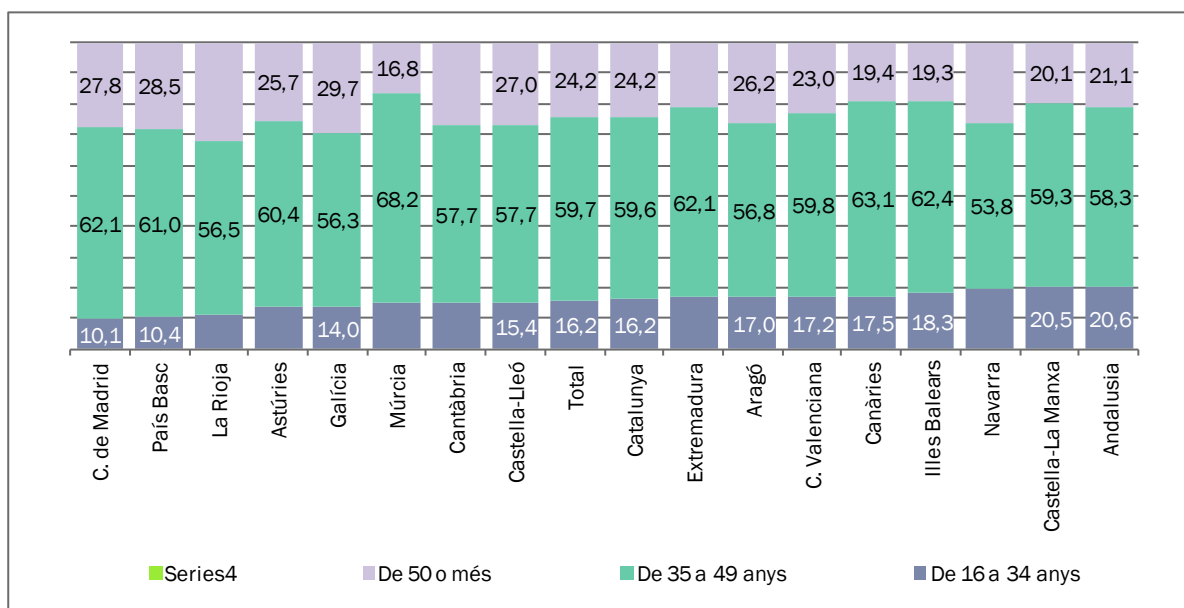
L'estructura d'edats del col·lectiu d'autònoms a Catalunya no difereix gaire del de la mitjana espanyola. Tot i que el grup dels més joves de 35 anys hi són algunes dècimes de punt menys importants i en les altres dues categories lleugerament superiors, les divergències no resulten fàcilment perceptibles. D'aquesta manera, tot i que Catalunya podria presentar un col·lectiu lleugerament més envellit que el del conjunt d'Espanya, la diferència no resulta gaire significativa. Amb tot, agafant la categoria més jove, Catalunya s'alinea amb altres comunitats autònomes que mostren un pes més baix del col·lectiu de menor edat. Parlem en aquest cas del País Basc, Astúries, Comunitat de Madrid, Cantàbria, Castella i Lleó, Galícia i Aragó.

Òbviament aquesta estructura d'edats mostra certa relació amb la dinàmica a llarg termini del col·lectiu a cada CA. En termes generals, en aquelles comunitats on el percentatge d'autònoms joves sigui més baix, aquesta situació podria ser indicador d'una tendència local a la reducció del col·lectiu en termes relatius. Per extensió, seria comprensible també que aquestes mateixes demarcacions presentin un percentatge d'autònoms per sota de la mitjana.

Atès que la dinàmica per gèneres no té perquè coincidir en el temps, segons el sexe de les persones que treballen per compte pròpia la distribució per edats podria ser diferent. D'aquesta manera, mentre que Catalunya es mostra amb un percentatge de joves per sota de la mitjana espanyola quan s'analitza el col·lectiu d'homes autònoms, això no succeeix amb les dones. El col·lectiu de dones que treballen per compte propi a Catalunya mostra un percentatge de dones menors de 35 anys superior a la mitjana espanyola.

Aquest comportament allunya el cas català d'altres casos com el del País Basc o Madrid, la distribució per edats dels quals no perfila un dinamisme gaire intens del col·lectiu de dones a curt i mig termini. A més, en el cas de Madrid, el percentatge de joves homes fins i tot supera el de dones, fet que fa intuir fins i tot una tendència a la masculinització del col·lectiu d'autònoms.

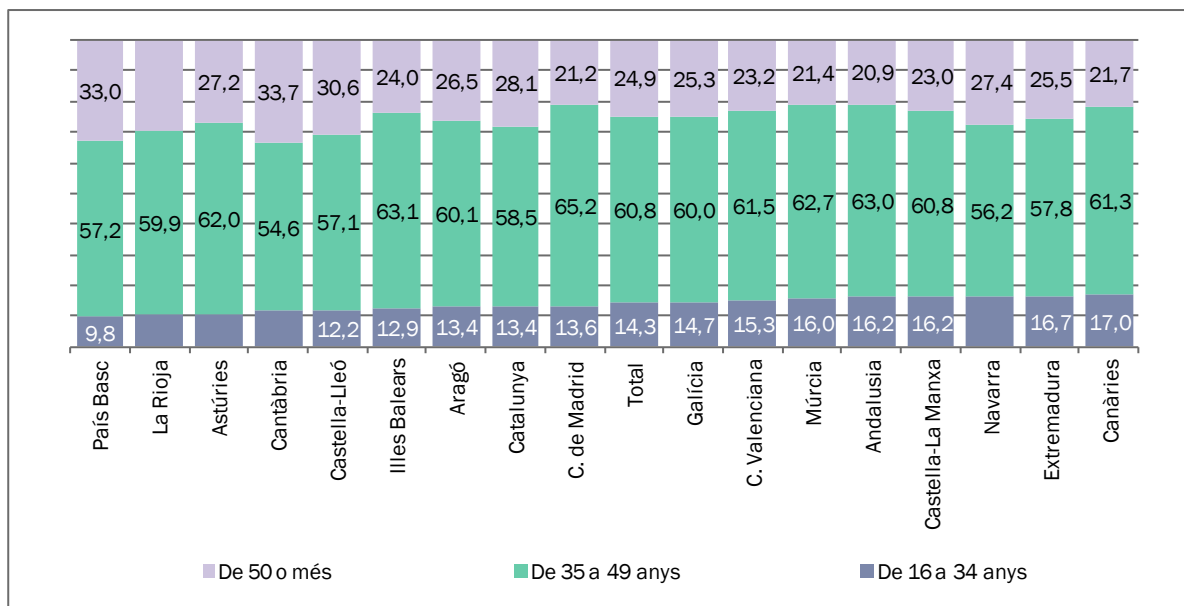
GRÀFIC 21. Distribució del col·lectiu d'autònoms dones per edats i comunitats autònomes, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA publicades per INE. L'absència de dada és indicadora de la manca de significació estadística de la mateixa.

GRÀFIC 22. Distribució del col·lectiu d'autònoms homes per edats i comunitats autònomes, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA publicades per INE. L'absència de dada és indicadora de la manca de significació estadística de la mateixa.

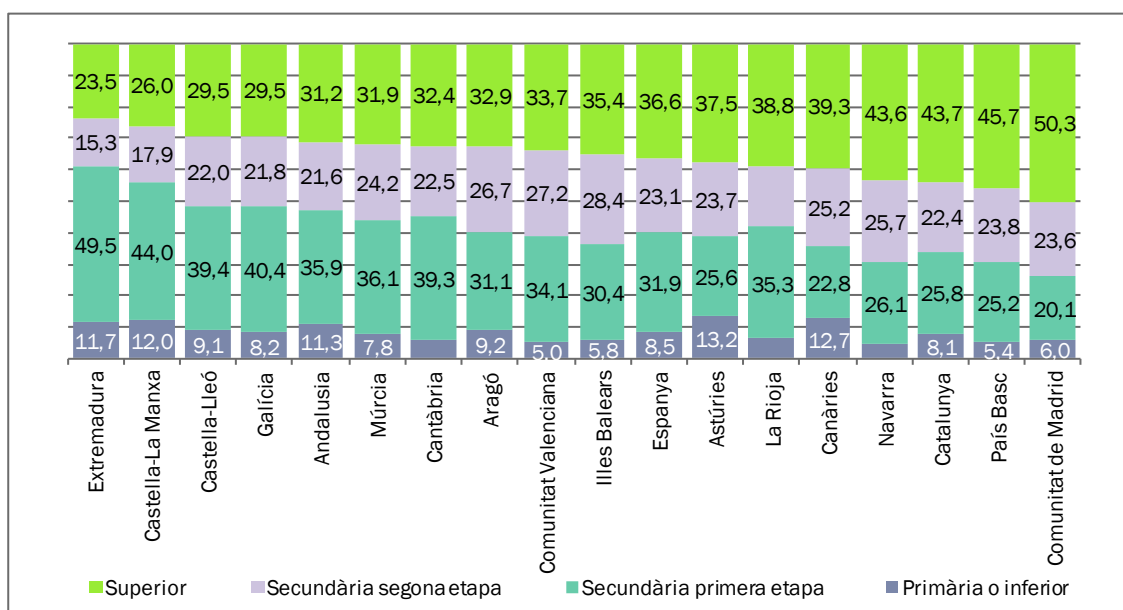
El perfil del col·lectiu d'autònoms a Catalunya difereix del d'Espanya en termes de distribució segons estudis assolits. Per una banda, el col·lectiu d'autònoms amb un nivell assolit d'estudis més bàsic (fins a primària o inferior), mostren un percentatge més baix a Catalunya (8,1%) que al conjunt de l'Estat (8,5%). Per altra banda, el percentatge de titulats superiors a Catalunya (43,6%) també és significativament més alt que el del conjunt d'Espanya (36,6%).

En termes globals, els estudis secundaris mantenen un pes més elevat al conjunt d'Espanya que no pas a Catalunya. Mentre que a Catalunya el percentatge de persones que treballen per compte propi amb un nivell d'estudis assolits de secundària (primera i segona etapa), no arriben al 50%, això no és així pel conjunt d'Espanya. En el cas del col·lectiu espanyol el percentatge és superior al del català tant en el cas de la l'educació secundària de primera etapa com de la de segona etapa.

Catalunya destaca per ser la tercera CA amb un major pes de les persones amb estudis superiors en el col·lectiu d'autònoms. Només es veu superada pel País Basc (45,7%) i per Madrid (50,3%). En canvi, els registres que mostra Catalunya són relativament baixos en les dues categories d'educació secundària. Tot i això, aquesta distribució dels autònoms entre les dues categories de secundària resulta necessàriament matisable, atesa la complexitat del posicionament relatiu català.

Per començar, el percentatge d'autònoms amb estudis de secundària de primera etapa a Catalunya és baix, però es troba amb línia amb d'altres CA que mostren paral·lelament valors més alts en la categoria d'estudis superiors. En el cas de la categoria de secundària de primera etapa, el percentatge català només es veu superat per sota pels de la comunitat de Madrid, Canàries, País Basc i Astúries, amb percentatges que van des del 20,1% al 25,6%.

GRÀFIC 23. Distribució del col·lectiu d'autònoms segons nivells d'educació assolits i comunitats autònomes, 2016

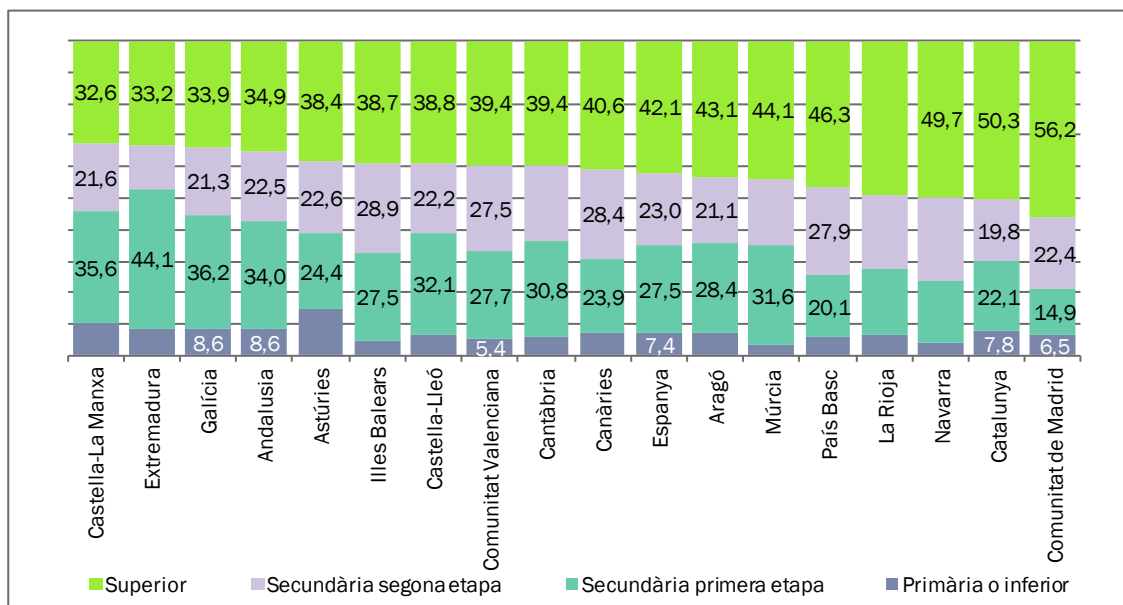

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA publicades per INE. L'absència de dada és indicadora de la manca de significació estadística de la mateixa.

Aquest posicionament relatiu de Catalunya no resulta tan coherent amb el mateix posicionament en d'altres categories quan ens referim al percentatge de persones amb estudis secundaris de segona etapa. En aquest cas, Catalunya es troba per sota de la mitjana espanyola, i només es manté per sota els registres d'Extremadura, Castella-La Manxa, La Rioja, Andalusia, Galícia i Castella-Lleó, totes elles amb valors relativament baixos en les categories de estudis superiors i relativament alts en les de secundària de segona etapa (vegeu gràfic anterior).

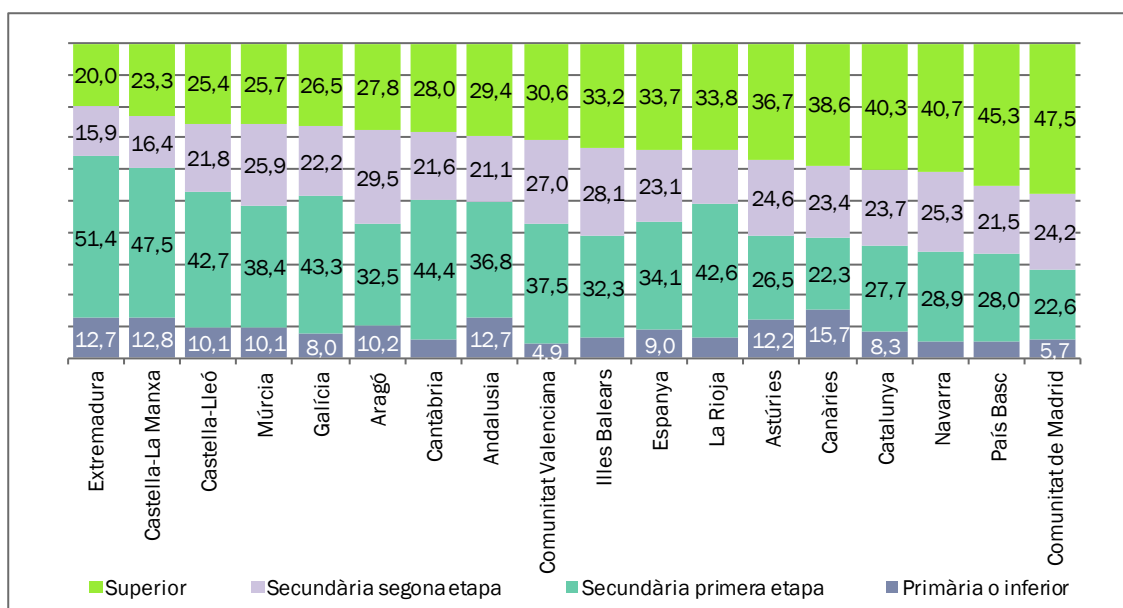
GRÀFIC 24. Distribució del col·lectiu d'autònoms dones segons nivells d'educació assolits i comunitats autònomes, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA publicades per INE. L'absència de dada és indicadora de la manca de significació estadística de la mateixa.

GRÀFIC 25. Distribució del col·lectiu d'autònoms homes segons nivells d'educació assolits i comunitats autònomes, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA publicades per INE. L'absència de dada és indicadora de la manca de significació estadística de la mateixa.

Segons sexe, les divergències tant en termes relatius a la resta d'Espanya com també entre les dues categories dins de Catalunya són també significatives. Tant pel que fa als homes com les dones, la distribució per categories de nivells educatius mostra un posicionament relatiu que situa al col·lectiu català en un nivell educatiu mitjà superior al del conjunt de l'Estat. Això es fa especialment evident si s'analiza per separat el percentatge de persones amb estudis superiors, que és a més la categoria més important de totes quatre.

D'aquesta manera, el col·lectiu de dones amb un nivell d'estudis assolits superior representa el 50,3% a Catalunya, mentre que arriba al 42,1% en el conjunt d'Espanya. Aquesta divergència també es reproduïx en el cas dels homes, que tot i mostrar una freqüència menor d'aquesta categoria més alta a Catalunya (40,3%), també dista força de la que mostra pel conjunt de l'estat (33,7%). Des d'aquesta perspectiva, el posicionament més definit que trobem és amb el col·lectiu de dones, que mostra el segon percentatge més alt d'estudis superiors, només pel darrera del de la comunitat de Madrid. En el cas dels homes en canvi, el percentatge de persones amb aquest mateix nivell d'estudis es situa en quarta posició, atès que les comunitats de Navarra, País Basc i Madrid recullen percentatges superiors.

Els posicionaments relatius en el cas de les categories d'estudis assolits més bàsiques segueixen en canvi una tònica en general contrària, si bé menys clara i evident. De fet, tot i que en el cas dels homes el nivell més bàsic hi és menys freqüent, en el cas de les dones no es visualitza de la mateixa manera. El percentatge de persones amb un nivell assolit bàsic o inferior puja fins al 7,8% en el cas de les dones que treballen per compte propi a Catalunya, exactament 0,4 punts percentuals més que en el conjunt d'Espanya.

Pel que fa als autònoms amb estudis secundaris, els percentatges a Catalunya queden per sota de la mitjana en el cas de les dones, tant pels nivells secundaris de primera etapa com també pels de segona. En els homes en canvi això no és així, mentre que la categoria de primera etapa manté una freqüència clarament inferior a l'espanyola, la de segona etapa es situa lleugerament per sobre. D'aquesta manera, la freqüència peculiarment baixa que mostra el col·lectiu d'autònoms català en la categoria d'estudis secundaris de segona etapa, sembla que es produeix per la baixa freqüència que hi mostren les dones, amb percentatge en canvi més alts d'estudis superiors.

5. LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM

Els treballadors i treballadores per compte propi estan afiliades a la Seguretat Social en el Règim especial del treball autònom (RETA), en el qual s'integra el Sistema especial del treball per compte propi agrari (SETA), i en el Règim especial del treball del mar (REM). La gran majoria d'aquests treballadors i treballadores cotitzen en el RETA (per a més informació, vegeu l'apartat 3 d'aquest informe).

La protecció social del treball autònom comprèn una sèrie de prestacions de caràcter obligatori: l'assistència sanitària en casos de maternitat, malaltia comuna o professional i accidents, siguin o no de treball, així com les prestacions econòmiques en les situacions d'incapacitat temporal per contingències comunes (tot i que la cotització per aquestes contingències és voluntària per als treballadors i treballadores inclosos en el SETA), maternitat i paternitat, risc durant l'embaràs i la lactància natural, incapacitat permanent per contingències comunes, jubilació, mort i supervivència i prestacions familiars per fill a càrrec. Per acabar, cal fer esment a les prestacions de serveis socials, les quals estan també incloses en l'acció protectora del treball autònom.

Altrament, la cobertura de les contingències professionals és voluntària, excepte per a als treballadors i treballadores autònoms dependents (TRADE) i els que desenvolupen una activitat amb un risc elevat de sinistralitat. Així mateix, és de cobertura voluntària la contingència per cessament d'activitat.

Quant a les contingències professionals, el 31 de desembre del 2016 un total de 74.818 persones afiliades al RETA han optat per la seva cobertura a Catalunya, la qual cosa representa el 13,7% del col·lectiu. Aquest percentatge és gairebé igual que el de l'any 2015 (13,9%). Com en anys anteriors, el percentatge d'homes afiliats al RETA que cotitza per contingències professionals (el 14,7%) és superior al de dones afiliades que tenen cobertes aquesta contingències (l'11,9%). Respecte de l'any anterior, el percentatge masculí es manté gairebé igual (l'any 2015 va ser del 14,8%), mentre que el de les dones disminueix (l'any 2015 va ser del 12,2%).

Pel que fa al cessament d'activitat, el 30 de desembre del 2016 un total de 66.180 persones afiliades al RETA (la gran majoria) i al REM tenen coberta aquesta contingència a Catalunya, la qual cosa representa el 12,4% del col·lectiu. Si s'analitzen les persones cotitzants per cessament d'activitat segons el sexe, s'observa que el 69,6% són homes i que el percentatge d'homes afiliats al RETA i al REM que tenen coberta aquesta contingència (el 13,4%) és superior al de les dones (el 10,7%).³¹

L'evolució de les persones afiliades al RETA i al REM que han optat per protegir la contingència del cessament d'activitat es mostra al gràfic següent.³² Cal posar de manifest que els treballadors i treballadores per compte propi tenen la possibilitat de cotitzar per aquesta contingència des del novembre del 2010 i que es disposa de dades al respecte des de l'any 2011.³³ Una altra qüestió a ressaltar és que fins a l'any 2016, les persones que tenen cobertes les contingències professionals estan obligades a cobrir també el cessament d'activitat; a partir del 2016, s'elimina l'obligació de protegir les contingències professionals per accedir al cessament d'activitat.³⁴

Així doncs, el nombre de cotitzants per cessament d'activitat augmenta anualment durant el període 2011-2013. Pel que fa al període 2014-2016, destaca la caiguda del 10,1% dels cotitzants l'any 2016, coincidint amb el canvi de normativa abans comentada.

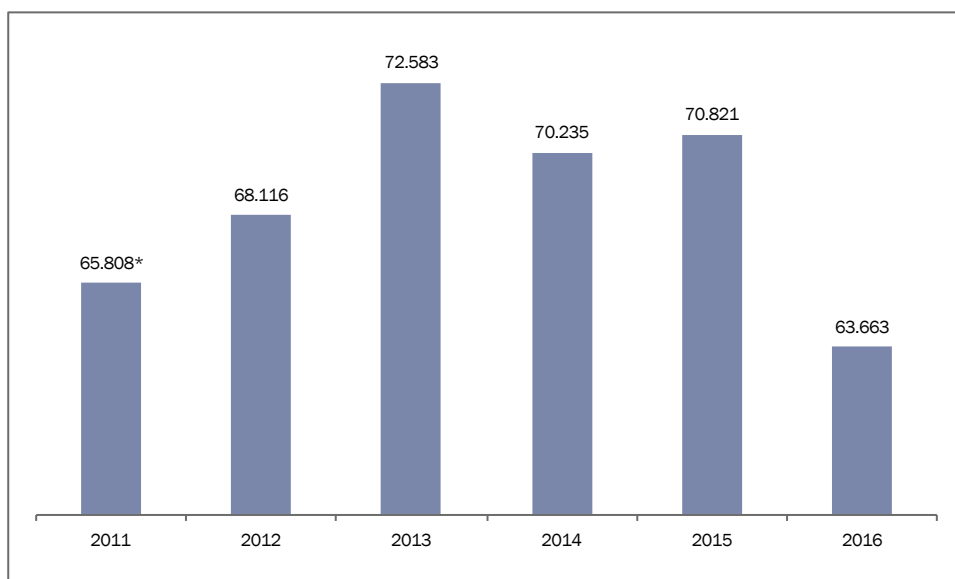
³¹ Aquestes dades corresponen a SEPE+ISM+MCSS.

³² Aquestes dades estan extretes de l'Informe anual d'afiliació de l'Associació de Mútues d'Accidents de Treball (AMAT) i inclouen les dades provinents de les MCSS.

³³ Llei 32/2010, del 5 d'agost, per la que s'estableix un sistema específic de protecció per cessament d'activitat dels treballadors autònoms.

³⁴ Llei 35/2014, per la que es modifica el règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals.

GRÀFIC 26. Evolució de persones cotitzants per cessament d'activitat. Catalunya, 2011-2016

Unitats: nombres absoluts.

(1) Mitjana anual. Sector de MCSS.

(*) o hi ha estadístiques específiques de cessament d'activitat per a l'any 2011. La dada recollida correspon a la mitjana de treballadors autònoms que cotitzen per contingències professionals.

Font: Informe anual d'afiliació d'AMAT.

D'altra banda, cal destacar que els treballadors i treballadores autònoms no tenen accés a les prestacions de caràcter no contributiu i assistencial.

Per acabar, cal posar de manifest que el febrer del 2017 es crea la Subcomissió per a l'estudi de la reforma del RETA, en el sí de la Comissió d'Ocupació i Seguretat Social del Congrés dels Diputats.³⁵ L'objectiu de crear aquesta Subcomissió és analitzar la normativa vigent sobre el RETA i elaborar una proposta per a la seva actualització que tingui en compte les necessitats i especificitats del treball autònom amb l'objecte d'ajustar les contribucions als ingressos percebuts, possibilitar la compatibilitat entre pensió de jubilació i treball per compte propi, fer possible que es tingui en compte tota la vida laboral de cara al càlcul de la pensió de jubilació, així com continuar avançant en l'equiparació dels drets del treball autònom amb els drets de les persones treballadores del règim general.

5.1. PENSIONS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

Com a qüestió prèvia, es poden citar algunes novetats normatives en l'àmbit de les pensions i altres prestacions econòmiques de la Seguretat Social que afecten els treballadors i les treballadores autònoms.

Així, la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2016 (PGE 2016) torna a posposar la millora de la quantia de les pensions de viduïtat en casos determinats, així com l'ampliació del permís de paternitat a quatre setmanes.³⁶ No obstant això, a partir de l'1 de gener del 2017 el permís de paternitat s'amplia a 28 dies.³⁷ Altrament, mitjançant la LPGE del 2016 es crea el complement de maternitat en pensions de jubilació, viduïtat i incapacitat permanent causades a partir de l'1 de gener del 2016, al qual tenen dret les dones amb dos o més fills i filles naturals o adoptats. En el cas de dos fills, l'import del complement equival al 5% de la quantia de la pensió; si té tres fills, al 10%; i si són quatre o més, al 15%. No serà aplicable en el supòsit d'accés anticipat voluntari a la jubilació ni en el cas de jubilació parcial.

³⁵ BOGC, Sèrie D, núm. 103, de 9.02.2017.

³⁶ Llei 48/2015, del 29 d'octubre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2016. BOE núm. 260, de 30.10.2015.

³⁷ La pròrroga dels PGE 2016 fa automàtica l'entrada en vigor de l'ampliació del permís de paternitat a l'1 de gener del 2017.

D'altra banda, l'any 2016 la base de cotització màxima al RETA és de 3.642 euros i la mínima, de 893,10 euros (3.751,20 euros i 919,80 euros a partir de l'1 de juliol del 2017, en aplicació de la Llei dels PGE del 2017). El tipus de cotització s'estableix en el 29,80% (el 26,50% quan no es cotitza per incapacitat temporal, la qual cosa només és possible en cas de pluriactivitat i si es cotitza per aquesta contingència en un altre règim). Si s'opta per cobrir les contingències professionals o el cessament d'activitat, s'aplica una rebaixa del 0,50 en les cotitzacions per contingències comunes i el tipus resultant és el 29,30%. A les persones treballadores que no hagin optat per la cobertura de les contingències professionals, se'ls aplica una cotització addicional del 0,1%, per al finançament de les prestacions per risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural.

5.1.1. PENSIONS CONTRIBUTIVES

L'any 2016, ha continuat l'aplicació gradual de les reformes introduïdes per la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social. Així, l'any 2016 l'edat legal de jubilació se situa en els 65 anys (per a les persones que hagin cotitzat 36 anys o més) i en els 65 anys i quatre mesos (per a qui hagi cotitzat menys de 36 anys). L'any 2017, l'edat legal de jubilació serà de 65 anys, si s'han cotitzat 36 anys i tres mesos o més, i de 65 anys i cinc mesos, si s'ha cotitzat menys d'aquest temps. Així mateix, el període considerat l'any 2016 per al càlcul de la pensió s'amplia fins als 19 anys (20 anys, l'any 2017). Aquestes reformes s'aniran aplicant progressivament fins a l'any 2027.

D'altra banda, els anys 2016 i 2017 les pensions augmenten el 0,25%, el mínim legal establert, en aplicació de l'índex de revaloració de les pensions introduït per la Llei 23/2013, del 23 de desembre. Aquest índex té en compte les despeses i ingressos del sistema i pot oscil·lar entre un mínim del 0,25% i un màxim de l'IPC més el 0,50%.

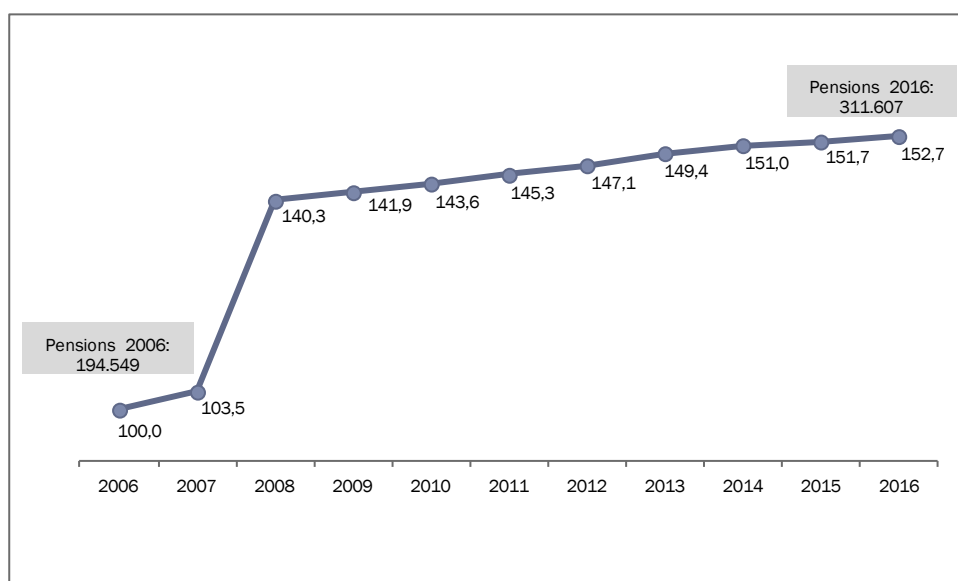
Les pensions contributives poden ser de jubilació, viduïtat, incapacitat permanent, orfenesa i en favor de familiars. Les de jubilació són les més importants, per nombre de pensions i pel nivell de despesa que suposen, per la qual cosa és en aquestes pensions on s'han centrat bàsicament les darreres reformes normatives, en un context de crisi econòmica i d'envelliment de la població.

A continuació, s'analitzen les pensions contributives del RETA, atès que la informació sobre pensions del REM no es troba desagregada segons si les persones treballadores afiliades són per compte propi o per compte d'altri. Quant als treballadors i treballadores per compte propi agraris, es troben integrats en el RETA des de l'any 2008, a través d'un sistema especial (SETA), en relació amb el qual no es disposa de dades sobre pensions.

Així mateix, es fa una comparativa entre les característiques de les pensions del RETA i les del règim general (en endavant, RG), atès el volum elevat de pensions que concentra aquest règim i perquè l'objectiu de les darreres reformes del RETA és la seva convergència en drets i deures amb el règim general. Totes les dades estan referides al 31 de desembre dels anys respectius.

L'any 2016, el nombre de pensions contributives del RETA a Catalunya és de 311.607, l'1,1% més que l'any anterior. Aquest increment és superior al registrat l'any 2015, el qual va ser del 0,7%. L'any 2016, les pensions del RETA suposen el 18,4% del total de pensions contributives a Catalunya i el 16,0% de les pensions del RETA vigents a escala estatal.

Quant a l'evolució de les pensions del RETA al llarg de l'últim decenni, destaca l'augment important de l'any 2008 (el 36,8%), el qual s'explica per la integració del treball per compte propi agrari en el RETA. A partir de l'any 2009, el nombre de pensions augmenta un promig de l'1,6% i oscil·la entre el 0,7% registrat l'any 2015 i el 2,3% de l'any 2013.

GRÀFIC 27. Evolució de les pensions contributives del RETA. Catalunya, 2006-2016

Unitats: nombres absoluts i taxa acumulada de creixement (base 2006).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

A la taula següent es mostra la distribució de les pensions del RETA segons la classe de pensió. Es pot observar que l'any 2016 la majoria són de jubilació (el 67,4%), seguides de les de viduïtat (el 24,0%). El 5,9% de les pensions són d'incapacitat permanent, el 2,6% d'orfenesa i el 0,1% en favor de familiars. Pel que fa a l'evolució respecte de l'any 2015, s'observa que les que més augmenten, tant en nombres absoluts com relatius, són les de jubilació; en canvi, les d'incapacitat permanent i orfenesa disminueixen. Altrament, si es posa en relació la distribució de pensions del RETA amb la del RG, s'adverteix que la jubilació concentra més pensions en el RETA (el 67,4%) que en el RG (el 62,4%), mentre que el percentatge de pensions d'incapacitat permanent és més elevada en el RG que en el RETA (el 10,2% i el 5,9%, respectivament).

TABLA 7. Evolució de les pensions contributives del RETA segons classe de pensió. Catalunya, 2015-2016

	2016	Pes	2015-2016	2015-2016 (%)
Jubilació	210.056	67,4	3.362	1,6
Viduïtat	74.907	24,0	40	0,1
Incapacitat permanent	18.320	5,9	-99	-0,5
Orfenesa	8.163	2,6	-55	-0,7
Favor familiars	161	0,1	2	1,3
Total	311.607	100,0	3.250	1,1

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

El següent punt a considerar és el relatiu a la quantia de les pensions contributives del RETA, la qual depèn de les cotitzacions efectuades al llarg de la vida laboral de les persones afiliades a aquest règim, tenint en compte les quanties màximes i mínimes establertes anualment a la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat. Altrament, l'any 2016 i 2017 les pensions contributives s'han revalorat el 0,25%, com ja s'ha comentat anteriorment.

Tenint present l'anterior, la pensió mitjana del RETA l'any 2016 se situa en els 654,7 euros mensuals, l'1,9% més que l'any anterior. Aquest increment és similar al dels últims tres anys, però inferior al promig del decenni 2006-2016, el qual és del 3,5%. Aquesta evolució és conseqüència principalment dels

ajustos que s'han anat produint en l'actualització de les pensions en els anys de recessió i de l'aplicació de l'índex de revaloració de les pensions, el qual ha suposat increments anuals del 0,25% des de l'any 2014.

Altrament, la quantia mitjana de les pensions del RETA l'any 2016 és el 38,1% més baixa que la del RG, la qual se situa en els 1.057,0 euros mensuals l'any 2016. No obstant això, la diferència entre aquests dos règims de cotització ha disminuït en els últims anys. Així doncs, tal com s'observa al gràfic següent, la distància entre les quanties mitjanes del RETA i del RG se situa al voltant del 38% a partir de l'any 2013, mentre que l'any 2009 era del 41,1%. Al gràfic següent també es pot observar que és precisament a partir de l'any 2013 que la quantia mitjana de les pensions del RETA augmenta més que la del RG. Així mateix, la quantia mitjana del RETA ha augmentat el 38,2% en deu anys (2006-2016), passant dels 474 euros als 654,7 euros, mentre que la del RG s'ha incrementat el 35,3% en aquest mateix període, dels 781 euros als 1.057 euros.

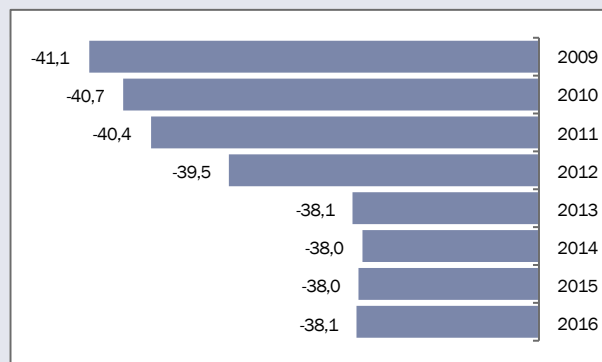
GRÀFIC 28. Evolució de la pensió mitjana del RETA i del RG. Catalunya, 2006-2016

Evolució de la pensió mitjana del RETA i del RG. Catalunya, 2015-2016

	2016	2015-2016	2015-2016 (%)
RETA	654,7	12,0	1,9
Règim general	1.057,0	19,8	1,9

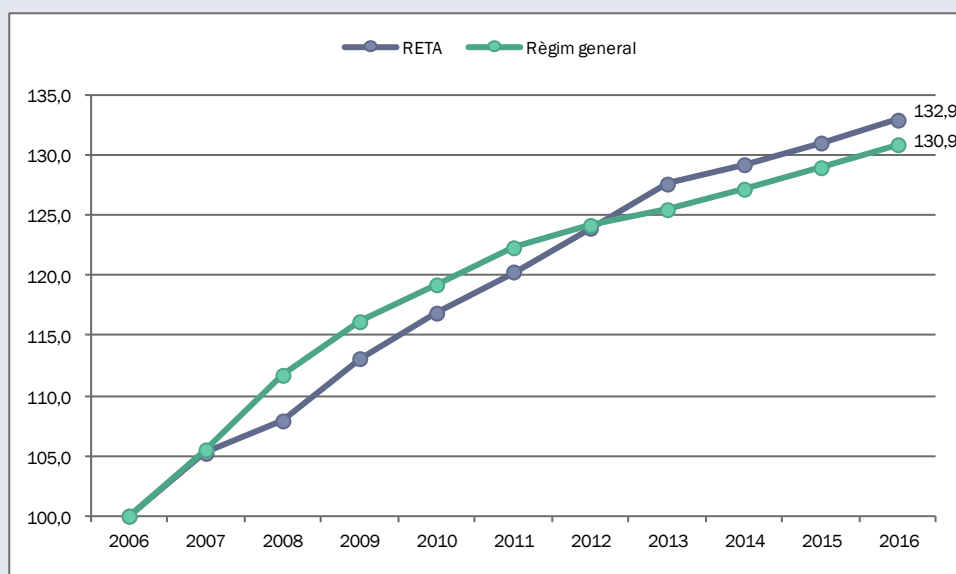
Unitats: euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Diferència percentual entre la pensió mitjana del RETA i del RG. Catalunya, 2009-2016

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Creixement de la pensió mitjana del RETA i del RG. Catalunya, 2006-2016

Unitats: taxa acumulada de creixement (base 2006).
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Més enllà de l'estudi de la quantia mitjana, al gràfic següent es mostra l'anàlisi de les pensions contributives per trams de quantia, el qual permet apropar-se d'una forma més precisa a la dispersió dels imports d'aquestes prestacions.

Així, l'any 2016 el 31,1% de les pensions del RETA són de menys de 500 euros, el 57,7% tenen una quantia que va de 500 a 1.000 euros i l'11,9% són de més de 1.000 euros. Aquesta distribució contrasta amb la de les pensions del RG, sobretot pel que fa a les pensions de més de 1.000 euros, les quals suposen el 42,6% del total en el RG. Així mateix, el percentatge de pensions de menys de 500 euros en el RG és més baixa que en el RETA (el 15,1% front al 31,1%).

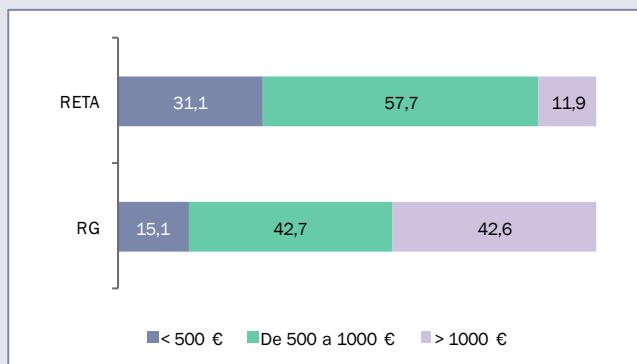
No obstant això, en cinc anys (2012-2016), el percentatge de pensions del RETA de menys de 500 euros ha anat disminuint i la proporció de pensions d'aquest règim de més de 1.000 euros ha augmentat progressivament, tot i que aquesta evolució és lenta.

Les diferències entre les quanties de les pensions del RETA i el RG es poden apreciar d'una manera més evident al gràfic següent a partir d'una distribució més detallada de les pensions per trams de quantia.

Així, en els dos règims el percentatge més elevat de pensions es troba en el tram de 600 a 800 euros, tot i que en el RETA aquesta proporció arriba fins al 42,4%, mentre que en el RG és del 26,1%. També cal ressaltar que la diferència més significativa que s'observa a partir de l'estructura del gràfic és que el nombre de pensions del RETA disminueix de manera important a partir dels 800 euros, la qual cosa es posa més de manifest a partir dels 1.600 euros, amb l'1,6% de les pensions i sobretot a partir dels 2.000 euros, amb el 0,8% de les pensions (en el cas del RG, aquests percentatges són del 19,3% i de l'11,4%, respectivament). Finalment, al gràfic següent també s'evidencia que en el RETA són més freqüents les pensions de menys de 600 euros. En concret, cal ressaltar que el 33,2% de les pensions del RETA tenen una quantia d'entre 250 i 600 euros.

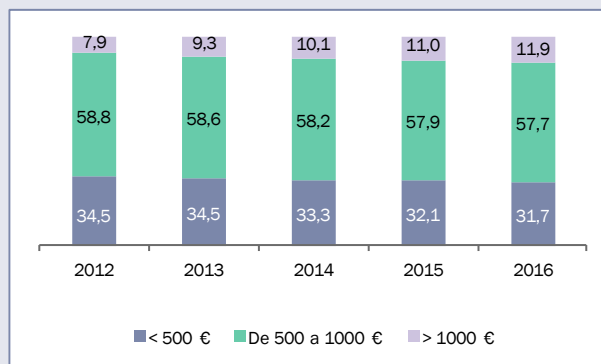
GRÀFIC 29. Distribució de les pensions del RETA i del RG per trams de quantia. Catalunya, 2012-2016

Distribució de les pensions del RETA i del RG per trams de quantia. Catalunya, 2016

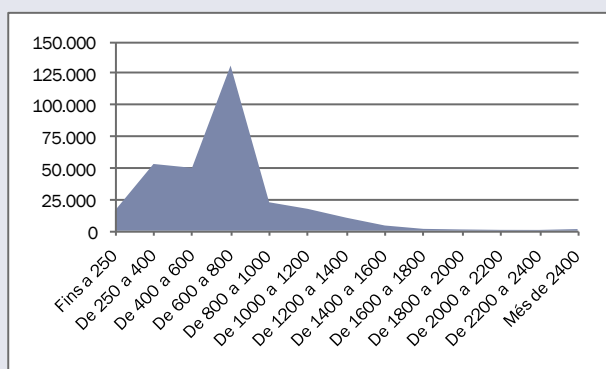
Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Evolució de la distribució per trams de quantia de les pensions del RETA. Catalunya, 2012-2016

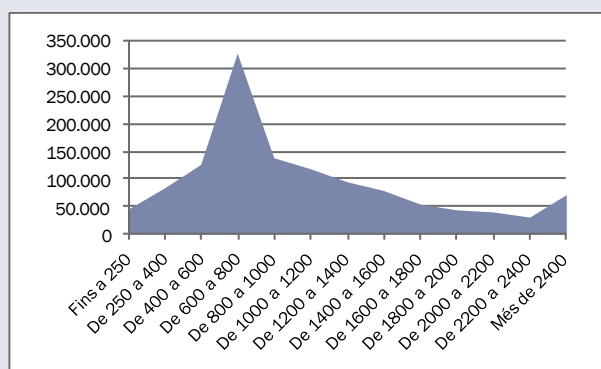
Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Distribució de les pensions del RETA per trams de quantia. Catalunya, 2016

Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Distribució de les pensions del RG per trams de quantia. Catalunya, 2016

Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

En conclusió, es posa de manifest que la quantia mitjana de les pensions del RETA continua sent inferior en relació amb la del RG, com a conseqüència principalment d'unes trajectòries laborals amb cotitzacions més baixes en el cas del treball autònom, atès que, en general, la gran majoria dels treballadors i treballadores autònoms (en particular, els autònoms pròpiament dits) cotitzen per la base mínima, tal com es comenta en l'apartat 3 d'aquest informe.

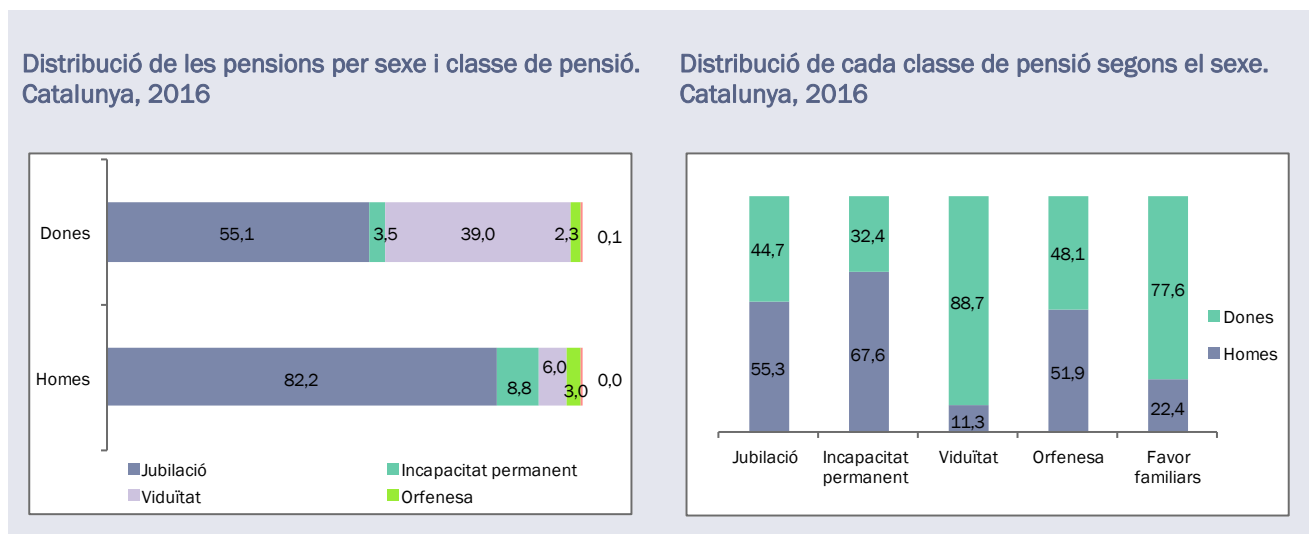
Les baixes quanties de les pensions del RETA expliquen l'elevada proporció de pensions d'aquest règim que perceben complement de mínims (el 26,0%), el qual és superior al del RG (el 16,4).

Una altra qüestió a considerar és l'anàlisi de les pensions del RETA i de la seva quantia mitjana atenent al sexe de la persona perceptora.

Pel que fa a la distribució de les pensions del RETA segons el sexe de la persona perceptora, segueix un patró similar al del RG i reflecteix el lligam del sistema de pensions amb la trajectòria laboral de les persones. En aquest sentit, al gràfic següent s'observa que els homes tenen un accés més elevat a les pensions substitutives de rendes. En concret, el 82,2% de les pensions percebudes per homes són de jubilació, mentre que en el cas de les dones aquest percentatge és del 55,1%. En canvi, cal ressaltar que el 88,7% de les pensions de viduitat són percebudes per dones, així com el 77,6% de les pensions

en favor de familiars. No obstant això, s'observa un increment progressiu, encara que lent, del nombre de dones que accedeixen a les pensions substitutives de salaris.

GRÀFIC 30. Distribució de les pensions del RETA per sexe i classe de pensió. Catalunya, 2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

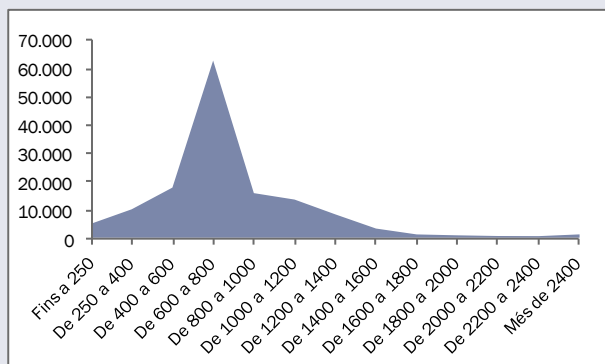
Quant a la pensió mitjana, la de les dones equival al 71,8% de la dels homes (456,3 euros front a 785,3 euros). La diferència entre sexes és però més elevada en el RG, en el qual la pensió mitjana de les dones suposa el 61,5% de la dels homes.

Igualment, les diferències en les quanties de les pensions del RETA entre homes i dones es pot apreciar d'una manera més evident al gràfic següent, on es representa la distribució de les pensions per trams de quantia.

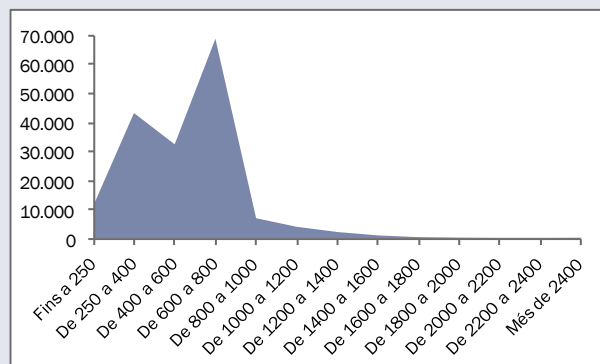
Així, les dones són amb una freqüència més elevada perceptores de pensions més baixes. En concret, la meitat de les pensions de les dones (el 51,0%) són de menys de 600 euros i el 91,4% tenen una quantia de menys de 800 euros. Per tant, les pensions de quantia elevada són residuals en el cas de les dones, fins al punt que l'any 2016 només el 4,5% de les pensions tenen més de 1.000 euros i només consten 321 pensions de més de 2.000 euros (el 0,2%). Per contra, entre els homes tenen més presència les pensions de quantia més elevada, atès que el 20,8% de les pensions percebudes per homes tenen més de 1.000 euros.

GRÀFIC 31. Distribució del les pensions del RETA per trams de quantia i sexe. Catalunya, 2016

Distribució per trams de quantia de les pensions percebudes per homes. Catalunya, 2016

Distribució per trams de quantia de les pensions percebudes per dones. Catalunya, 2016

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Una primera explicació d'aquesta situació es basa en que les dones perceben amb una freqüència més elevada pensions de viduïtat i en favor de familiars, les quals són de quantia més baixa que les de jubilació i incapacitat permanent, de majoria masculina. A més, les pensions substitutives de salaris que cobren les dones són de menor quantia que les que perceben els homes, sobretot en el cas de la jubilació, on la quantia mitjana de les pensions de les dones equival al 73,9 de la dels homes.

Això s'explica perquè les pensions substitutives de salaris estan estretament lligades a la trajectòria laboral prèvia, la qual acostuma a ser més irregular en el cas de les dones, en ocasions per qüestions relacionades amb la conciliació de la vida personal i laboral. En relació amb això, cal tenir present que les dones interrompen amb major freqüència que els homes la seva carrera professional per tenir cura de fills i persones en situació de dependència, la qual cosa pot tenir conseqüències negatives per a les seves pensions.

Com a resultat, les dones tenen unes bases de cotització més baixes i un nombre menor d'anys cotitzats en relació amb els homes. Una conseqüència d'això és que les dones beneficiàries de pensions del RETA perceben amb una freqüència més elevada que els homes complements de mínims, com a conseqüència de ser beneficiàries de pensions que no arriben a la quantia mínima fixada anualment a la LPGE. En concret, el 31,5% de les pensions del RETA percebudes per dones són pensions mínimes, mentre que aquest percentatge és del 19,3% en el cas dels homes.

5.1.2. ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

L'any 2016, es disposa de dades del RETA respecte de les prestacions d'incapacitat temporal, de risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural i cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu, totes elles de caràcter contributiu.

Incapacitat temporal

Les dades sobre prestacions d'incapacitat temporal del treball autònom es refereixen exclusivament a aquells processos que tenen com a fet causant una malaltia comuna o un accident no laboral en el marc del RETA (les anomenades "contingències per compte propi").

A continuació, s'analitzen les prestacions d'incapacitat temporal en el marc del RETA i es posen en relació amb les que deriven de contingències comunes i de contingències professionals (accident de treball o malaltia professional) en el RG i en els especials del mar i de la mineria del carbó.

Al llarg de l'any 2016, s'han iniciat una mitjana mensual de 5.263 processos per contingències comunes en el marc del treball autònom, el 3,2% més que l'any anterior. Així mateix, al final del 2016, es troben en vigor 14.839 processos. La diferència entre aquestes dues xifres es podria explicar per l'elevada duració mitjana dels processos d'incapacitat temporal en el treball autònom (79,6 dies), sobretot si es posa en relació amb la duració mitjana dels processos per contingències comunes i professionals en el RG i en els especials del mar i del carbó (27,6 i 35,1, respectivament).

Pel que fa als processos del RG i dels especials de la mar i del carbó, s'han iniciat una mitjana mensual de 82.773 processos per contingències comunes i de 9.543 per contingències professionals. Així mateix, al final de l'any 2016, es troben en vigor 82.251 processos per contingències comunes i 10.265 per contingències professionals. Com es pot observar, en aquest cas la diferència entre la mitjana mensual de processos iniciats al llarg del 2016 i els que estan en vigor a finals d'any no és tan gran com en el RETA.

Altrament, la incidència i la prevalença són dos indicadors que permeten comparar les xifres anteriors, atès que posen en relació el nombre de processos amb el nombre de persones treballadores protegides per incapacitat temporal en cadascun dels règims. En aquest sentit, la incidència i la prevalença es refereixen, respectivament, a la mitjana mensual de processos i als que estan vigents al final del període per cada 1.000 persones protegides.

Així, si es compara la incidència de la incapacitat temporal per contingències comunes,³⁸ s'observa que és bastant més elevada en el RG i en els especials del mar i del carbó que en el RETA (30,6 processos per cada 1.000 treballadors protegits de mitjana mensual en el RG front als 9,6 del RETA). En canvi, la prevalença és similar en ambdós règims, atesa l'elevada duració dels processos en el RETA, com ja s'ha comentat anteriorment.

TABLA 8. Indicadors d'incapacitat temporal segons el tipus de contingència.¹ Catalunya, 2015-2016

Tipus de contingències	Mitjana mensual de processos iniciats en el període	Processos en vigor al final del període	Incidència	Prevalença	Duració mitjana dels processos en alta en el període
Contingències comunes del treball autònom					
2016	5.263	14.839	9,6	27,0	79,6
2015-2016 (%)	3,2	12,3	-2,6
Contingències comunes (excepte treball autònom)					
2016	82.773	82.251	30,6	30,2	27,6
2015-2016 (%)	15,5	21,6	-5,8
Contingències professionals (sense treball autònom)					
2016	9.543	10.265	3,6	3,8	35,1
2015-2016 (%)	10,3	36,3	-0,8

Unitats: nombre de processos, dies, incidència (mitjana mensual de processos iniciats en el període per cada 1.000 persones protegides) i prevalença (nombre de processos vigents al final del període per cada 1.000 persones protegides).

(1)Agregat del sistema: inclou les dades sobre processos d'incapacitat temporal gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

³⁸ Es comparen només els processos per contingències comunes, perquè no es disposa de dades sobre processos per contingències professionals en el RETA.

Risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural

La prestació de risc durant l'embaràs es crea per la Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida laboral i familiar de les persones treballadores, amb l'objectiu de protegir la situació de suspensió del contracte de treball en el cas que la dona embarassada, havent de canviar de lloc de treball amb un altre compatible amb el seu estat, aquest canvi no resulta possible o no es pot exigir per motius justificats. Posteriorment, la Llei 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, la prestació de risc durant l'embaràs s'estén al supòsit de risc durant la lactància natural.

L'any 2016, s'ha registrat una mitjana mensual de 36,4 processos de risc durant l'embaràs en el treball autònom i s'ha finalitzat l'any amb 86 processos en vigor. La durada mitjana d'aquests processos és de 73 dies. Respecte de l'any 2015, augmenta tant la mitjana mensual de processos com la seva duració mitjana. En relació amb el treball per compte d'altri, es pot destacar que la duració mitjana de la situació de risc durant l'embaràs és més elevada en aquest règim que en el treball autònom (94,5 dies front a 73 dies).

Altrament, la mitjana mensual de processos iniciats al llarg del 2016 per risc durant la lactància natural en el treball autònom és bastant més baixa en relació amb el risc durant l'embaràs: només consten 0,2 processos. Així mateix, l'any 2016 finalitza amb 2 processos de risc durant la lactància natural en vigor amb una duració mitjana de 164 dies, la qual és més del doble de la duració mitjana dels processos per risc durant l'embaràs en el treball autònom. Respecte de l'any 2015, es pot destacar que l'any 2016 finalitza amb un procés més i que la duració mitjana és més elevada. En relació amb el treball per compte d'altri, es pot destacar que la duració mitjana de la situació de risc durant la lactància natural és més baixa en aquest règim que en el treball autònom (152,6 dies front a 164 dies).

TABLA 9. Indicadors sobre els processos de la prestació de risc durant l'embaràs i de la prestació de risc durant la lactància natural.¹ Catalunya, 2015-2016

	Risc durant l'embaràs			Risc durant la lactància natural		
	Mitjana mensual de processos	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana	Mitjana mensual de processos	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana
Treball autònom						
2016	36,4	86	73	0,2	2	164
2015-2016(%)	20,9	-5,5	5,2	0,0	100,0	1,9
Compte d'altri (RG i especials del mar i del carbó)²						
2016	873	2.731	94,5	10,4	68	152,6
2015-2016(%)	6,3	0,2	-1,4	11,8	33,3	-1,4

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) Agregat del sistema: inclou les dades sobre processos gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

(2) L'any 2016, s'ha registrat una mitjana mensual de 0,2 processos en el règim especial del mar, havent finalitzat l'any amb un procés en vigor. La resta d'informació fa referència al RG.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu

La prestació de cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu es crea l'any 2011, mitjançant el Reial decret 1148/2011, del 29 de juliol, i es reconeix als progenitors, adoptants o acollidors que redueixen la seva jornada de treball amb motiu de la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu. La prestació es reconeix per un període inicial d'un mes, prorrogable per períodes de dos mesos en el cas que subsisteixi la necessitat de cura directa, contínua i permanent del menor i, com a màxim, fins que aquest faci els 18 anys.

Al llarg de l'any 2016 s'han iniciat 41 processos d'aquesta prestació en el treball autònom i s'ha finalitzat l'any amb 65 processos en vigor. Així mateix, la duració dels processos finalitzats durant el 2016 ha estat de 370,9 dies. Respecte de l'any 2015, destaca l'augment considerable dels processos iniciats (el 86,4%). Tanmateix, la duració d'aquestes situacions ha disminuït entre el 2015 i el 2016. Si es compara aquesta evolució amb la del treball per compte d'altri, s'observa que els processos no creixen tant en aquest últim i que, contràriament al que succeeix en el treball autònom, la duració d'aquestes situacions augmenta.

TABLA 10. Indicadors sobre els processos de la prestació de cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.¹ Catalunya, 2015-2016

	Nombre de processos iniciats en el període	Nombre de processos en vigor al final del període	Duració mitjana de processos finalitzats en el període
Règim treball autònom			
2016	41	65	370,9
2015-2016(%)	86,4	51,2	-22,7
Compte d'altri (RG, mar i carbó)²			
2016	424	600	348,9
2015-2016(%)	25,1	35,4	15,0

Unitats: nombres de processos i dies.

(1) Agregat del sistema: inclou les dades de l'INSS, l'ISM i les MCSS.

(2) L'any 2016 s'han iniciat 423 processos en el RG, 1 en l'especial del marc i cap en l'especial del carbó.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

5.2. PRESTACIÓ PER CESSAMENT D'ACTIVITAT

La protecció per cessament d'activitat ("l'atur del treball autònom") és de caràcter voluntari i té per objecte proporcionar als treballadors i treballadores autònoms afiliats al RETA o al REM les prestacions i mesures establertes davant de la situació de cessament total en l'activitat que va originar l'alta en el règim especial, malgrat poder i voler exercir una activitat econòmica i professional a títol lucratiu. També poden accedir a aquesta protecció els treballadors i treballadores autònoms econòmicament dependents, els socis treballadors de les cooperatives de treball associat, així com els treballadors i treballadores autònoms que exerceixen la seva activitat conjuntament amb altres en règim societari o sota qualsevol altra forma jurídica.

La protecció per cessament d'activitat va entrar en vigor el 6 de novembre del 2010 amb l'aprovació de la Llei 32/2010, del 5 d'agost.³⁹ L'any 2015, entre d'altres qüestions, entren en vigor una sèrie de mesures destinades a facilitar l'accés a la prestació, davant les dificultats detectades per complir els requisits exigits per la normativa.⁴⁰ En aquest sentit, es pot destacar que es redueix el percentatge de pèrdues econòmiques anuals que s'han d'acreditar per tenir accés a la prestació, el qual passa del 30% al 10% dels ingressos i es simplifica la documentació que cal aportar per justificar la situació legal de cessament d'activitat per motius econòmics, tècnics, organitzatius o de producció.

Actualment, el sistema específic de protecció per cessament d'activitat es troba incorporat al text refós de la Llei General de la Seguretat Social, aprovat l'any 2015.⁴¹ D'altra banda, cal assenyalar que resta pendent el desenvolupament reglamentari de la protecció d'aquesta contingència en el Sistema especial agrari (SETA).

³⁹ Llei 32/2010, del 5 d'agost, per la que s'estableix un sistema específic de protecció per cessament d'activitat dels treballadors autònoms.

⁴⁰ Llei 35/2014, del 26 de desembre, per la qual es modifica el text refós de la Llei General de la Seguretat Social amb relació al règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

⁴¹ Reial decret legislatiu 8/2015, del 30 d'octubre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de la Seguretat Social.

Aquesta prestació la poden gestionar les mútues col·laboradores de la Seguretat Social (MCSS), el Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE) i l'Institut Social de la Marina (ISM), amb la col·laboració dels serveis públics d'ocupació de les comunitats autònomes. En aquest sentit, les dades estan disponibles desagregades per entitats, és a dir, segons si la gestió correspon a les MCSS o al SEPE-ISM, així com en relació amb l'agregat del sistema.

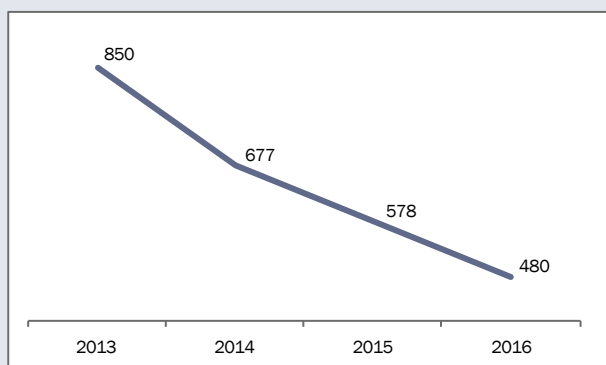
A continuació, s'analitza aquesta prestació l'any 2016 i es fa un repàs de la seva evolució des de l'any 2013, primer any respecte del qual es disposa de dades.⁴²

Al llarg de l'any 2016, s'han presentat 480 sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat. Gairebé totes han estat gestionades per les MCSS (el 96,7%). D'aquestes 480 sol·licituds, 25 han estat desistides. Pel que fa a la resta (455), el 54,1% han obtingut una resolució desfavorable en primera instància.

Pel que fa a l'evolució del nombre de sol·licituds presentades, al gràfic següent s'observa la seva disminució any rere any des del 2013. Una altra qüestió a comentar és el percentatge elevat de prestacions que es deneguen en primera instància, tot i que aquesta quantitat ha anat disminuint al llarg del període 2013-2016. El descens més elevat es produeix l'any 2015, coincidint amb la reforma de la normativa destinada a facilitar l'accés a la prestació.

GRÀFIC 32. Sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat. Catalunya, 2013-2016

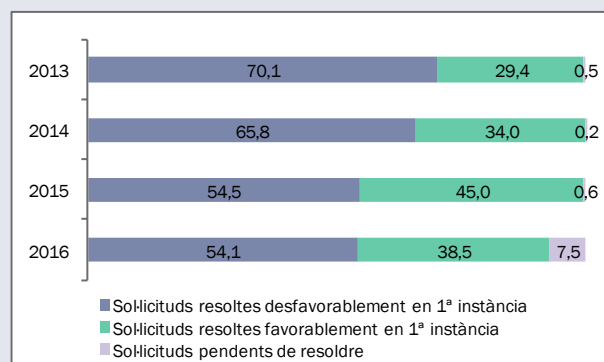
Evolució del nombre de sol·licituds. Catalunya, 2013-2016

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Evolució de la resolució de les sol·licituds. Catalunya, 2013-2016

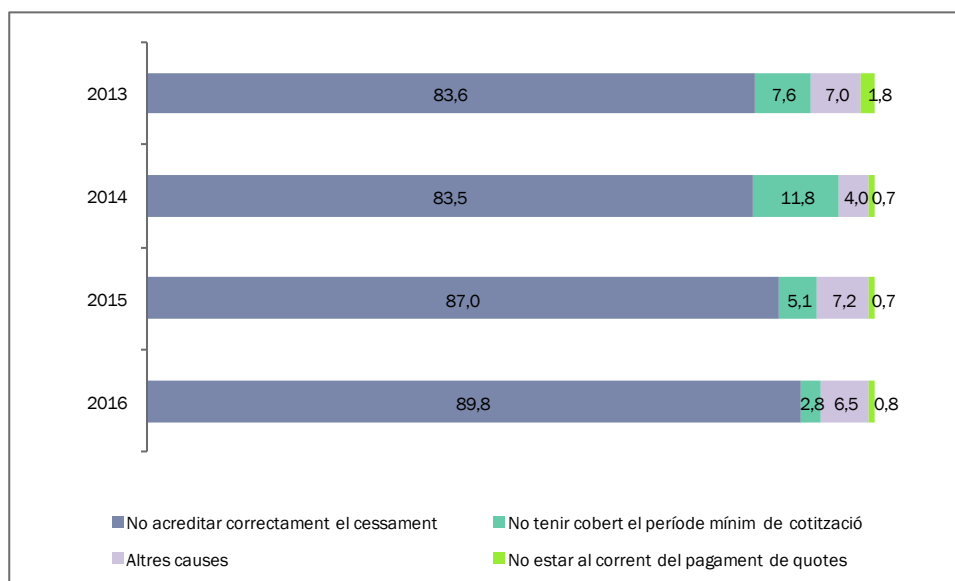
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Quant a les causes de la denegació de la prestació, l'any 2016 el motiu més freqüent és no haver acreditat correctament el cessament, el qual es produeix en el 89,8% dels casos. Aquest percentatge és el més elevat del període 2013-2016, tal com s'observa al gràfic següent. Per tant, tot i haver disminuït la quantitat de prestacions que es deneguen en primera instància, el no compliment dels requisits exigits per la normativa continua sent la causa que motiva la majoria de les denegacions per accedir a la prestació per cessament d'activitat.

⁴² En aquest sentit, cal tenir present que per accedir a la prestació de cessament d'activitat és necessari haver cotitzat per aquesta contingència un període mínim de 12 mesos continuats i immediatament anteriors al cessament. Això s'ha de posar en relació amb el fet que la Llei 32/2010, del 5 d'agost, per la qual s'estableix aquest sistema específic de protecció, va entrar en vigor el 6 de novembre del 2010 i que, per tant, el dret a les primeres prestacions per cessament d'activitat s'hauria generat a partir del novembre del 2011.

GRÀFIC 33. Causes de les resolucions desfavorables en primera instància. Catalunya, 2013-2016

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Per acabar, si es tenen en compte les resolucions favorables en primera instància, les quals han estat 175, i les reclamacions estimades (13), es conclou que l'any 2016 s'han concedit 188 prestacions per cessament d'activitat, les quals suposen el 39,2% de les sol·licituds de prestació presentades al llarg del 2016. Aquest percentatge és inferior al de l'any 2015 (el 44,1%), però superior al dels anys 2014 i 2013 (el 34,6% i el 28,7%, respectivament).

Quant a les causes del reconeixement de la prestació, l'any 2016 en el 72,5% dels casos és per motius econòmics, tècnics, productius o organitzatius, en el 20,6% de les ocasions són per motius específics del col·lectiu, en el 4,8% dels casos és per força major i en 3 i 1 ocasió per pèrdua de llicència i per divorci o separació matrimonial, respectivament.

Pel que fa a l'evolució d'aquesta qüestió al llarg del període que es mostra a la taula següent, les causes econòmiques, tècniques, productives o organitzatives són les que fonamenten la majoria de les prestacions en tots els anys del període, seguides dels motius específics del col·lectiu. D'altra banda, cal ressaltar que l'any 2015 es registra un pic de casos que tenen la força major com a causa del reconeixement de la prestació (25 casos, mentre que la resta d'anys oscil·len entre 1 i 9 casos).

TABLA 11. Causes del reconeixement de la prestació per cessament d'activitat.¹ Catalunya, 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
Econòmiques, tècniques, productives o organitzatives	82,0	78,6	71,8	72,5
Específiques del col·lectiu	16,0	19,2	16,1	20,6
Força major	1,2	0,4	9,8	4,8
Pèrdua de llicència	0,4	1,7	1,6	1,6
Divorci o separació	0,4	0,0	0,8	0,5

Unitats: percentatges.

(1) Al llarg del període 2013-2016 no s'ha reconegut cap prestació que tingui com a causa la violència de gènere.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

6. FOMENT I PROMOCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM

El treball autònom es pot concretar en diferents formes jurídiques, que inclouen tant la persona física que s'afilia al RETA com les persones que exerceixen la seva activitat en una forma societària. La normativa mercantil preveu, a més de les formes societàries tradicionals (anònimes, limitades, cooperatives o anònimes laborals, entre d'altres), una sèrie de formes jurídiques concebudes per a persones que acaben d'endegar una activitat econòmica. Com a exemple es poden citar les societats limitades nova empresa, les societats limitades de formació successiva i la figura dels emprenedors de responsabilitat limitada.⁴³

Tenint en compte aquest fet, l'objectiu del present apartat és analitzar les mesures de foment i promoció del treball autònom distingint en la mesura que sigui possible, pel col·lectiu destinatari d'aquestes. Així, s'analitzen en primer lloc les mesures dirigides exclusivament als treballadors autònoms i a continuació aquelles a les quals poden accedir altres formes de treball autònom que operen sota formes jurídiques societàries.

D'altra banda, cal fer referència a les conclusions de la consulta pública⁴⁴ impulsada per la Comissió Europea l'any 2016 per recollir l'opinió de les persones emprenedores, comunitats d'empreses emergents i associacions de suport a les empreses sobre l'entorn econòmic i legal de les empreses emergents a Europa.

Segons l'informe sobre les respostes,⁴⁵ els participants constaten l'existència de moltes barreres legals, reguladores i administratives, al mateix temps que identifiquen com a principal repte l'accés al finançament (sobretot del capital) i el cost de compliment de les obligacions fiscals i laborals. D'igual manera, destaquen la importància de l'accés i la protecció de la propietat industrial i intel·lectual i proposen fomentar la col·laboració a llarg termini entre l'empresa, la recerca i les institucions educatives superiors, per fomentar la innovació a la UE. Amb tot, les contribucions rebudes coincideixen en defensar la necessitat de mantenir les polítiques existents que tenen èxit.

6.1. MESURES DE FOMENT I PROMOCIÓ DIRIGIDES ALS TREBALLADORS AUTÒNOMS

Una de les mesures de foment del treball autònom amb més antiguitat és la **capitalització de la prestació d'atur contributiva**, regulada per primer cop l'any 1984.⁴⁶ En l'actualitat, la persona beneficiària de la prestació d'atur pot optar per capitalitzar-ne la totalitat o una part per dur a terme diferents iniciatives: per constituir-se com a treballadora autònoma, per convertir-se en sòcia d'una cooperativa o d'una societat laboral o també per fer l'aportació inicial a una societat mercantil.

L'any 2016, nou de cada deu persones que han capitalitzat la prestació d'atur contributiva s'han constituït com a autònomes (el 93,7%), mentre que el 3,7% han fet una aportació a una societat mercantil i el 2,6% restant s'ha incorporat a una societat cooperativa o laboral.⁴⁷ A diferència d'anys anteriors, destaca el pes de les aportacions a societats mercantils, atès que tot i ser una opció factible des de l'any 2013, fins ara havia estat residual. El 2016 les persones que han fet aportacions a societats mercantils superen en termes absoluts les que s'incorporen en societats cooperatives o laborals (895 vs. 644).

⁴³ L'ús d'aquestes formes és residual, tal com indiquen les dades disponibles (a escala estatal). Així, de les 102.396 noves societats constituïdes, 48 són societats limitades nova empresa, 239 societats limitades de formació successiva i 12 emprenedors de responsabilitat limitada. Sobre el total, aquests tipus societaris representen el 0,31%.

⁴⁴ La consulta pública ha rebut 571 respostes en línia i 16 posicionaments per escrit de diferents grups d'interès. Més informació: http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8723&lang=es

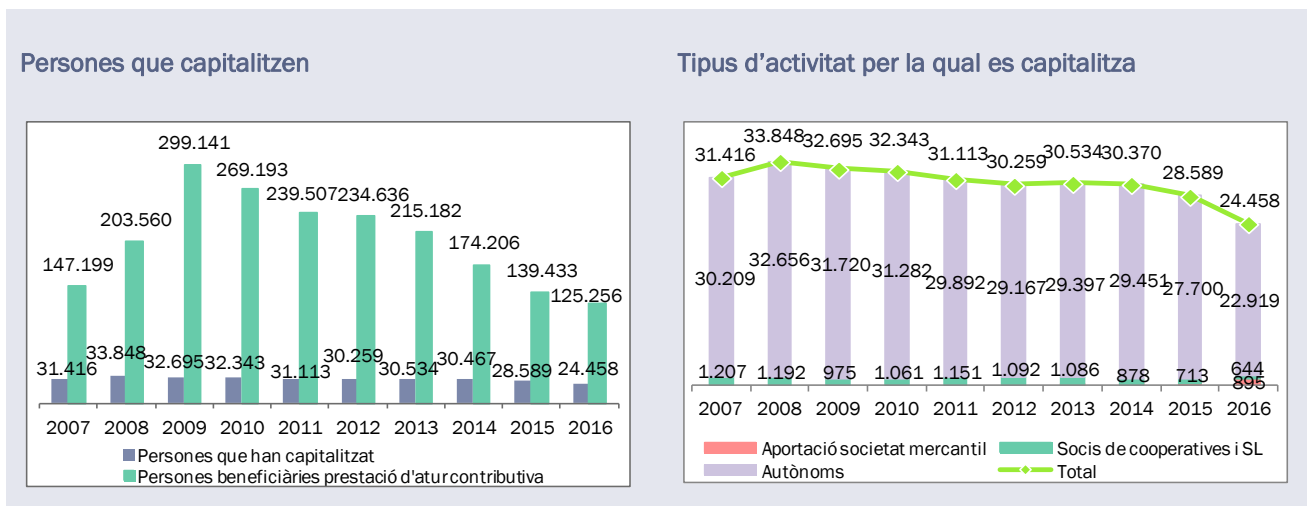
⁴⁵ Direcció General de Mercat interior, Indústria, Emprenedoria i Pimes. *Report on the public consultation under the Start-up Initiative*.

⁴⁶ Llei 31/1984, de 2 d'agost, de protecció per desocupació, per la que es modifica el títol II de la Llei 51/1980, de 8 d'octubre (disposició derogada). BOE núm. 186, de 04.08.84.

⁴⁷ Cal tenir en compte també que les persones beneficiàries de la prestació per cessament d'activitat poden capitalitzar-la pels mateixos motius si bé és una opció residual, ateses les dades. Segons el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, han capitalitzat aquesta prestació 13 persones durant el 2016 a escala estatal, mentre que a Catalunya, només tres.

Per tercer any consecutiu davalla el nombre de persones que capitalitzen la prestació: ho fan 24.458 persones, el 14,4% menys que l'any 2015. Malgrat això, gairebé dues de cada deu persones beneficiàries de la prestació d'atur recorren a aquesta mesura (el 19,5% del total).

GRÀFIC 34. Capitalització de la prestació d'atur contributiva. Catalunya, 2007-2016

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Des de l'any 2013 també és possible iniciar una activitat com a treballador autònom i **suspèn** la percepció de la prestació d'atur contributiva⁴⁸ o bé mantenir-la en sol·licitar-ne la **compatibilització**.⁴⁹ En un principi, aquestes dues mesures anaven destinades exclusivament a persones menors de 30 anys, si bé la Llei 31/2015 va eliminar el requisit d'edat.

El resultat d'aquest canvi normatiu és l'increment substancial (en ambdós casos es multiplica per 11) del nombre de persones que opten per una d'aquestes dues opcions, tal com reflecteixen els gràfics següents. Aquesta evolució permet constatar que establir requisits d'edat per accedir a aquest tipus de mesures no té efectes positius en l'increment del nombre de persones treballadores autònomes. Cal recordar que inicialment la capitalització de la prestació d'atur en la seva totalitat també estava limitada al col·lectiu de persones menors de 30 anys.

D'altra banda, la distribució per grups d'edat de les persones que compatibilitzen la prestació d'atur i el treball autònom i les que la suspèn presenten un patró diferent.⁵⁰ Així, el grup d'edat que concentra un major nombre de persones que compatibilitzen és el comprès entre els 40 i els 54 anys (el 42,6%), seguit de prop de les persones entre 30 i 39 anys (que representen el 40% del total). En canvi, pràcticament la meitat de les persones que suspèn la percepció de la prestació d'atur (el 49,9%) per treballar per compte propi tenen més de 55 anys. Gairebé tres de cada quatre (el 24,3%) tenen entre 40 i 54 anys.

Destacar també que quatre de cada deu persones que compatibilitzen o suspèn la prestació d'atur són dones (el 41,7% i el 42,0%, respectivament). Aquests percentatges es mantenen estables al llarg dels darrers quatre anys.

D'altra banda, el quart gràfic de la composició de gràfics següent mostra l'evolució de les tres mesures analitzades i com s'aproxima de manera significativa l'any 2016 el total de persones que recorren a al-

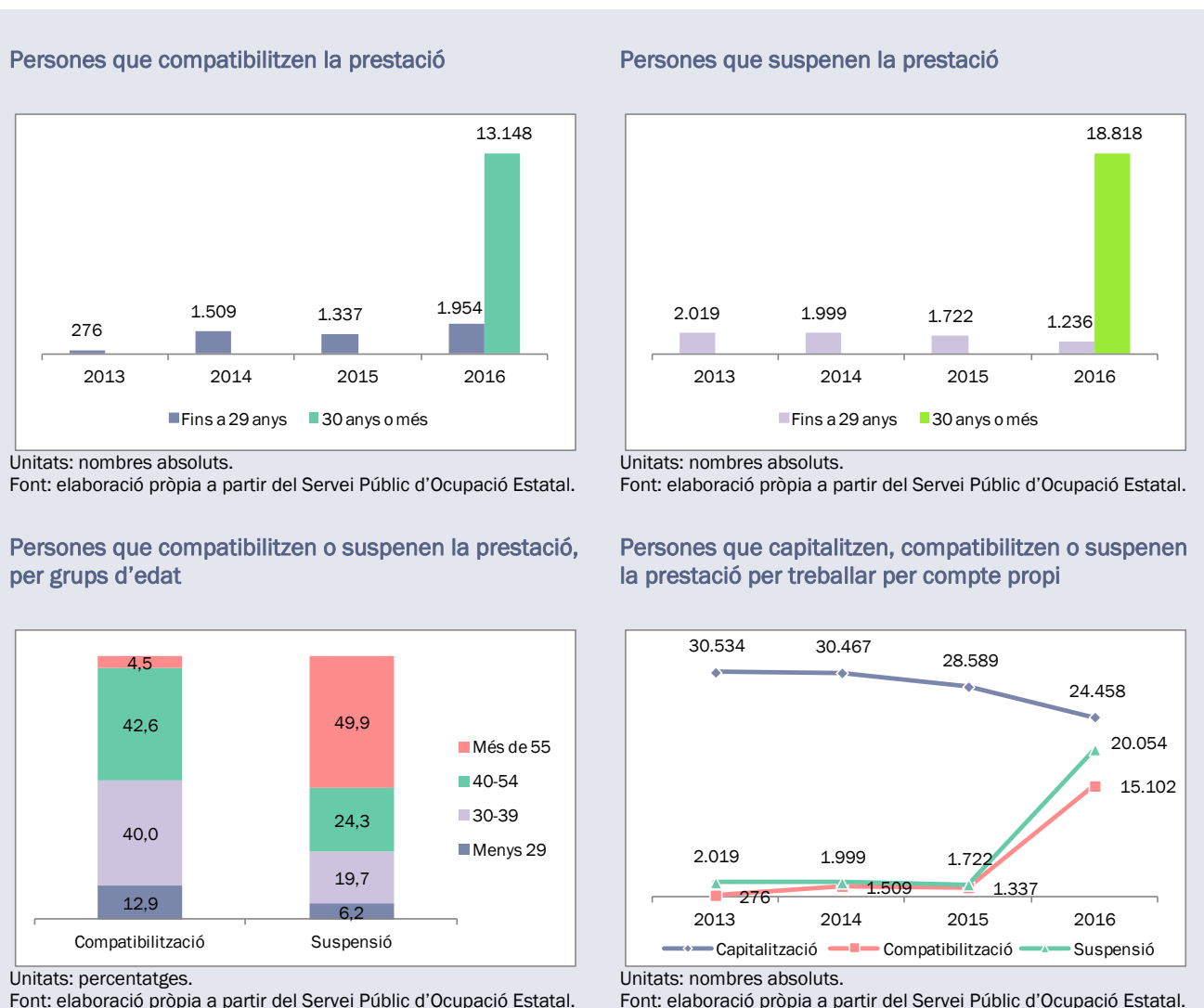
⁴⁸ El dret a la prestació es manté suspès durant un període màxim de 60 mesos. Transcorregut aquest termini, la prestació s'extingeix.

⁴⁹ Es permet compatibilitzar el treball per compte propi i el cobrament de la prestació d'atur contributiva durant un període màxim de 270 dies o pel temps inferior pendent de percebre.

⁵⁰ Vegeu el tercer dels gràfics múltiples següents.

guna de les tres mesures per iniciar una activitat per compte propi (59.614 persones en total). Així, del total de persones que reben una prestació d'atur contributiva (125.256),⁵¹ el 47,6% veuen en el treball per compte propi una sortida laboral.

GRÀFIC 35. Mesures per constituir-se com a persones treballadores autònomes a partir de la prestació d'atur contributiva. Catalunya, 2013-2016

Així mateix, cal tenir en compte aquelles **bonificacions i reduccions de quotes a la SS** que poden aplicar les persones treballadores autònomes, previstes en els articles 30 i següents de la LETA. La taula següent conté les dades disponibles i inclouen tant les bonificacions que s'han iniciat després de l'entrada en vigor de la Llei 31/2015⁵² (que va incloure'n la regulació a la LETA) com aquelles que ja s'aplicaven amb caràcter previ a l'entrada en vigor d'aquesta Llei i que es regulaven en altres normes.⁵³

⁵¹ Cal tenir en compte que l'any 2016 el total de persones que reben una prestació d'atur a Catalunya és de 266.548. D'aquestes, el 47% perceben la prestació contributiva, el 42,8% l'assistencial, el 9,7% la Renda activa d'inserció i el 0,6% restant, la prestació prevista en el programa d'activació per a l'ocupació. Per a més informació, vegeu l'apartat 2.2.1 del Capítol III de la Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2016, elaborada pel CTESC http://ctesc.gencat.cat/doc/doc_57556098_1.pdf

⁵² Llei 31/2015, de 9 de setembre, per la qual es modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació i s'adopten mesures de foment i promoció del treball autònom i de l'economia social. BOE núm. 217, de 10.09.2015.

⁵³ Per exemple, la bonificació per alta al RETA de familiars col·laboradors va ser regulada inicialment per la disposició addicional onzena de la Llei 3/2012, de 6 de juliol, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral (BOE núm. 162, de 07.07.2012), si bé la Llei 31/2015 la incorpora a l'art. 35 LETA.

Respecte de l'any 2015, cal destacar l'increment del 27,4% a Catalunya (25,7% a escala estatal) del nombre de persones que apliquen la bonificació per alta al RETA d'un familiar col·laborador. En canvi, el nombre de persones que han aplicat la bonificació per contractació d'un treballador per substituir-les en cas de baixa per motius relacionats amb la cura dels fills (maternitat, paternitat, adopció, acolliment, etc.), ha davallat el 10,3% a Catalunya, mentre que a la resta de l'Estat ha incrementat el 3%.

TABLA 12. Bonificacions a la Seguretat Social previstes a la LETA. Espanya i Catalunya, 2015-2016

		2015		2016	
		Persones	Import	Persones	Import
Joves menors de 30 anys (homes) o 35 (dones) (art. 31.2 LETA)	Espanya	n.d.	n.d.	95.326	45.783.679,1
	Catalunya	n.d.	n.d.	15.067	7.317.212,4
Persones autònomes discapacitades menors de 35 anys (art. 32 LETA)	Espanya	n.d.	n.d.	891	1.078.248,0
	Catalunya	n.d.	n.d.	107	131.558,7
Persones autònomes discapacitades (art. 32 LETA)	Espanya	n.d.	n.d.	1.178	1.850.886,9
	Catalunya	n.d.	n.d.	248	248.503,7
Bonificació per familiars col·laboradors (art. 35 LETA)	Espanya	43.367	n.d.	54.513	37.998.593,7
	Catalunya	6.905	n.d.	8.796	6.288.050,0
Bonificacions per contractació per maternitat, paternitat, etc. (art. 38 LETA)	Espanya	6.988	n.d.	7.197	5.372.483,2
	Catalunya	660	n.d.	592	391.484,1
TOTAL	Espanya	50.355	n.d.	159.105	92.083.890,9
	Catalunya	7.565	n.d.	24.810	14.376.808,9

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Una mesura d'escala autonòmica i destinada específicament al col·lectiu d'autònoms és el programa **Consolida't**.⁵⁴ Tal com reflecteix la taula següent, el nombre de persones que reben assessorament tècnic per la consolidació i el creixement de la seva activitat creix any rere any, així com l'import destinat a aquest programa (la taxa de variació és del 5,7% i 5,8% entre el 2015 i el 2016, respectivament). L'any 2016 hi han participat 17 entitats col·laboradores i 37 consultors. El programa s'ha concretat en 3.996 sessions d'assessorament personalitzat, 74 sessions de formació obligatòria, 153 píndoles formatives i s'ha disposat de 210 places de formació en línia.

TABLA 13. Dades disponibles sobre el programa Consolida't. Catalunya, 2014-2016

	2014	2015	2016
Persones beneficiàries	558	630	666
Import atorgat	916.530	1.031.500	1.091.000

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

En darrer lloc, cal tenir presents les línies de **suport econòmic** adreçades específicament als treballadors autònoms, que són poques, atès que a la majoria poden accedir-hi també les persones que treba-

⁵⁴ Ordre TSF/267/2016, de 10 d'octubre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria per a la concessió de subvencions del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies per al desenvolupament del programa Consolida't, de suport a la consolidació, l'enfortiment i la reinvençió del treball autònom a Catalunya. DOGC núm. 7226, de 14.10.2016. L'any 2017 ja s'ha obert la corresponent convocatòria d'aquest programa: Resolució TSF/2488/2017, d'11 d'octubre, per la qual s'obre la convocatòria per a la concessió de subvencions per al desenvolupament del programa Consolida't, de suport a la consolidació, l'enfortiment i la reinvençió del treball autònom a Catalunya (ref. BDNS 367614). DOGC núm. 7482, de 26.10.2017.

llen pel seu compte en el marc d'una pime. Si bé a continuació es comenten aquestes mesures, les dades disponibles s'inclouen en les taules de l'apartat següent, amb la finalitat de proporcionar una visió global i analitzar-les conjuntament amb les línies a les quals poden accedir les diferents formes de treball autònom.

En primer lloc es pot citar la línia **ICF autònoms i comerços**, de l'Institut Català de Finances (ICF) que es concreta en préstecs o lísings per finançar projectes d'inversió o circulant. Tal com recull la taula 23 de l'apartat següent, l'any 2016 s'han formalitzat 266 operacions, per un import total de 14,8 milions d'euros. Respecte del 2015 aquestes dades suposen un increment del 14,7% i de l'11,3% respectivament.⁵⁵

L'ICF també facilita la concessió d'avals a les persones treballadores autònomes, sovint conjuntament amb l'empresa Avalis de Catalunya, SGR. En aquest sentit destaquen les línies **Avalis Emprèn** i la que avala el préstec per **adquirir una llicència de taxi**, en les quals la major part de les persones que fan aquesta operació són persones físiques. Destaca principalment el pes que tenen en els avals per demanar un préstec per adquirir una llicència de taxi, on representen el 96,4% (vegeu la taula 24).

El total del volum formalitzat en els avals Avalis Emprèn davalla el 2,7%, si bé creix el 12,2% el nombre d'operacions. Ara bé, les operacions que fan les persones físiques incrementen el 44,4% i el volum formalitzat, el 6,9%. En canvi, les que fan les persones jurídiques davallen l'11,8% i el 13%, respectivament.

D'altra banda, els avals per adquisició de la llicència de taxi davallen en general (el 5,7% el volum formalitzat i el 5,1% les operacions), si bé aquest comportament inclou dues situacions diferenciades: d'una banda aquestes magnituds creixen en parlar de persones jurídiques (el 140% el volum formalitzat i es dupliquen les operacions, tot i passar de 2 a 4),⁵⁶ però decreixen en parlar de persones físiques, 7,8% i 7%, respectivament. Aquest decrement el protagonitzen els homes, atès que les dones incrementen el volum formalitzat i el nombre d'operacions que signen (tot i tenir un escàs pes sobre el total).⁵⁷

Per tancar aquest apartat cal fer referència a dues mesures més que proporcionen un ajut econòmic a persones que endeguen un projecte d'autoocupació. En primer lloc, la línia d'ajuts per afavorir la **incorporació dels joves en el mercat de treball a través de l'autoocupació**, en el marc del Programa de garantia juvenil.⁵⁸ Aquesta línia d'ajuts comprèn dues modalitats, l'A i la B. La línia A va dirigida als joves participants del Programa de garantia juvenil que es donen d'alta a la SS com a persones treballadores per compte propi i mantenen aquesta situació durant dotze mesos.⁵⁹ La taula següent conté les dades disponibles pel període 2015-2016, atès que es tracta d'una mesura d'abast pluriennal.⁶⁰

⁵⁵ L'any 2017 s'han aprovat unes noves bases reguladores d'aquesta línia d'ajuts ([Ordre EMC/219/2017, de 26 de setembre](#); DOGC núm. 7464, de 29.09.2017). Cal destacar aquesta línia té caràcter pluriennal, 2017 i 2018 ([Resolució EMC/2561/2017, de 26 d'octubre](#); DOGC núm. 7488, de 06.11.2017).

⁵⁶ Si bé aquest nombre és molt reduït, pot apuntar un cert canvi en el sector de taxi, atès que l'any 2013 cap persona jurídica va sol·licitar aquest aval i l'any 2016, 4. Per a més detall de les dades, vegeu la taula 24 de l'apartat següent.

⁵⁷ Per a més detall d'aquestes dades, vegeu la taula 24 de l'apartat següent.

⁵⁸ [Ordre EMO/298/2015, de 16 de setembre, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions per afavorir la incorporació al mercat de treball de joves acollits al Programa de garantia juvenil, mitjançant mesures de foment del treball autònom i de l'economia social i cooperativa; i s'obre la convocatòria pluriennal per als anys 2015 i 2016](#). DOGC núm. 6963, de 05.09.2015.

Cal destacar que l'any 2017 s'han aprovat unes noves bases reguladores d'aquestes subvencions i que com a principal novetat només preveuen els ajuts que amb l'Ordre de 2015 es consideraven de la línia A, és a dir, ajuts per a joves que abans de donar-se d'alta com a treballadors autònoms estiguin inscrits al programa de Garantia Juvenil i que tinguin entre 18 i 29 anys, ambdós inclosos. [Ordre TSF/181/2017, de 27 de juliol, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions per afavorir l'autoocupació de joves inscrits al programa de Garantia Juvenil](#). DOGC núm. 7424, d'01.08.2017.

⁵⁹ Els ajuts que formen part de la línia B es comenten en l'apartat següent.

⁶⁰ En conseqüència cal interpretar les dades de manera conjunta pels dos anys analitzats.

TABLA 14. Ajuts per afavorir la inserció laboral dels joves via autoocupació (Programa de garantia juvenil). Catalunya, 2015-2016

	2015	2016
Persones beneficiàries		
Homes	5	214
Dones	12	158
Total	17	372
Subvencions atorgades		
Import total	154.366,8	3.379.064,8
Número de subvencions	17	372
Import mitjà	9.080,4	9.083,5

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

En segon i darrer lloc, cal tenir en compte les subvencions atorgades als **projectes d'autoocupació que presentin persones destinatàries de la Renda Mínima d'Inserció i de persones en risc o situació d'exclusió social procedents d'empreses d'inserció**.⁶¹ L'any 2016 s'ha atorgat la subvenció a un únic projecte, destinat a la papereria amb venda de premsa i revistes i proposat per una dona, de 55 anys.

6.2. MESURES DE FOMENT I PROMOCIÓ DIRIGIDES A ALTRES FORMES DE TREBALL AUTÒNOM

Promoció de la cultura emprenedora

Les mesures de promoció de la cultura emprenedora incideixen tant en la decisió d'emprendre com en la gestació i desenvolupament de la idea de negoci. S'inclouen en aquesta categoria les mesures dirigides a millorar el reconeixement i el suport social de les persones que inicien una activitat per compte propi. Ateses aquestes finalitats, el col·lectiu destinatari de les mesures comentades poden ser les persones que encara no han iniciat una activitat econòmica com d'altres que sí que ho han fet.

Com cada any, ha tingut lloc el **Biz-Barcelona**, un fòrum de trobada de persones emprenedores, persones que ja han creat la seva empresa, persones expertes en diferents àmbits i entitats de suport i assessorament a l'empresa.⁶² A banda d'aquest esdeveniment, arreu del territori se celebren també **trobades** entre persones que volen emprendre una activitat i serveis d'assessorament, com ara el Fòrum de Joves emprenedors del Maresme, organitzat pel Consell Comarcal, o la I trobada Tec Bio Barcelona,⁶³ que té per finalitat crear una comunitat per enfortir la transferència, l'emprenedoria i la inversió en el sector de la biomedicina i la biotecnologia.

D'altra banda, cal tenir en compte el **programa Aracoop**, impulsat des del 2014, que és un programa marc de cooperació publicoprivat, promogut pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Els seus objectius són afavorir la creació i el creixement d'empreses d'economia social i cooperativa; posicionar l'economia cooperativa en els diversos àmbits econòmics, socials i territorials a Catalunya; renovar-ne la visibilitat en el conjunt de la societat, i enfortir l'ecosistema cooperatiu amb les entitats repre-

⁶¹ I que estan previstes en el programa C, regulat per l'Ordre TSF/268/2016, de 10 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions a les empreses i les entitats col·laboradores d'inserció per a l'incentiu a la contractació de persones destinatàries de la renda mínima d'inserció i d'altres col·lectius en risc o situació d'exclusió social, i per a projectes d'autoocupació. DOGC núm. 7226, de 14.10.2016.

⁶² L'edició del 2016 va tenir 13.890 visitants, 85 expositors i s'hi van fer més de 2.000 contactes entre emprenedors i representants d'entitats inversores.

⁶³ <http://aeec.es/i-encuentro-tei-bio-barcelona/>

sentatives i institucions especialitzades, amb la integració del territori i dels diferents actors socials i econòmics.

Al llarg de l'any 2016 han participat en el programa 8.135 persones, 211 escoles i universitats s'han implicat en el foment de l'economia social, s'han consolidat 377 empreses i se n'han creat 17 de noves. El desenvolupament del programa ha comportat la realització d'un total de 1.017 accions arreu del territori. El programa té cinc línies d'actuació, que es comenten per separat per la seva relació amb les diferents tipologies de mesures de suport al treball autònom.

La taula següent conté el detall de les entitats adjudicatàries, les activitats dutes a terme i l'import atorgat per cadascun dels tres projectes en què es concreta la línia 5 del programa, relacionada amb la promoció i difusió de les empreses d'economia social. Aquesta línia concentra el 22,8% del total de l'import destinat al programa Aracoop.

TABLA 15. Actuacions del programa Aracoop relacionades amb la promoció i la difusió de les empreses d'economia social (línia 5). Catalunya, 2016

Línia	Projecte	Empreses adjudicatàries	Activitats	Import atorgat
5 - Promoció i difusió	Presència als mitjans de comunicació	1	556 impactes a mitjans. 5.200 seguidors a les xarxes socials	100.000
	Debats territorials, sectorials i actes	1	10 actes / debats	40.000
	Dinamització web, coordinació i recursos	1	98 recursos elaborats	78.050
	Total	3	5.200 seguidors i 664 activitats	218.050

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

D'igual manera que hi ha mesures dirigides a un col·lectiu específic per la forma jurídica, n'hi ha d'altres que tenen en compte les característiques de les persones participants. N'és un exemple el programa de la Comissió Europea **Erasmus per a joves emprenedors**, implantat l'any 2009. Des d'aquesta data fins al gener del 2017⁶⁴ s'han dut a terme 4.520 intercanvis, sent Itàlia (seguida d'Espanya) qui té una participació més alta (joves emprenedors que marxen). El destí preferit dels intercanvis és Espanya, seguit d'Itàlia i el Regne Unit. La durada mitjana de l'estada és de 3 mesos i 10 dies. Tres de cada quatre joves ja tenen una empresa quan fan l'intercanvi, si bé aquesta es troba en la fase inicial (d'un a tres anys d'antiguitat).

Els **premis** també contribueixen a fomentar la cultura emprenedora i millorar el reconeixement social de les persones que inicien una activitat. En cas que comportin una dotació econòmica, contribueixen a la sostenibilitat del projecte. Arreu del territori i des de diferents instàncies, tant públiques com privades, se'n convoquen anualment. Es poden citar, a tall d'exemple, els premis que convoca la Fundació Prin-

⁶⁴ Darreres estadístiques publicades:

[https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/EYE_Programme_statistics_\(January_2017\)_58a61ff0b9417.pdf](https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/EYE_Programme_statistics_(January_2017)_58a61ff0b9417.pdf)

cesa de Girona,⁶⁵ el del diari ARA,⁶⁶ els premis Emprenedor XXI⁶⁷ o els CREATIC (en l'àmbit de la tecnologia i la innovació).⁶⁸ Els concursos són una altra mesura similar, amb exemples nombrosos.⁶⁹

Reducció de costos administratius i de gestió

La reducció de costos administratius i de gestió contribueix a facilitar l'activitat econòmica. Amb aquesta finalitat, el Parlament de Catalunya l'any 2015 va aprovar la Llei de simplificació de l'activitat administrativa⁷⁰ i l'any 2016 la Llei de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic,⁷¹ que dedica el títol sisè a actualitzar diversos preceptes de la Llei de simplificació del 2015.

La Llei de mesures fiscals també incorpora un annex que enumera les normes i els preceptes que resten expressament derogats per la norma, amb la finalitat de determinar de forma certa que ja no són vigents.⁷² Aquest annex s'aprova en compliment del **Pla de simplificació i racionalització normativa 2016-2017**, que té per objectiu proporcionar al marc jurídic català més coherència, agilitat i seguretat.⁷³

De manera complementària, el **Pla per a la implantació de la Finestreta Única Empresarial (FUE) 2015-2017** ha contribuït al desplegament i la difusió de les mesures previstes per la Llei de simplificació administrativa, sent en el moment de tancament d'aquest informe finalista dels European Public Sector Award 2017, que premien les iniciatives "excel·lents" de les administracions públiques.

Un dels eixos fonamentals del Pla és el de consolidar i incrementar el catàleg de tràmits de la FUE, que ha passat de 145 l'any 2011 a 524 el 2016. La FUE ofereix tres nivells de servei: informar sobre el tràmit (el 9% dels casos), informar i iniciar el tràmit (el 61%) i finalitzar-lo al moment (el 30%). Malgrat l'evolució positiva, encara el 60% dels tràmits es poden fer només de manera presencial si bé la tramitació electrònica suposa el 40%.

Tal com es va comentar en l'edició anterior d'aquest informe, el Pla FUE considera prioritari incorporar el món local. L'aprovació de la Llei de simplificació administrativa ha suposat un avanç significatiu, atès que preveu l'obligació de totes les administracions públiques catalanes d'adherir-se a la FUE. A principis de l'any 2017, 900 ajuntaments ja s'han adherit (el 96% del total) i n'hi ha 19 en curs. Els ajuntaments adherits aglutinen el 76% de la població de Catalunya. Amb tot, entre els municipis que encara no s'hi ha adherit hi ha Barcelona, que té 1,6 milions d'habitants, si bé ja ha iniciat els tràmits per fer-ho. Aquest és el principal repte.

D'altra banda, una dada que desperta interès és el temps que triga una empresa a iniciar la seva activitat des que fa el primer tràmit administratiu, atès que es considera que com més breu sigui aquest període, es contribueix en major mesura al dinamisme econòmic i alhora és reflex d'una simplificació administrativa més gran. Ara bé, aquesta dada és difícil de concretar, perquè el nombre de dies que es pot trigar depèn de l'activitat que es vulgui desenvolupar, en ser diferent el nombre de tràmits a fer.

⁶⁵ <https://ca.fpdgi.org/projectes/premis-fpdgi/>

⁶⁶ <http://premis.ara.cat/premi-ignasi-pujol>

⁶⁷ <http://www.emprenedorxxi.es/ca/>

⁶⁸ <http://www.tecnocampus.cat/ca/emprenedoria/premis-creatic>

⁶⁹ Es poden citar, entre d'altres, el Concurs **Nous Projectes de Negoci**, de la Universitat Rovira i Virgili.

⁷⁰ Llei 16/2015, del 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i d'impuls de l'activitat econòmica. DOGC núm. 6920, de 24.07.2015. Aquesta Llei va ser dictaminada pel CTEEC (dictamen 32/2014).

⁷¹ Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic i de creació i regulació dels impostos sobre grans establiments comercials, sobre estades en establiments turístics, sobre elements radiotòxics, sobre begudes ensucrades envasades i sobre emissions de diòxid de carboni. DOGC núm. 7340, de 30.03.2017. Aquesta Llei va ser dictaminada pel CTEEC (dictamen 11/2016).

⁷² Es tracta d'un seguit de preceptes i normes que ja havien estat derogats d'una manera tàcita, bé per la pèrdua d'objecte, pel transcurs del temps o per l'aprovació de normes posteriors que els han desplaçat en l'aplicació, però que no havien estat objecte de derogació expressa.

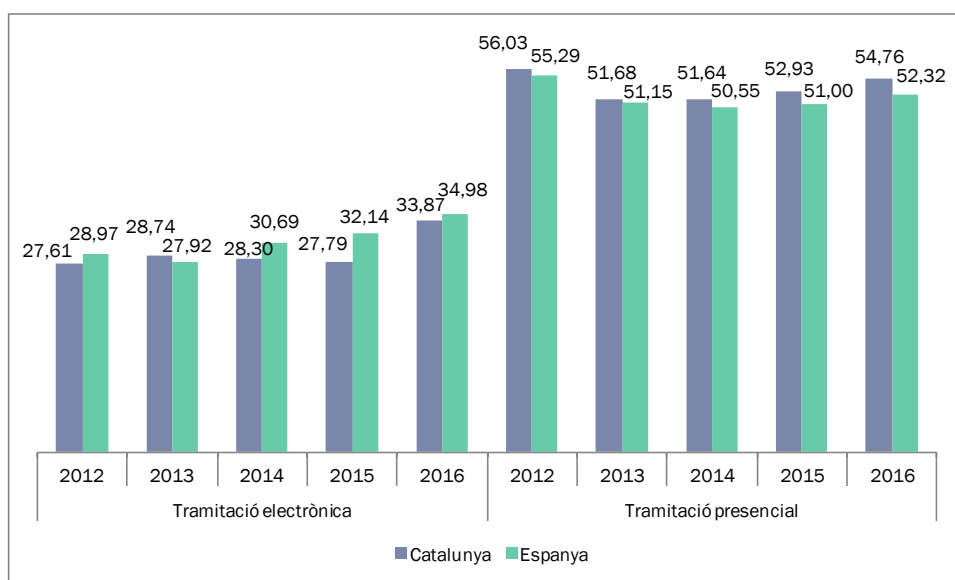
⁷³ Acords de Govern de 02.08.2016.

Malgrat això, si l'activitat és una de les que estan recollides als annexos de la Llei de simplificació administrativa i es tracta d'activitats innòcues o de baix risc, l'activitat es pot iniciar des del moment que l'empresari presenta la corresponent declaració responsable o bé la corresponent comunicació, segons correspongui i des de l'entrada en vigor de la llei (el mes d'agost del 2015).

No obstant això, hi ha informació estadística sobre els tràmits per constituir una societat i el temps necessari per fer-ho. Cal tenir en compte que la constitució d'una societat és un procediment legal amb diferents fases. En una primera fase, les persones que volen crear una societat han de comprovar que el nom que han escollit és vàlid, no utilitzat o no entra en conflicte amb altres existents. Superat aquest tràmit, cal redactar l'escriptura de constitució de la societat i presentar-la al Registre Mercantil per tal que la inscriuï. Les fases següents consisteixen a obtenir el número d'identificació fiscal, obtenir les llicències municipals corresponents i les altes a la SS.

En el gràfic següent es constata com el període mitjà de tramitació per constituir una societat seguint una tramitació electrònica és molt més breu que en cas de la tramitació presencial. Malgrat això, la durada mitjana en cas de tramitació electrònica tendeix a créixer, mentre que la durada mitjana de la tramitació presencial decreix els darrers anys. Aquesta evolució es dona tant a Catalunya com a la resta d'Espanya.

GRÀFIC 36. Període mitjà de tramitació per constituir una societat. Catalunya i Espanya, 2012-2016

Unitats: dies de mitjana.

Font: elaboració pròpia a partir del Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Immobles i Mercantils d'Espanya.

La formació professional

La formació professional del col·lectiu de persones i formes jurídiques que integren el treball autònom es concreta en diferents tipologies, entre les quals destaquen les encaminades a integrar la promoció de la iniciativa emprenedora en el sistema educatiu, la formació i readaptació professional, així com la informació i l'assessorament tècnic per a la creació, consolidació i renovació de les iniciatives empresarials.

El col·lectiu destinatari de les mesures dirigides a promocionar el treball autònom dins el sistema educatiu és molt ampli, atès que comprèn l'alumnat, el professorat i els centres educatius. Un exemple és el **programa de foment i suport de l'emprenedoria en els ensenyaments professionals**, la finalitat del qual és promoure els valors i l'esperit de foment i suport a les persones emprenedores i a la creativi-

tat.⁷⁴ El curs 2016-2017 hi participen 47 centres de secundària,⁷⁵ en afegir-se aquest curs vuit centres més (sis de públics i dos de titularitat privada però sostinguts amb fons públics).⁷⁶ El curs 2017-2018 se n'hi ha afegit vuit més.⁷⁷

El **programa Aracoop** preveu dues línies que poden incloure's en les mesures relacionades amb la formació professional. Així, la segona línia del programa se centra en el món educatiu i universitari, mentre que la tercera inclou mesures de formació i gestió. La línia 2 s'ha concretat en quatre projectes diferents, tal com recull la taula següent. D'igual manera, la línia 3 es concreta en tres tipus de projectes. Aquestes dues línies concentren, respectivament, el 22,1% i el 14,9% de l'import atorgat en el conjunt del programa durant el 2016.

TABLA 16. Actuacions del programa Aracoop relacionades amb la formació (línies 2 i 3). Catalunya, 2016

Línia	Projecte	Empreses adjudicatàries	Activitats / Persones beneficiàries	Import atorgat
2 - Món educatiu i universitari	Conèixer i aprendre amb empreses cooperatives	1	963 alumnes	29.495
	Creació de cooperatives d'alumnes	1	925 alumnes	48.000
	Formació universitària: Crèdits optatius sobre economia social, el tercer sector o per formar especialistes en gestió de cooperatives	3	1.018 estudiants	89.080
	Reconeixement dels millors treballs universitaris de final de grau i/o tesis doctorals sobre el tercer sector, l'economia social o per formar especialistes en gestió de cooperatives	1	33 estudiants	29.522
	Total	6	2.939 persones	196.097
3 - Formació i gestió	Seminaris de millora de competències professionals específiques en l'economia social	1	66 seminaris	72.000
	Acompanyament expert per a la innovació col·laborativa	1	26 projectes	31.500
	Sessions presencials d'assessorament tècnic, econòmic i jurídic sobre economia cooperativa	1	24 tallers i 315 alumnes	28.910
	Total	3	92 activitats 315 alumnes	132.410
Total		9	92 activitats 3.254 persones¹	328.507

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

(1) Dades aproximades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Cal també tenir en compte les nombroses accions formatives que organitzen diferents entitats, públiques o privades, per tal de millorar les **aptituds i la capacitat professional** de les persones que treballen per compte propi. La formació impartida comprèn diversos àmbits: competències de gestió empresarial, màrqueting, aspectes jurídics, comunicació, xarxes socials, etc.

⁷⁴ Resolució ENS/2096/2015, de 14 de setembre, per la qual es crea el Programa de foment i suport de l'emprenedoria en els ensenyaments professionals i s'obre convocatòria pública per a la selecció de centres educatius interessats a formar-ne part a partir del curs 2015-2016. DOGC núm. 6963, de 25.09.2015.

⁷⁵ Font: nota de premsa del Departament d'Ensenyament, "El Programa de foment i suport a l'emprenedoria en els ensenyaments professionals suma vuit nous centres per aquest curs 2016-17", d'01.10.2016.

⁷⁶ Resolució ENS/1295/2016, de 19 de maig, per la qual s'obre convocatòria pública per a la selecció de centres educatius interessats a formar part del Programa de foment i suport de l'emprenedoria en els ensenyaments professionals, a partir del curs 2016-2017. DOGC núm. 7128, de 26.05.2016.

⁷⁷ Resolució ENS/2158/2017, de 4 de setembre, per la qual es fa pública la relació de centres seleccionats per participar en el Programa de foment i suport de l'emprenedoria en els ensenyaments professionals, a partir del curs 2017-2018. DOGC núm. 7455, de 15.09.2017.

Per últim, cal tenir en compte les mesures dirigides a proporcionar **informació i assessorament tècnic per a la creació, consolidació i renovació d'iniciatives empresarials**. Aquestes mesures inclouen un conjunt ampli i variat de mesures destinades principalment a persones que treballen pel seu compte (adoptant diferents formes jurídiques), però també a persones que no han endegat una activitat econòmica.

El programa integral de suport a les persones emprenedores⁷⁸ s'emmarca en el **Programa Catalunya Emprèn** de la Generalitat de Catalunya. Aquest darrer programa aglutina des de l'any 2012 la major part d'aquestes actuacions i que duen a terme les entitats (públiques o privades) que integren la Xarxa Emprèn. A finals de l'any 2016, el Govern de la Generalitat n'ha acordat la seva renovació fins a l'any 2020.⁷⁹

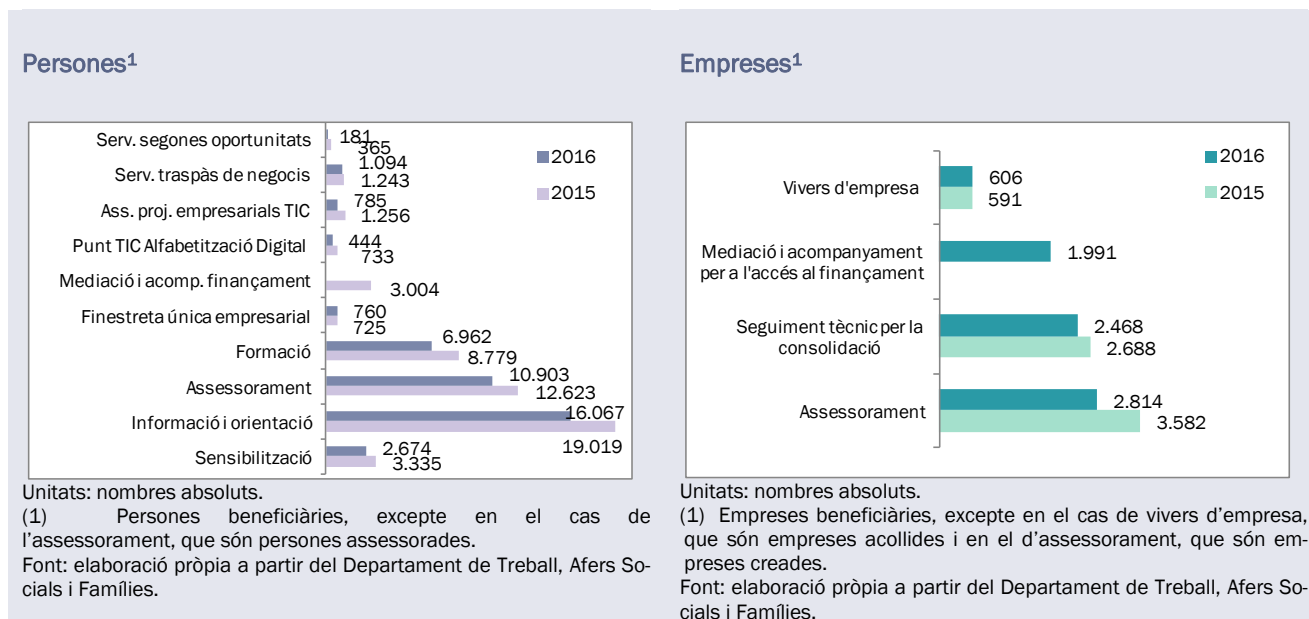
Els gràfics següents contenen el resum de les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i concreten les accions realitzades distingint el tipus de beneficiaris. Respecte de l'any 2015, el nombre d'actuacions realitzades davalla el 17,6%, en passar de 57.943 a 47.749. Aquest decrement es registra en tots els tipus d'actuacions fetes, a excepció de la FUE i els vivers d'empresa, que incrementen lleugerament respecte de l'any anterior.

Amb tot, les actuacions que concentren un major nombre de beneficiaris (persones o empreses) són la informació i l'orientació, l'assessorament, la formació i el seguiment tècnic per la consolidació de les empreses.

⁷⁸ Ordre EMC/181/2016, de 29 de juny, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions públiques destinades al finançament del Programa integral de foment de l'emprenedoria emmarcat en el programa Catalunya Emprèn, i es fa pública la convocatòria per a l'any 2016. DOGC núm. 7157, de 07.07.2016. Aquest programa té continuïtat l'any 2017, amb la publicació de l'Ordre EMC/153/2017, de 12 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al finançament del Programa integral de suport a les persones emprenedores emmarcat en el programa Catalunya Emprèn (DOGC núm. 7414, de 18.07.2017) i la Resolució EMC/1890/2017, de 28 de juliol, per la qual es fa pública la convocatòria per a la concessió de subvencions per al finançament del Programa integral de suport a les persones emprenedores emmarcat en el programa Catalunya Emprèn per a l'any 2017 (ref. BDNS 357144). DOGC núm. 7426, de 03.08.2017.

⁷⁹ Acord GOV/162/2016, de 20 de desembre, pel qual s'aprova el Programa Catalunya Emprèn, 2017-2020. DOGC núm. 7272, de 22.12.2016.

GRÀFIC 37. Beneficiaris del Programa integral de foment de l'emprenedoria – Programa Catalunya Emprèn. Catalunya, 2015-2016

D'igual manera, cal fer menció específica a la Xarxa d'Acceleradores *Start-up Catalonia*, que també pertany al Programa Catalunya Emprèn. Integren la xarxa sis acceleradores distribuïdes pel territori i presen diferents serveis de suport a l'empresa, entre els quals destaquen el **pla Embarca** i el **pla Esprint**. El primer proporciona suport a les empreses en la fase inicial, quan necessiten confirmar les seves idees i reafirmar la seva estratègia. Durant un període entre 6 i 8 mesos se'ls proporciona acompanyament expert i està adreçat a empreses amb un mínim de 5 anys en funcionament, empreses amb un component innovador (ja sigui al seu model de negoci, producte, servei...) i a empreses que tinguin, com a mínim, una persona dedicada a temps complet al projecte.

D'altra banda, el pla Esprint⁸⁰ pretén afavorir la internacionalització de les start-ups catalanes, amb un acompanyament intensiu, d'alt nivell i individualitzat que proporciona eines eficaces a les empreses seleccionades per donar-los suport en el seu desenvolupament i perquè incrementin la seva facturació. L'actuació se centra en l'estratègia corporativa, la financera i la comercial. L'any 2016 s'han assessorat 20 persones jurídiques, per un suport econòmic de 219.800 euros.

Amb caràcter complementari, ACCIÓ ha atorgat una sèrie d'ajuts dirigits a empreses amb forma societària i un determinat volum de negoci (com a mínim de 5 milions d'euros) per fomentar la implantació **d'incubadores i acceleradores corporatives**.⁸¹ L'objectiu d'aquests ajuts és incentivar a les empreses perquè defineixin estratègies de diferenciació, ja sigui a través de la diversificació de la seva activitat o bé complementant el seu negoci bàsic, mitjançant la incubació o acceleració de projectes d'emprenedoria. L'any 2016 s'ha atorgat una subvenció total de 200.000 euros a 10 persones jurídiques.

⁸⁰ Resolució EMC/2735/2016, de 23 de novembre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts del Pla Esprint del Programa Start-Up Catalonia. DOGC núm. 7260, de 02.12.2016.

⁸¹ Resolució EMC/2734/2016, de 23 de novembre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts en espècie per a la implementació d'incubadores i acceleradores corporatives. DOGC núm. 7260, de 02.12.2016.

ACCIÓ també ha convocat l'any 2017 uns ajuts destinats a incentivar el creixement en fases inicials de *start-ups* tecnològiques (empreses emergents amb tecnologia pròpia), als quals no poden accedir els empresaris individuals. Aquests ajuts van dirigits a *start-ups* tecnològiques, definides com aquelles empreses emergents amb ànim de lucre, amb tecnologia pròpia, amb establiment operatiu a Catalunya i que es trobin en les fases més inicials de la seva activitat empresarial. L'Ordre considera que l'empresa emergent és aquella empresa petita, que s'ha constituït com a mínim 3 mesos abans de la publicació de les bases al DOGC i de fins a 3 anys de vida en el moment de la sol·licitud i en la que l'equip fundador de l'empresa siguin emprenedors i tinguin la majoria de les participacions de l'empresa. Resolució EMC/1743/2017, de 12 de juliol. DOGC núm. 7417, de 21.07.2017. Complementàriament a aquests ajuts, s'ha aprovat la línia d'ajuts en espècie a empreses per al disseny i la implementació de plans de col·laboració amb *start-ups* (Resolució EMC/2484/2017, de 20 d'octubre. DOGC núm. 7482, de 26.10.2017).

L'assessorament a l'activitat econòmica no s'esgota en les fases inicials i de creixement, sinó que també es presta en la fase final. Així, cal destacar el programa **Reempresa**, que presta suport i assessorament per afavorir segones oportunitats. L'any 2016 s'han facilitat 126 transmissions patrimonials i s'ha afavorit la incorporació de 296 empreses al mercat sectorial del comerç. S'han mantingut 350 llocs de treball.

Així mateix, s'han assessorat 139 empreses i s'han dut a terme activitats de sensibilització, difusió i detecció, així com s'ha prestat assistència tècnica a les estructures sectorials de suport, ja sigui mitjançant accions formatives per a cedents i per a reemprenedors, ja sigui prestant-los suport i acompanyament en aquests processos.

Cal també destacar aquells programes dirigits fonamentalment a un determinat tipus de forma societària, com ara les cooperatives i les societats laborals, entitats que integren, amb caràcter no exclusiu, l'economia social. Així, cal destacar el **programa Aracoop**, que preveu mesures per afavorir tant la creació d'empreses com la seva consolidació (línies 1 i 4). La línia 1 concentra el percentatge més alt de l'import atorgat, el 29,7% mentre que la línia 4 concentra el 10,5%. La taula següent conté el detall dels diferents projectes que integren ambdues línies.

TABLA 17. Actuacions del programa Aracoop relacionades amb la creació, creixement i internacionalització d'empreses (línies 1 i 4). Catalunya, 2016

Línia	Projecte	Empreses adjudicatàries	Persones beneficiàries	Import atorgat
1 - Creació	Acompanyament i suport a la viabilitat per a la creació d'empreses	1	70	122.500
	Acompanyament expert per a la transformació en cooperatives o societats laborals	1	28	100.500
	Tallers virtuals de creació de cooperatives	1	69	40.000
	Total	3	167	263.000
4 - Creixement i internacionalització	Acompanyament expert per al creixement i la internacionalització	1	27	68.339
	Acompanyament expert per al creixement i la internacionalització en l'àmbit agrari	1	10	24.500
	Acompanyament expert per a la Internacionalització (ACCIÓ)	n.d.	14	48.000
	Total	2	51	140.839
Total		5	218	403.839

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Integrat en el Programa Aracoop cal tenir en compte l'aprovació a finals del 2016 i el desplegament durant el 2017 d'altres instruments de foment de l'ocupació i de la creació d'empreses de l'economia social, com ara la **Xarxa d'ateneus cooperatius, el suport a projectes singulars i projectes de cooperació**.⁸² La Xarxa ha suposat la creació de punts territorials per fomentar el desenvolupament de l'activitat econòmica en el marc de l'economia social, mentre que els projectes singulars tenen per objectiu cobrir

⁸² Ordre TSF/315/2016, de 22 de novembre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria de subvencions per a projectes generadors d'ocupació i de creació de cooperatives i societats laborals, a través de la Xarxa d'ateneus cooperatius, de projectes singulars i de projectes de coordinació dins el marc del Programa Aracoop. DOGC núm. 7255, de 25.11.2016. Aquestes subvencions tindran continuïtat al llarg de l'any 2018, atès que s'ha publicat una nova ordre reguladora i la conseqüent convocatòria **Ordre TSF/234/2017, de 13 d'octubre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria de subvencions a projectes singulars, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius i projectes Aracoop, per al foment de l'economia social i del cooperativisme** (DOGC núm. 7477, de 19.10.2017) i **Resolució TSF/2567/2017, de 25 d'octubre, per la qual s'obre la convocatòria de subvencions a projectes singulars, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius i projectes aracoop, per al foment de l'economia social i del cooperativisme, en l'exercici 2017** (ref. BDNS 368997). DOGC núm. 7489, de 07.11.2017.

necessitats existents del territori o identificar i desenvolupar oportunitats estratègiques, generadores d'ocupació a través de creació de llocs de treball i de creació de cooperatives i societats laborals. Per últim, aquest programa també impulsa projectes de coordinació, promoció i difusió de projectes d'economia social i cooperativa, per a la creació d'un servei de comunicació transversal i de seguiment d'actuacions dels projectes singulars i de tots els territoris de la Xarxa d'ateneus cooperatius.

TABLA 18. Execució del programa Xarxa d'ateneus cooperatius. Catalunya, 2016

Línies	Entitats beneficiàries	Import concedit
Xarxa d'ateneus cooperatius	10	2.186.746,5
Projectes singulars	16	1.900.000,0
Coordinació	1	100.000,0
Total	27	4.186.746,5

Unitats: entitats en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Bonificacions de les quotes a la Seguretat Social

Les diferents formes de treball autònom poden aplicar bonificacions i reduccions de les quotes a la SS en determinades situacions, com ara quan signen un **contracte de treball indefinit de suport als emprenedors**. Aquest contracte poden subscriure'l tant persones autònomes com pimes amb menys de 50 treballadors.

Tal com mostra la taula següent, l'any 2016 davalla per primer cop el nombre de contractes signats, en passar de 87.523 a 46.009 (el 47,4% menys). A escala estatal la davallada ha estat fins i tot una mica més intensa (del 53,8%), en passar de 384.116 a 177.572 contractes.

Malgrat aquest canvi, es mantenen les dues tendències detectades en anys anteriors: d'una banda, si bé el pes dels homes és superior al de les dones, aquestes en guanyen any rere any, en passar de representar el 41,9% l'any 2012 al 45,8%, el 2016. D'altra banda, el sector serveis també creix en importància relativa, atès que passa de concentrar el 78,8% dels contractes l'any 2012 al 84,1% el 2016.

A diferència de les edicions anteriors d'aquest informe, no es disposa del nombre de contractes amb deduccions fiscals associades, per la qual cosa no és possible fer cap tipus de consideració al respecte. Amb tot, cal recordar que les dades relatives als contractes d'aquesta modalitat signats l'any 2015 reflectien com nou de cada deu (el 93,3%) no tenien cap mena de deducció fiscal associada. Per la qual cosa, s'apuntava que l'ús d'aquesta modalitat contractual es deu més aviat a la seva configuració legal que a les deduccions que permet aplicar.

TABLA 19. Contractes indefinits de suport als emprenedors. Catalunya, 2012-2016

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Total	Menors 30 anys	Total	Menors 30 anys	Total	Menors 30 anys	Total	Menors 30 anys	Total	Menors 30 anys
Sexe										
Homes	9.253	3.610	19.008	6.493	31.305	10.686	48.549	16.524	24.946	8.856
Dones	6.665	3.341	13.656	6.185	24.404	10.719	38.974	16.806	21.063	9.248
Sector d'activitat										
Agricultura	222	78	565	170	748	225	1.026	300	374	126

	2012		2013		2014		2015		2016	
Indústria	2.055	723	4.205	1.246	6.665	1.931	9.738	2.803	4.384	1.255
Construcció	1.102	334	2.016	529	3.167	737	4.789	1.016	2.569	458
Serveis	12.539	5.816	25.878	10.733	45.129	18.512	71.970	29.211	38.682	16.265
Total	15.918	6.951	32.664	12.678	55.709	21.405	87.523	33.330	46.009	18.104

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

A banda de les bonificacions associades a aquest tipus de contracte de treball, cal tenir en compte també la línia B dels ajuts previstos pel **Programa de garantia juvenil per promoure la inserció laboral dels joves a través del treball autònom i l'economia social**.⁸³ D'igual manera que ocorre amb la línia A (comentada a l'apartat anterior), l'any 2016 incrementa el nombre de beneficiaris d'aquests ajuts, ja siguin persones autònomes com entitats de l'economia social. Així mateix, el nombre de joves que es contracten també creix.

TABLA 20. Ajuts per afavorir la inserció laboral dels joves a través del treball autònom i l'economia social (Programa de garantia juvenil). Catalunya, 2015-2016

	2015	2016
Beneficiaris		
Persones autònomes	19	76
Entitats economia social	73	181
Joves contractats	91	174
Homes	54	112
Dones	37	62

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

De manera paral·lela, hi ha ajuts públics destinats a altres formes de treball autònom en el cas que incorporin nous treballadors. Un exemple són les subvencions que atorga la Generalitat per la **incorporació de persones sòcies treballadores o sòcies de treball en una cooperativa o una societat laboral**, si estan en situació d'atur o ja estaven vinculades a l'empresa mitjançant un contracte de treball de caràcter fix o temporal.⁸⁴

La taula següent conté les dades disponibles de les dues darreres convocatòries. Incrementa tant el nombre de persones sòcies incorporades com l'import atorgat (del 9,5% i del 13,3%, respectivament). Ara bé, cal destacar que el nombre d'homes que s'incorporen com a socis en cooperatives o societats laborals decreix l'any 2016, mentre que en canvi, en nombre de dones creix (-17,8% vs. 53,2%). També creixen les persones més joves i de més edat que s'incorporen en cooperatives o societats laborals, si bé el gruix es concentra entre les que tenen entre 30 i 45 anys. En creuar les dades per sexe i edat es constata com l'increment general del nombre de dones que s'incorporen en aquestes societats es dona en els tres grups d'edat.

⁸³ Aquesta subvenció es concedeix a una persona autònoma o una entitat de l'economia social si contracta laboralment una persona participant del Programa de garantia juvenil per un mínim de sis mesos i un màxim de dotze. L'import de l'ajut correspon al salari mínim interprofesional per l'any 2016, d'acord amb la jornada legal de treball. Així, s'han concedit 484.090 euros als beneficiaris que són persones autònomes i 1.276.920 euros a les entitats de l'economia social.

⁸⁴ [Ordre TSF/188/2016, de 27 de juny](#). DOGC núm. 7163, de 15.07.2016. Aquesta línia d'ajuts té continuïtat l'any 2017, en haver-se obert la convocatòria mitjançant la [Resolució TSF/1531/2017, de 21 de juny](#). DOGC núm. 7403, de 03.07.2017.

TABLA 21. Subvencions per a incorporació de persones sòcies o persones sòcies de treball en una cooperativa o una societat laboral. Catalunya, 2015-2016

		2015	2016
Persones sòcies incorporades		283	310
Per sexe	Homes	174	143
	Dones	109	167
Per edat	Menors de 30 anys	37	55
	Entre 30 i 45 anys	147	138
	Més de 45 anys	99	117
Import atorgat		1.147.499,5	1.299.998
Homes		595.983,9	532.680,1
Dones		551.515,6	767.318,0
Empreses a les que s'incorporen		81	98

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

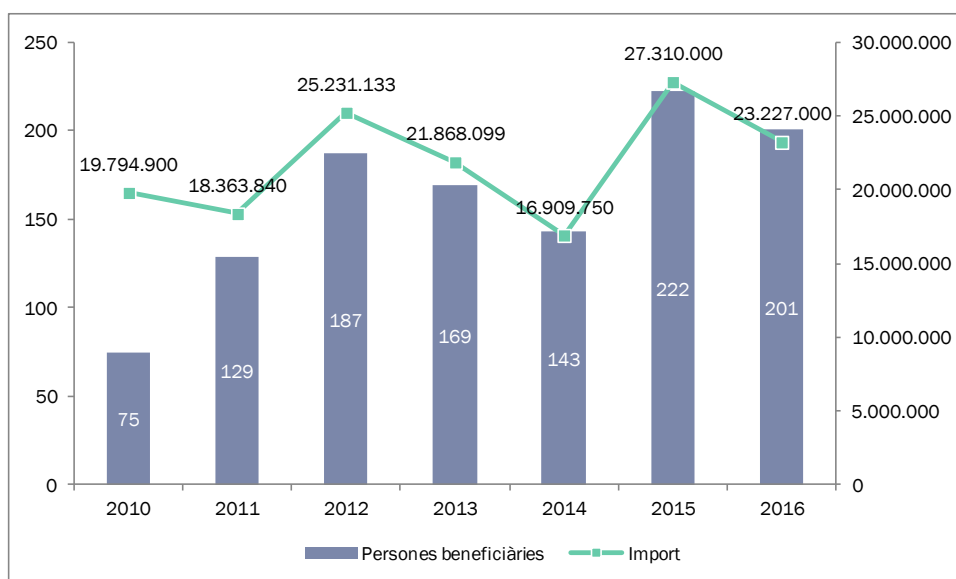
Suport econòmic

Les diferents formes en què es concreta el treball autònom poden necessitar suport econòmic tant a l'inici de la seva activitat com en fases més avançades, de consolidació i creixement. Generalment es considera que la fase inicial comprèn els dos o tres primers anys d'activitat, mentre que la fase de consolidació s'inicia a partir d'aquest moment. L'anàlisi de les mesures de suport econòmic s'estructura a partir d'aquest criteri temporal i comprèn tant préstecs en condicions preferents, com garanties, subvencions i avals financers.

Enisa convoca anualment diferents línies de finançament per ajudar a les pimes a fer front a les seves necessitats econòmiques.⁸⁵ Tal com reflecteix el gràfic següent, malgrat les fluctuacions anuals, tendeix a créixer el nombre de persones que accedeixen a aquests préstecs. Després de l'increment registrat l'any 2015 del nombre de persones beneficiàries i de l'import dels préstecs concedits, l'any 2016 aquestes dues magnituds decauen de nou (el 9,5% i el 15%, respectivament).

⁸⁵ Les tres línies de finançament (*Jóvenes emprendedoras*, *Emprendedoras* i *Crecimiento*) van destinades exclusivament a pimes, amb personalitat jurídica independent dels seus socis o partícips i que compleixin la definició de pime de la UE.

GRÀFIC 38. Préstecs Enisa. Catalunya, 2010-2016

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.
 Font: elaboració pròpia a partir d'Enisa.

Així mateix cal tenir en compte els productes financers de l'ICF, resumits en la taula següent. Un any més, la pràctica totalitat de les persones que accedeixen a aquests productes (el 96,7%) són emprenedors o pimes que facturen menys de 50 milions d'euros a l'any. L'any 2016 també la línia que concentra un major nombre d'operacions finançades és la destinada a autònoms i comerços, comentada a l'apartat anterior.⁸⁶

TABLA 22. Productes financers de l'ICF. Catalunya, 2013-2016

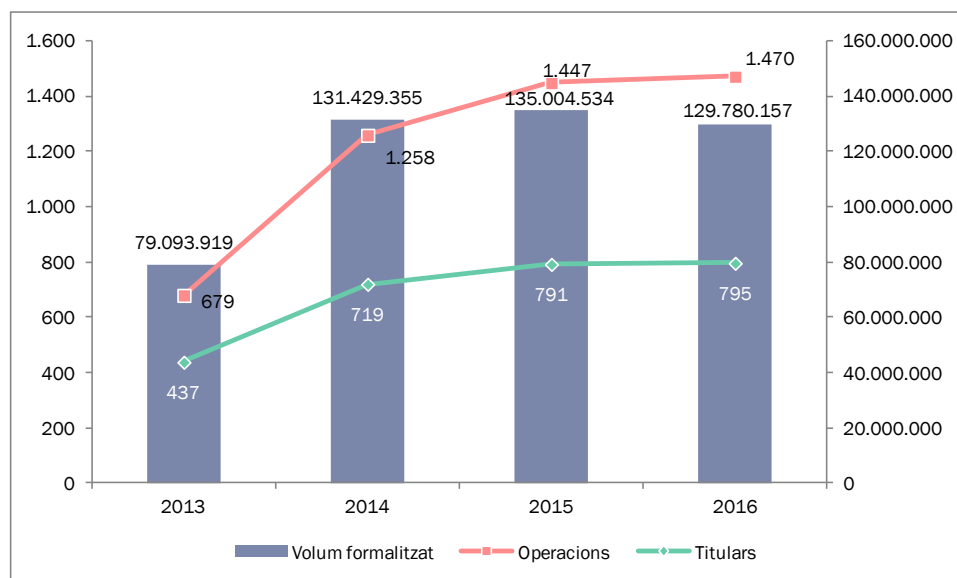
	2013		2014		2015		2016	
	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import
Préstecs mediació								
ICF Crèdit / Autònoms i comerços	177	19,0	488	26,8	232	13,3	266	14,8
Microcrèdits	50	0,5	26	0,3	38	2,3	-	-
Préstecs directes								
Economia social	21	3,2	9	1,2	15	2,8	10	0,8
Cultura	23	5,7	37	5,5	49	4,9	28	3,1
Agroalimentari i primari	123	19,4	n.d.	n.d.	23	4,1	28	1,9
Turisme	5	0,5	n.d.	n.d.	2	0,8	-	-
Préstecs participatius Business Angels								
	12	1,3	10	4,1	17	2,8	16	2,4

Unitats: operacions en nombres absoluts i imports en milions d'euros.
 Font: elaboració pròpia a partir de l'ICF.

⁸⁶ L'any 2017 s'han publicat les ordres amb les bases reguladores de diferents línies, com les garanties per al finançament de circulat i la inversió d'actuacions per a la innovació, la internacionalització i la industrialització (Ordre EMC/154/2017, de 12 de juliol; DOGC núm. 7414, de 18.07.2017) i la línia ICF - Comerç, ja comentada anteriorment.

Així mateix, cal tenir presents els **avals** que presta l'ICF, de manera independent o conjunta amb l'empresa Avalis de Catalunya, SGR. Tal com reflecteix el gràfic següent, l'any 2016 incrementa el nombre d'operacions i de titulars dels avals (l'1,6% i el 0,5%, respectivament), si bé el volum d'aquests avals decreix el 3,9%.

GRÀFIC 39. Volum formalitzat, operacions i titulars dels avals concedits per Avalis de Catalunya, SGR. Catalunya, 2013-2016

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Avalis de Catalunya, SGR.

D'altra banda, cal destacar que tot i que en general decreix el volum formalitzat, quan els titulars són dones aquest incrementa el 36,3% respecte de l'any 2015, tal com es pot constatar a la taula següent. Malgrat això, aquest increment no es reflecteix en el total a causa de l'escàs pes de les dones en el total de titulars dels avals (el 2,3%), en contraposició al pes dels homes (18%) i de les persones jurídiques (79,7%).

TABLA 23. Principals magnituds de les línies d'Avalis de Catalunya, SGR. Catalunya, 2015-2016

	2015			2016		
	Persona Jurídica	Persona física Homes	Dones	Persona Jurídica	Persona física Homes	Dones
Per volum de formalitzat						
Cooperatives	1.098.685	0	0	115.114	0	0
Emprèn	1.045.155	815.750	179.200	921.566	836.000	227.500
Circulant	69.384.310	357.000	21.262	63.208.516	448.596	0
Adquisició llicència taxi	200.000	13.609.450	116.100	480.000	12.175.900	480.000
Resta	46.499.586	1.213.436	464.600	49.031.895	1.497.570	357.500
TOTAL	118.227.736	15.995.636	781.162	113.757.091	14.958.066	1.065.000
Per núm. d'operacions						
Cooperatives	4	0	0	7	0	0
Emprèn	23	14	4	20	20	6
Circulant	509	5	2	497	4	0

	2015			2016		
	Persona Jurídica	Persona física		Persona Jurídica	Persona física	
		Homes	Dones		Homes	Dones
Adquisició llicència taxi	2	114	1	4	103	4
Resta	740	20	9	780	17	8
TOTAL	1.278	153	16	1.308	144	18
Avals per núm. de titulars						
TOTAL	622	153	16	634	143	18

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Avalis de Catalunya, SGR.

L'any 2016 s'ha convocat la segona edició de la **Línia Capitalcoop**,⁸⁷ amb la finalitat d'incentivar la capitalització de les cooperatives i les societats laborals i millorar la seva posició financera, per reforçar el seu creixement i consolidació. Tal com s'observa a la taula següent, mentre que el nombre de persones beneficiàries d'aquests ajuts ha crescut el 10,5% respecte de la convocatòria del 2015, l'import atorgat ha davallat el 7%. Així mateix, destaca com l'any 2016 el nombre de dones que han accedit a aquests ajuts és pràcticament idèntic al d'homes, mentre que l'any anterior el pes dels homes era clarament superior al de les dones (61,3% vs. 38,7%).

TABLA 24. Execució de la Línia Capitalcoop. Catalunya, 2015-2016

	2015		2016	
	Nombre	Import atorgat	Nombre	Import atorgat
Persones físiques	173	368.144	200	359.244
Dones	67	141.994	99	178.735
Homes	106	226.150	101	180.509
Persones jurídiques (cooperatives)	8	18.259	-	-
Total	181	386.403	200	359.244

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

A més d'aquests ajuts cal mencionar els programes d'ACCIÓ per facilitar i millorar l'accés de les empreses catalanes al finançament empresarial, com ara el seu Servei d'assessorament financer i la Xarxa d'inversors privats, concebuda com a punt de trobada de diferents inversors i que afavoreix multiplicar les opcions de recerca de recursos.

Com ja s'ha comentat, les mesures de suport econòmic també poden centrar-se en la fase de consolidació i creixement de l'activitat, si bé els instruments i les entitats que els faciliten acostumen a ser els mateixos. A més, cal tenir en compte que la majoria de les mesures incloses en aquesta categoria generalment van dirigides a les formes de treball autònom que adopten una forma societària, atès que en trobar-se en una fase consolidada i de creixement han canviat la seva forma jurídica inicial.

En aquesta categoria poden incloure's algunes de les mesures d'ACCIÓ ja comentades així com d'altres que es focalitzen en la seva internacionalització i el foment de la innovació. Un exemple és el programa **cupons a la innovació**,⁸⁸ que té per finalitat incentivar el posicionament en innovació, tecnologia i sos-

⁸⁷ Ordre TSF/270/2016, de 10 d'octubre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria de concessió de subvencions per a la capitalització de les cooperatives i de les societats laborals de la Línia Capitalcoop. DOGC núm. 7226, de 14.10.2016.

⁸⁸ Resolució EMC/2334/2016, de 13 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts dels cupons a la innovació. DOGC núm. 7231, de 21.10.2016. Aquest programa té continuïtat l'any 2017, atès que s'ha publicat la Resolució EMC/2524/2017, de 17 d'octubre, per la qual es modifica la Resolució EMC/1407/2017, de 7 de juny, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2017 dels ajuts dels Cupons a la Innovació (ref. BDNS 350805). DOGC núm. 7484, de 30.10.2017.

tenibilitat d'empreses de reduïda dimensió a través de tres categories: els cupons de tecnologia, els cupons d'innovació i els cupons d'ecoinnovació. Els primers són ajuts destinats a millorar el posicionament tecnològic d'empreses facilitant el seu accés a la contractació de serveis tecnològics a proveïdors acreditats. Els cupons d'innovació van destinats a millorar el posicionament en innovació d'empreses facilitant el seu accés a la contractació de serveis d'innovació a proveïdors acreditats. Per últim, els cupons d'ecoinnovació són uns ajuts destinats a millorar el posicionament en ecoinnovació d'empreses facilitant el seu accés a la contractació de serveis d'ecoinnovació a proveïdors acreditats. La taula següent conté les dades disponibles per al 2016. Tots els beneficiaris són persones jurídiques.

TABLA 25. Ajuts dels cupons a la innovació, per programes. Catalunya, 2016

	Persones beneficiàries	Import atorgat
Cupons d'ecoinnovació.	12	48.408
Cupons d'innovació.	31	126.539
Cupons de tecnologia.	23	122.550
Total	66	297.496

Unitats: persones beneficiàries en nombres absoluts i imports en euros.
Font: elaboració pròpia a partir d'ACCIÓ.

Paral·lelament, ACCIÓ atorga els **cupons a la internacionalització**,⁸⁹ uns ajuts que faciliten a les empreses iniciar o consolidar les primeres etapes de la seva activitat internacional i que els permeten la contractació de serveis professionals orientats als mercats internacionals. L'any 2016 s'ha atorgat un total de 706.957 euros a 187 persones, de les quals 7 són persones físiques tenint la resta naturalesa jurídica societària.

D'igual manera, ACCIÓ contribueix al creixement i la consolidació d'empreses amb una línia d'ajuts específica dirigida a **inversions empresarials d'alt impacte**,⁹⁰ mitjançant un programa d'incentius adreçat a impulsar l'atracció d'inversions i la generació d'ocupació. Els projectes que es financen poden ser de diferents tipus, com ara projectes d'inversió d'actius fixes, de creació d'ocupació o d'R+D. L'any 2016 s'han atorgat 5.900.000 euros a 53 empreses, tenint totes elles forma societària.

Les mesures de suport econòmic en la fase de consolidació també poden tenir caràcter sectorial. Un exemple són les subvencions que convoca des de l'any 2013 el **Consorti de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya** i que en la convocatòria 2016 s'estructuren en sis programes,⁹¹ a diferència de les convocatòries anteriors, quan es preveïen tres programes. La finalitat d'aquests ajuts és promocionar i im-

⁸⁹ Resolució EMC/1844/2016, d'11 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts del Programa de Cupons a la Internacionalització, i sobre la convocatòria per a l'any 2016. DOGC núm. 7172, de 29.07.2016.

L'any 2017 s'han publicat unes noves bases reguladores d'aquests ajuts, donant-los continuïtat: Resolució EMC/1798/2017, de 21 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts del Programa de Cupons a la Internacionalització. DOGC núm. 7421, de 27.07.2017.

⁹⁰ Resolució EMC/2089/2016, de 9 de setembre, per la qual s'aproven les bases reguladores del programa d'ajuts a inversions empresarials d'alt impacte. DOGC núm. 7207, de 16.09.2016.

⁹¹ El programa 1 va dirigit a fomentar la competitivitat de l'empresa de comerç i serveis a través de les entitats representatives, mentre que el programa 2 pretén afavorir la continuïtat dels locals comercials. El programa 3 se centra en la implementació d'eines d'innovació tecnològica i el 4 en la participació en activitats firals sectorials, multisectorials i professionals. Per últim, els programes 5 i 6 se centren en la comercialització de l'artesanía i la internacionalització de la moda, respectivament.

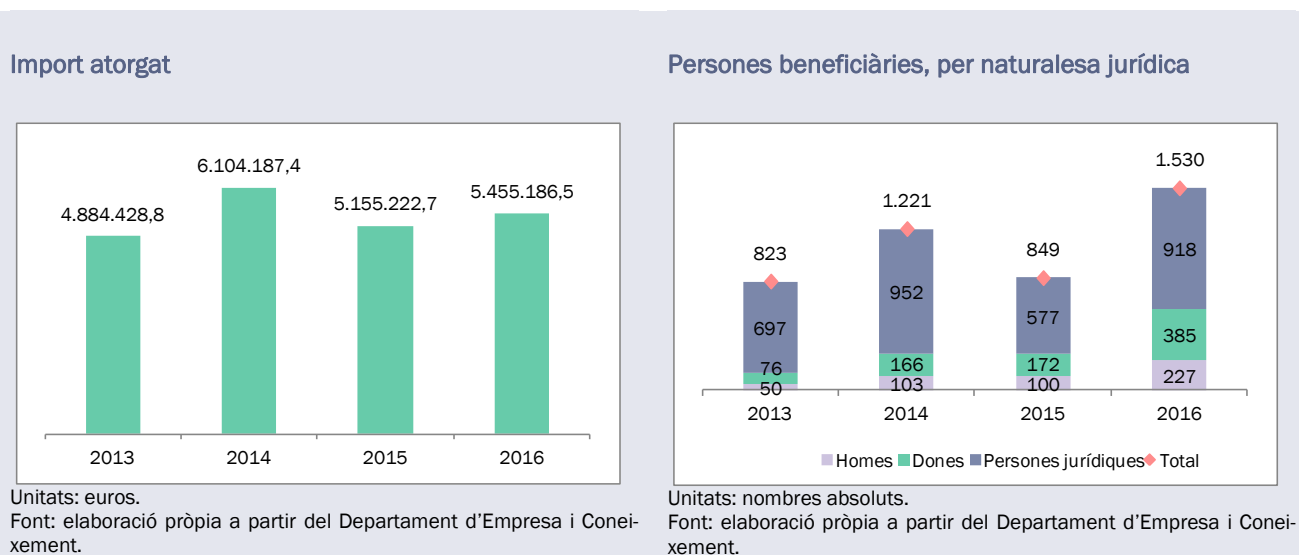
L'any 2017 aquestes subvencions tenen continuïtat, atès que s'ha publicat la Resolució per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesanía i la moda (DOGC núm. 7323, de 23.03.2017) i la Resolució per la qual s'amplia l'import màxim de la convocatòria per a la concessió de subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesanía i la moda per a l'any 2017 (ref. BDNS 341703). DOGC núm. 7412, de 14.07.2017. Així mateix, en el DOGC núm. 7419, de 25.07.2017 s'ha publicat una nova Resolució, amb el mateix objecte i programes, però exclusivament dirigida a empreses individuals, associades o agrupades (cooperatives de comerç, serveis, artesanía i moda), donades d'alta en el cens de l'impost d'activitats econòmiques. No es permet optar a aquestes subvencions a les entitats de comerç, serveis, artesanía i moda sense ànim de lucre: associacions, gremis, federacions i agrupacions, com si permet la Resolució publicada el mes de març.

pulsar el sector comercial, de serveis, l'artesanal i el suport a la moda catalana, i fomentar la competitivitat i la qualitat d'aquests sectors.⁹²

La majoria de les subvencions es destinen al foment de la competitivitat de l'empresa de comerç i serveis a través de les entitats representatives (programa 1), a afavorir la continuïtat dels locals comercials (programa 2) i a la implementació d'eines d'innovació tecnològica (programa 3), atès que concentren el 23,3%, 27,7% i 21,6% de l'import atorgat (respectivament).

D'altra banda, tal com s'observa als gràfics següents, si bé l'import atorgat creix respecte de l'any 2015 (el 5,8%),⁹³ el nombre de persones beneficiàries ho fa amb molta més intensitat en créixer de 849 a 1.530 (el 80,2%). Aquest increment tan intens pot venir motivat, entre altres factors, als nous programes introduïts en la convocatòria del 2016, atès que només coincideix un amb la del 2015, el destinat a fomentar la participació en fires professionals i que el 2016 concentra el 15,6% de les subvencions atorgades.⁹⁴

GRÀFIC 40. Subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesania i la moda. Catalunya, 2013-2016

Per últim, cal fer referència als ajuts a les xarxes d'inversors privats que convoca anualment des de l'any 2010 el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme. Tal com es pot observar en el gràfic següent, l'any 2016 destaca per la important davallada de l'import concedit en el marc d'aquest programa (53,8% respecte del 2015), si bé cal tenir en compte que només s'ha atorgat el 45% de l'import màxim pressupostat.⁹⁵

Amb tot, s'han finançat 8 projectes pel funcionament i 2 per la creació de xarxes d'inversors privats i s'ha denegat la subvenció a 53 i 28 projectes respectivament. Els motius de denegació no són públics i

⁹² Resolució per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesania i la moda per a l'any 2016, i s'obre la convocatòria corresponent. DOGC núm. 7150, de 28.06.2016.

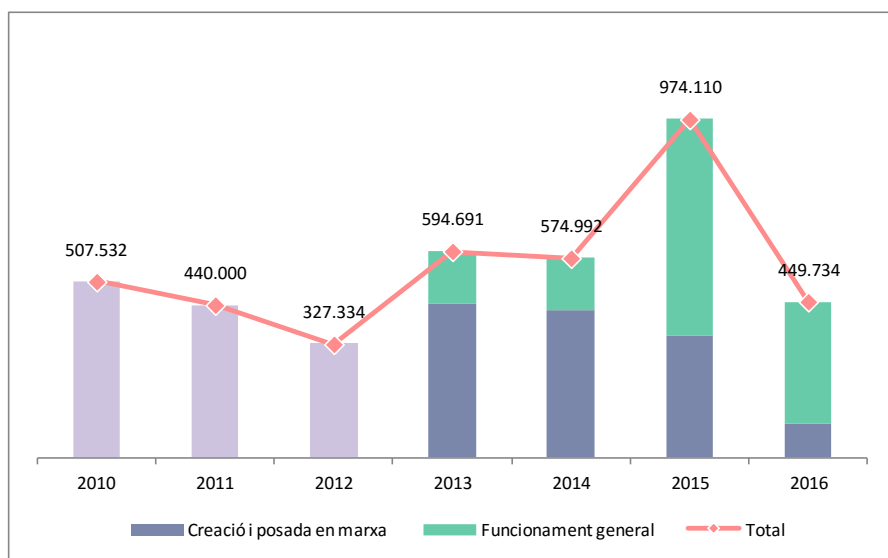
⁹³ Cal tenir en compte amb posterioritat a la convocatòria d'aquests ajuts, es va autoritzar un increment de la dotació pressupostària de tres milions d'euros, de tal manera que la dotació total màxima autoritzada era de 8 milions d'euros, si bé sotmesa a les restriccions pressupostàries que es poguessin produir per tal de no vulnerar els objectius d'estabilitat pressupostària. Resolució per la qual es modifiquen les bases de la Resolució de 21 de juny de 2016. DOGC núm. 7168, de 22.07.2016.

⁹⁴ Els altres dos programes de la convocatòria del 2015 són d'una banda, el que buscava afavorir la creació de l'eCommerce de l'establiment de venda presencial i de l'altra, el que donava suport a la transmissió d'aquestes empreses. Les dades disponibles de la convocatòria de l'any 2015 no contenen el detall de la subvenció atorgada en cada programa.

⁹⁵ Segons la resolució de convocatòria, l'import màxim previst era d'un milió d'euros (800.000 euros per a finançar el funcionament general d'aquestes xarxes i 200.000 per finançar la creació de noves). Extracte de la Resolució de 22 de febrer de 2016 de la Secretaria General d'Indústria i de la Petita i Mitjana Empresa, per la qual es convoquen subvencions per a l'impuls de les xarxes de «business angels», corresponents a l'any 2016. BOE núm. 81, de 04.04.2016.

atès que les bases d'aquest programa no han estat modificades el darrer any, es podria concloure que la davallada dels ajuts es deu a la manca de compliment dels requisits necessaris per rebre'ls.

GRÀFIC 41. Import concedit dels ajuts per a les xarxes d'inversors privats. Espanya, 2010-2016

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

7. EL TREBALL AUTÒNOM I L'ECONOMIA COL·LABORATIVA

Les plataformes virtuals i la tecnologia han afavorit el desenvolupament de noves formes d'organització empresarial i de prestació de serveis que plantegen reptes normatius en una pluralitat d'àmbits. Conscient de la importància d'aquesta realitat, el CTEESC va elaborar un posicionament conjunt sobre l'economia col·laborativa,⁹⁶ amb la finalitat d'aportar un seguit de consideracions i recomanacions al Govern. Aquest posicionament es va elaborar en paral·lel a la finalització dels treballs de la Comissió Interdepartamental de la Generalitat de Catalunya per al desenvolupament de l'economia col·laborativa.⁹⁷

El CTEESC considera que, si es desenvolupa de forma responsable, l'economia col·laborativa proporciona oportunitats importants tant a la ciutadania com a les persones consumidores, que es beneficien d'una major competència, serveis personalitzats i majors possibilitats d'elecció.

El posicionament del CTEESC parteix de l'acceptació de la dificultat de definir de manera clara i delimitada què és l'economia col·laborativa, si bé conclou que amb caràcter general es refereix a una nova manera de casar oferta i demanda, sorgida a partir de la interconnexió contínua entre múltiples agents. Malgrat això, el posicionament del CTEESC se centra principalment en la categoria de consum col·laboratiu, entès com l'intercanvi de béns o serveis entre iguals, amb la finalitat de compartir, promoure un consum més racional i/o reduir l'impacte mediambiental.

L'anàlisi del CTEESC comprèn set àmbits: des de la delimitació conceptual del fenomen (aspecte no pacífic ni tancat, com ja s'ha dit), als aspectes laborals, fiscals, de competència, consum, medi ambient i innovació.

En l'àmbit laboral, el CTEESC constata que en l'actualitat el nombre de persones que opten per treballar a través de les plataformes s'ha incrementat, si bé representa una petita part del total.⁹⁸ No obstant això, aquest fenomen s'està estenent a gran velocitat, fet que obliga a reflexionar sobre les particularitats que se'n deriven i el seu encaix dins de l'ordenament jurídic, atès que algunes plataformes eludeixen l'aplicació de la normativa laboral i de Seguretat Social.

Un dels àmbits que genera més debat és la qualificació jurídica de les persones prestadores de serveis en el marc de l'economia col·laborativa. El posicionament del CTEESC fa un breu repàs dels diferents esquemes que es poden adoptar, sent la consideració de treball per compte propi o autònom un d'ells.⁹⁹ El CTEESC destaca que la UE tendeix a encasellar la prestació de serveis a través de plataformes col·laboratives com a treball per compte propi, desaconsellant la creació d'un estatut específic per la prestació directa de serveis a través d'aquestes plataformes.

El CTEESC considera que a l'hora de determinar la relació que s'estableix entre la persona que presta els serveis i la plataforma, cal analitzar cada situació individualment, tenint en compte que les diferents opcions són viables en una mateixa plataforma o bé en una mateixa persona.

⁹⁶ Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (2017). *Posicionament del CTEESC sobre l'economia col·laborativa*, Col·lecció Estudis i informes, 44. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

⁹⁷ Els treballs realitzats en el Pla de treball de la Comissió i l'informe complet són accessibles al següent web: http://economia.gencat.cat/ca/70_ambits_actuacio/economia_catalana/estudis_publicacions/informe-economia-collaborativa

⁹⁸ Malgrat no disposar de dades estadístiques oficials, es calcula que als EUA l'any 2015 hi havia aproximadament 600.000 prestadors, el 0,4% del total de l'ocupació. La gran majoria dels llocs de treball els hauria creat una única plataforma, Uber, que concentraria 400.000 dels 600.000 llocs de treball a finals del 2015. A la UE s'estima que unes 100.000 persones presten serveis en l'economia col·laborativa, el 0,05% del total de l'ocupació (també per l'any 2015). La majoria d'aquestes persones (65.000) són actius a Uber. Font: De Groen, W. P., Mareselli, I. (2016). "The impact of the collaborative economy on the Labour Market". CEPS Special Report, juny 2016. L'informe del Parlament Europeu sobre *La situació dels treballadors en l'economia col·laborativa* (2016) també cita aquestes dades.

⁹⁹ A més de treball per compte d'altri, prestació de serveis esporàdics, societat cooperativa (de treball associat, de consum, de serveis o integral) i prestació de serveis amb una relació mercantil o civil amb la plataforma que no generi obligacions amb la SS.

En aquest sentit, cal tenir en compte la proposta de classificació que conté l'Informe de la Comissió Interdepartamental de l'economia col·laborativa, establerta a partir de les diferents tipologies de plataformes de serveis que identifica l'Informe, tal com reflecteix la taula següent.

TABLA 26. Classificació de les plataformes de serveis i les seves relacions laborals

Tipus de plataforma	Tipus de relació entre la plataforma i el prestador de serveis
El prestador està subjecte a les normes que fixa la plataforma	Relació laboral (treballador per compte aliè)
El prestador no està subjecte a normes i la plataforma es limita a posar en contacte a professionals amb usuaris	Treballador autònom o per compte propi
La plataforma es limita a posar en contacte necessitats per compartir despeses entre els participants	No hi ha relació laboral
La plataforma afavoreix els treballs d'amistat, benevolència o bon veïnatge, o serveix d'intermediària per l'exercici del voluntariat	No hi ha relació laboral

Font: elaboració pròpia a partir de l'Informe de la Comissió Interdepartamental per al desenvolupament de l'economia col·laborativa.

Igualment, el CTESC constata que l'opció que s'adopti des d'una perspectiva laboral té conseqüències des del punt de vista de la Seguretat Social. En aquest sentit, si es considera que es donen els requisits per qualificar la prestació de serveis com a treball per compte propi, resulta aplicable la LETA, amb les eventuais adaptacions normatives que, si escau, es puguin establir per adequar-se al nou model i alhora garantir els drets i la protecció d'aquestes persones.

Així mateix, el CTESC apunta la necessitat d'adaptar la regulació del RETA, per tal de permetre el temps parcial i tenir en compte els ingressos reals. El CTESC recomana l'establiment de criteris clars a fi de determinar quan correspon la inclusió en el RETA.

L'Informe de la Comissió Interdepartamental per al desenvolupament de l'economia col·laborativa formula també unes recomanacions als responsables de política laboral, que afecten aspectes del règim jurídic aplicable a les persones que treballen per compte propi, entre altres. Així, recomana en primer lloc la creació d'una quota d'autònoms no desincentivadora o amb una quantitat mínima exempta que faciliti la prestació de serveis de forma ocasional amb un llindar mensual.

En segon lloc, l'Informe apunta la necessitat de revisar la regulació laboral, en l'àmbit de la UE, per permetre una harmonització que eviti la competència deslleial i homogeneïtzi la prestació de serveis a través de plataformes tecnològiques. En tercer lloc, es recomana impulsar les plataformes de cooperació, atès que es considera que l'economia col·laborativa no només representa una oportunitat per a l'usuari, sinó que fomenta el sentit de pertinença, la mutualització i la participació democràtica.

En aquest sentit, el posicionament del CTESC també recomana a l'Administració que doni suport a l'aplicació, si escau, dels principis de l'economia social en el marc de l'economia col·laborativa, en particular en allò que refereix als principis de solidaritat, democràcia i participació.

En darrer lloc, l'Informe de la Comissió Interdepartamental proposa estudiar i fer un seguiment de les iniciatives europees en l'àmbit del treball i la seguretat social relacionades amb l'establiment de llindars de cotització, per tal d'extreure'n conclusions i eventualment incorporar-les a la normativa pròpia o fer recomanacions al responsable de política laboral, entenent aquests llindars com a viables dins l'activitat ocasional dels treballs sense relació laboral (en cap cas quan existeix un contracte laboral). El

posicionament del CTEESC fa ressò del debat obert i controvertit relacionat amb aquests límits d'accés.

En aquest marc de debat, anàlisi i propostes, la recent aprovació de la Llei 6/2017, de 24 d'octubre, de reformes urgents del treball autònom mereix un comentari específic, si bé ja s'analitza amb detall a l'apartat vuit d'aquest informe. Entre les principals novetats que introdueix la norma cal destacar, pel que fa a l'economia col·laborativa, la possibilitat de cotitzar per dies fins a tres cops a l'any, així com l'ampliació de dos a quatre cops les vegades que es pot modificar la base de cotització cada any.

Amb tot, hi ha una sèrie de mesures¹⁰⁰ que també van ser debatudes pel CTEESC que queden pendents d'estudi i de desenvolupament i que es remeten per ser tractades a la Subcomissió per a l'estudi de la reforma del RETA, creada en el si de la Comissió d'Ocupació i Seguretat Social del Congrés dels Diputats.

Per últim, cal destacar que el posicionament del CTEESC es pronuncia a favor d'adoptar mesures per tal de facilitar i simplificar el compliment de la normativa. El CTEESC considera que si els tràmits fossin simples i fàcils de complir, la majoria d'iniciatives actuarien en el marc de la legislació vigent, en haver-hi més seguretat jurídica i per tant, menys frau.

¹⁰⁰ Com ara la determinació dels elements que condicionen el concepte d'habitualitat als efectes d'incorporació al RETA i la implantació del sistema de cotització a temps parcial.

8. NOVETATS NORMATIVES DEL TREBALL AUTÒNOM

8.1. LLEI DE REFORMES URGENTS DEL TREBALL AUTÒNOM

Les principals novetats normatives que han afectat el treball autònom d'ençà del darrer Informe sobre la situació del treball autònom s'han aprovat a través de la Llei 6/2017, de 24 d'octubre, de reformes urgents del treball autònom.¹⁰¹

La Llei 6/2017 destaca el paper del treball autònom en el mercat de treball i la recuperació que ha experimentat després del descens que va patir durant els anys de crisi. Posa de manifest la necessitat de seguir avançant en el desenvolupament de noves mesures de suport a l'activitat emprenedora. Entre els objectius a perseguir assenjala que el compliment de les obligacions amb la Seguretat Social del treballador autònom s'ha d'adequar a les característiques de la seva activitat i dels seus ingressos, que no són fixos sinó incerts i variables. Aquesta adequació s'ha de fer des d'un plantejament que garanteixi la pervivència de l'activitat. En l'àmbit fiscal s'assenjala que l'Administració Tributària hauria de facilitar la liquiditat i no imposar càrregues formals; que els costos de finançament dels treballadors autònoms són més elevats i existeixen dificultats per accedir a inversors privats i que s'ha d'afegir els problemes derivats dels elevats terminis de pagament dels seus clients, que també dificulten el seu finançament a curt termini. Davant d'aquest context, la Llei estableix les mesures següents:

Mesures per millorar i facilitar la cotització a la Seguretat Social i reduir càrregues administratives

Es rebaixa del 20% al 10% el recàrrec aplicable en cas d'abonar les quotes fora de termini però dins del primer mes natural següent al del seu venciment.

En cas de pluriactivitat, la Tresoreria General de la Seguretat Social procedirà a la devolució d'ofici de l'excés de cotització, reduint-se així les càrregues administratives del treballador autònom.

S'amplia de dues a quatre vegades l'any les possibilitats que el treballador autònom modifiqui la base de cotització.

Es permet que, a partir d'1.1.2018, fins tres altes i baixes al RETA dins de cada any natural tinguin efectes des del moment d'inici o cessament en l'activitat, i no per mesos complets com s'estableix per norma general.

La base mínima de cotització dels treballadors autònoms que tinguin deu o més treballadors contractats deixa d'estar lligada a la base de cotització del grup I i passa a ser fixada específicament per la Llei de pressupostos generals de l'Estat.

Mesures de foment i promoció del treball autònom

S'amplia de sis a dotze mesos la durada de la quota reduïda, l'anomenada *tarifa plana*, pels treballadors autònoms que causin alta inicial en el sistema de Seguretat Social a partir de l'1.1.2018.

En cas de tornar a emprendre una activitat per compte propi, per gaudir de la tarifa plana es redueix de cinc a dos anys el requisit de no trobar-se prèviament d'alta al sistema de Seguretat Social. En cas d'haver gaudit d'aquesta quota reduïda en l'anterior alta en aquest règim, el període exigit serà de tres anys.

¹⁰¹ Llei 6/2017, de 24 d'octubre, de reformes urgents del treball autònom. BOE núm. 257, de 25.10.2017.

Aquestes modificacions s'apliquen també en relació amb les persones amb discapacitat, víctimes de violència de gènere i víctimes de terrorisme que s'estableixin com a treballadors autònoms.

Mesures per afavorir la conciliació entre la vida familiar i laboral

S'incrementa de set a dotze anys l'edat dels menors a càrrec que possibilita l'accés a la bonificació del 100% de la quota per contingències comunes per un termini de fins a dotze mesos.

En la bonificació de quotes en període de descans per maternitat, adopció, acolliment, risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural o suspensió per paternitat s'elimina el requisit de substitució a través d'un contracte per interinitat amb un persona en situació d'atur.

S'introdueix una nova bonificació per a les treballadores autònomes que, havent cessat la seva activitat per maternitat, adopció, guarda amb finalitats d'adopció, acolliment i tutela, tornin a una activitat per compte propi dins dels dos anys següents al cessament. La quota per contingències comunes serà de 50 euros mensuals els dotze primers mesos (o del 80% si haguessin optat per una base superior a la mínima).

Mesures per aclarir la fiscalitat

S'introdueixen mesures per introduir seguretat jurídica i aclarir la deduïbilitat de les despeses en què incorren els treballadors autònoms en l'exercici de la seva activitat. Així, s'afegeix que, quan el contribuent afecti parcialment el seu habitatge habitual al desenvolupament de l'activitat econòmica, les despeses de subministrament com aigua, gas, electricitat, telefonia i Internet tindran la consideració de despesa deduïble per a la determinació del rendiment net en estimació directa, en el percentatge resultant d'aplicar el 30 % a la proporció existent entre els metres quadrats de l'habitatge destinats a l'activitat respecte a la seva superfície total, excepte que es provi un % superior o inferior.¹⁰²

Així mateix, també tindran aquesta consideració les despeses de manutenció del propi contribuent fetes en desenvolupament de l'activitat econòmica, sempre que es produeixin en establiments de restauració i hostaleria i s'abonin utilitzant qualsevol mitjà electrònic de pagament, amb els límits quantitius establerts reglamentàriament per a les dietes i assignacions per despeses normals de manutenció dels treballadors, és a dir, 26,67 euros diaris si la despesa es fa a Espanya o 48,08 euros si és fora d'Espanya.

Compatibilitat de la jubilació i el treball autònom

Millora la compatibilitat entre la pensió de jubilació i el treball autònom. Com a norma general la pensió de jubilació és compatible amb el treball per compte propi si bé es redueix en el 50% de l'import reconegut inicialment. La Llei 6/2017 permet compatibilitzar el treball per compte propi amb el 100% de la pensió de jubilació si es contracta com a mínim a un treballador.

Contractació de familiars

S'amplien les possibilitats que el treballador autònom contracti familiars. Així, s'estableix una nova bonificació en la quota empresarial a la Seguretat Social del 100% durant dotze mesos en cas de contractació indefinida d'un familiar (cònjuge, ascendents, descendents i resta de parents per consanguinitat o afinitat fins el segon grau inclòs).¹⁰³ Aquesta bonificació es sotmet a condicions per evitar que serveixi

¹⁰² En el debat de la Llei 6/2017 en seu parlamentària s'ha posat de manifest que la redacció final d'aquest article no compleix la seva finalitat inicial, que era permetre fins un 30% de desgravació per aquests conceptes i que en la pràctica suposarà una reducció de la deducció que per aquests conceptes s'aplicaven als treballadors autònoms fins l'entrada en vigor d'aquesta reforma. http://www.senado.es/legis12/publicaciones/pdf/senado/ds/DS_P_12_44.PDF (pàg. 135).

¹⁰³ Fins la Llei 6/2017, la contractació de familiars es limitava a menors de 30 anys o un sol familiar de menys de 45 anys.

per substituir assalariats. Així, en l'any anterior a la contractació el treballador autònom no ha d'haver acomiadat de forma improcedent ni haver fet un acomiadament col·lectiu declarat irregular judicialment. D'altra banda, aquesta nova bonificació requereix que es mantingui el nivell d'ocupació en els sis mesos posteriors. Aquesta bonificació es finança a càrrec del pressupost del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Es redueix el grau de discapacitat exigít (que es fixarà en l'interval entre el 33% i el 65%) als fills del treballador autònom, més grans de 30 anys, afectats per una discapacitat física o sensorial, a efectes de permetre que els contracti com a treballadors per compte d'altri.

Familiars col·laboradors

Es regulen els requisits per a que una parella sigui considerada parella de fet i pugui beneficiar-se de la bonificació aplicable als familiars del treballador autònom que hi col·laborin i es donin d'alta al RETA.

Millora de la protecció social

S'inclou l'accident in itinere dins del concepte d'accident de treball, entès com el que es pateix en anar o tornar del lloc de prestació de l'activitat econòmica o professional, entenent per tal l'establiment on exerceixi habitualment la seva activitat sempre que no sigui el seu domicili i es correspongui amb el local, nau o oficina declarat afecte a l'activitat econòmica des del punt de vista fiscal.

Es modifica la base reguladora de les prestacions econòmiques per maternitat i paternitat. A partir d'1.3.2018, les prestacions econòmiques per maternitat i paternitat passaran a ser del 100% de la base reguladora que resulti de dividir la suma de les bases de cotització dels sis mesos immediatament anteriors entre 180 (o, si són menys, entre els dies en que hagi estat en alta).

Mesures relatives als drets col·lectius

S'especifica que la declaració d'utilitat pública es pot aplicar, a més de a les associacions professionals de treballadors autònoms, a les confederacions, unions i federacions de caràcter intersectorial que hagin acreditat ser més representatives i amb major implantació tant en l'àmbit estatal com en l'autonòmic.

Es modifica la composició del Consell de Treball Autònom per incloure-hi representants dels consells del treball autònom autonòmics. Aquests hauran de sol·licitar la participació i designar un representant, que correspondrà a l'associació d'autònoms amb major representació en aquest àmbit.

Millora de la formació professional per a l'ocupació

Les organitzacions intersectorials representatives d'autònoms i de l'economia social participaran en la detecció de necessitats, disseny, programació i difusió de l'oferta formativa per a treballadors autònoms.

Es modifica la participació dels treballadors autònoms en els programes de formació i informació de prevenció de riscos laborals per afegir la participació de les associacions intersectorials de nivell autonòmic. S'especifica que la participació de les associacions intersectorials de treballadors autònoms en aquesta matèria serà amb veu però sense vot.

Mesures pendents d'estudi i desenvolupament

El Congrés dels Diputats va acordar, el 2.2.2017,¹⁰⁴ la creació de la Subcomissió per a l'estudi de la reforma del RETA en el sí de la Comissió d'Ocupació i Seguretat Social. Aquesta Subcomissió es va constituir el 5.4.2017¹⁰⁵ i la primera reunió formal es va produir el 27.09.2017. Tot i que la durada inicialment estimada era de sis mesos, el 15.11.2017 se n'acorda la pròrroga per vuit mesos.¹⁰⁶

La Llei 6/2017 deriva a aquesta Subcomissió diversos aspectes d'importància central. En primer lloc, la determinació dels elements que condicionen el concepte d'habitualitat als efectes de la incorporació al RETA. En particular, s'assenyala que es prestarà especial atenció a aquells treballadors per compte propi els ingressos íntegres dels quals no superin l'import del SMI en còmput anual (per a l'any 2017, 9.907,80 €¹⁰⁷).

En segon lloc, es deriva a la Subcomissió la determinació dels elements que han de fer possible la implantació del sistema de cotització a temps parcial per als treballadors autònoms a través del desenvolupament reglamentari de l'Estatut del treball autònom. El reconeixement del treball autònom a temps parcial va ser introduït, amb efectes d'1.1.2013, per la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social. No obstant això, l'entrada en vigor d'aquesta possibilitat s'ha anat ajornant. El darrer ajornament es va produir per la Llei 3/2017 de pressupostos generals per al 2017 que suspenia fins 1.1.2019 l'aplicació de tot el relatiu al treball a temps parcial.

En tercer lloc, la Llei 6/2017 remet també a la Subcomissió la determinació dels diferents elements que facin possible l'accés a la jubilació parcial dels treballadors adscrits al RETA, inclosa la possibilitat de contractar parcialment o per temps complet un nou treballador per garantir el relleu generacional en els supòsits de treballadors autònoms sense treballadors a càrrec.

Altres aspectes destacables que la Llei 6/2017 apunta però no resol són l'impuls de la conversió gradual de les reduccions de quotes de la Seguretat Social en bonificacions a càrrec dels pressupostos generals de l'Estat. Aquest impuls s'ha de fer en l'àmbit del diàleg social i dins el marc dels acords del Pacte de Toledo i s'ha de fer en un període màxim de quatre anys, sempre que es donin les condicions econòmiques necessàries per a la seva assumpció a càrrec del pressupost del Servei Públic d'Ocupació Estatal, atesa l'evolució del mercat de treball i de la creació d'ocupació.

Finalment, la Llei 6/2017 estableix que, dins del termini d'un any d'ençà de la seva entrada en vigor, el Govern de l'Estat ha d'adoptar mesures encaminades a permetre la participació de les organitzacions intersectorials representatives del treball autònom al Consell Econòmic i Social així com a constituir i posar en funcionament el Consell del Treball Autònom. A aquest darrer efecte, s'estableix que en el termini de sis mesos, en el marc del diàleg amb les organitzacions representatives de treballadors autònoms i les organitzacions sindicals i empresarials més representatives, cal desenvolupar els criteris objectius de representativitat de les organitzacions professionals de treballadors autònoms.

¹⁰⁴ http://www.congreso.es/public_oficiales/L12/CONG/BOCG/D/BOCG-12-D-103.PDF

¹⁰⁵

http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Organos/SubPon?_piref73_1339276_73_1339269_1339269.next_page=/wc/composicionOrgano&idOrgano=310201&idLegislatura=12

¹⁰⁶ Diari de sessions del Congrés dels Diputats núm.371, de 15.11.2017. Es té en compte que, per raons de congruència, la Subcomissió no va començar de manera efectiva fins l'aprovació de la Llei 6/2017 esmentada.

¹⁰⁷ El salari mínim interprofessional per l'any 2017 és l'establert pel Reial decret 742/2016, de 30 de desembre (BOE núm. 316, de 31.12.2017).

8.2. ALTRES

A banda de l'aprovació de les normes de cotització,¹⁰⁸ cal destacar que a través del Reial decret llei 6/2016, de 23 de desembre, de mesures urgents per a l'impuls del Sistema Nacional de Garantia Juvenil¹⁰⁹ s'introdueixen reformes en la Garantia Juvenil que afecten al treball autònom. En primer lloc, s'estén a les persones registrades al Sistema de Garantia Juvenil que vulguin donar-se d'alta com a treballadors autònoms la possibilitat d'acollir-se a la tarifa plana. En segon lloc, s'estableix que les bonificacions en les cotitzacions a la Seguretat Social seran aplicables quan la contractació es produeixi amb treballadors inscrits en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil.

¹⁰⁸Ordre ESS/106/2017, de 9 de febrer, per la qual es desenvolupen les normes legals de cotització a la Seguretat Social, atur, protecció per cessament d'activitat, Fons de Garantia Salarial i formació professional per a l'exercici 2017. BOE núm. 36, d'11 02.2017.

¹⁰⁹Reial decret llei 6/2016, de 23 de desembre, de mesures urgents per a l'impuls del Sistema Nacional de Garantia Juvenil. BOE núm. 310, de 24.12.2016.

9. CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS

El CTESC, a partir de les anàlisis fetes en aquest informe, vol fer arribar al Govern un seguit de consideracions i recomanacions a valorar i tenir en compte a l'hora d'elaborar polítiques relacionades amb el treball autònom.

Conscient que algunes de les recomanacions apuntades requereixen d'un marc competencial superior, considera que aquest fet no hauria de ser un impediment a l'hora de formular-les atesa la capacitat del Govern per negociar amb altres administracions la possibilitat d'implementar-les, així com per influir en el desenvolupament d'iniciatives que incorporin l'esperit de les propostes presentades.

Algunes de les recomanacions i consideracions ja figuraven en l'informe de l'any anterior. Tot i això, el CTESC considera que s'han de reiterar.

Pel que fa a l'**àmbit de la informació estadística**, el CTESC insisteix en constatar la manca d'informació en aquest àmbit. Aquest dèficit dificulta en alguns casos i impossibilita en altres la realització d'una anàlisi adequada del treball autònom. Conseqüentment, el CTESC emplaça les administracions competents a posar-hi solució. En aquesta línia, el CTESC considera oportú avançar en el coneixement estadístic de col·lectius com els TRADE i també d'altres tipologies de treball que s'allunyen de la forma tradicional de l'autònom, especialment aquelles lligades a formes societàries més complexes. També caldria poder resseguir adequadament aspectes transcendents com ara els relacionats amb les bases de cotització, entre d'altres.

Pel que fa a l'**àmbit de la simplificació administrativa** el CTESC considera que cal continuar millorant i simplificant els processos de tramitació administrativa. Tot i això, posa de manifest que s'està seguint un bon camí i, en aquest sentit, valora positivament l'existència de la Finestreta Única Empresarial impulsada per l'Oficina de Gestió Empresarial, atès que ofereix tots els tràmits administratius que es requereixen per exercir qualsevol activitat econòmica a Catalunya, independentment de l'administració responsable del tràmit (estatal, autonòmica o local). No obstant, cal seguir avançant per aconseguir que tots els ens locals hi estiguin integrats.

En l'àmbit del **diàleg social**, el CTESC encoratja a posar en marxa sense més dilacions el Consell Català del Treball Autònom previst pel Decret 18/2010 per tal de garantir el diàleg entre l'Administració i els agents econòmics i socials.

D'altra banda, el CTESC recomana potenciar l'associacionisme i el cooperativisme entre els treballadors autònoms.

Tenint en compte la realitat del treball autònom que resulta d'aquest informe, el CTESC considera que continua essent necessari que les polítiques destinades al treball autònom tinguin per objectiu facilitar-ne la continuïtat i millorar la seva protecció social.

En matèria de **finançament**, el CTESC considera que cal garantir:

- L'accés als ajuts als microcrèdits que gestionen diferents entitats, no només a l'inici, sinó també en el manteniment de l'activitat econòmica.
- La creació d'un fons d'aval per facilitar la continuïtat, reconversió o reestructuració de l'activitat productiva a través de la constitució d'una societat d'autònoms de base col·lectiva.

- La millora de les línies de finançament, tant per inversió com per circulat, ja sigui a través de programes públics o bé a través d'entitats privades, tant per a les etapes inicials com per les de consolidació.
- La millora de l'accés a la informació del col·lectiu d'autònoms sobre les diverses possibilitats de finançament que s'ofereixen, incloses les de l'economia social mitjançant entitats de finances ètiques.
- La possibilitat de compensar els deutes que tenen entre si les administracions públiques amb els autònoms.
- L'adequació de la Llei de segona oportunitat per tal de facilitar que els treballadors autònoms s'hi puguin acollir realment. Aquesta norma hauria d'afectar tant els deutes privats com els públics.
- Que els treballadors autònoms puguin acollir-se a una negociació extrajudicial amb arbitratge com a alternativa al concurs de creditors, estalviant-los costos no assumibles.

Així mateix, el CTESC recomana l'estudi i anàlisi de la distribució pressupostària entre els diferents programes de suport al treball autònom i els seus efectes sobre el col·lectiu.

Pel que fa a l'**àmbit fiscal**, el CTESC recomana:

- Equiparar les deduccions en concepte d'inversió per un àngel inversor que es fan a les empreses en general i que també s'apliquin per l'adquisició de participacions socials de societats cooperatives, noves o de creació recent.
- Que de la contractació de treballadors no se'n derivi un increment de la fiscalitat per a l'autònom, com succeeix en l'àmbit d'estimació objectiva. Per aquest motiu, considera que caldrien altres indicadors d'activitat.

Pel que fa a l'**àmbit de la Seguretat Social**, el CTESC considera que el sistema ha de ser solidari, universal, just i sostenible i proposa:

- Mantenir el marc de Seguretat Social de suport en els primers anys d'activitat dels autònoms, per facilitar la creació, el creixement i la consolidació de l'activitat.
- Establir una escala d'aportació a la Seguretat Social proporcional als rendiments. Així mateix, considera que per assolir aquest objectiu caldria iniciar un procés gradual, durant el qual s'ha de sensibilitzar els autònoms sobre la importància d'incrementar gradualment la seva base de cotització i així veure augmentat el seu nivell de protecció social.

En aquest procés gradual també s'ha de tenir en compte l'abast de la protecció, per tal d'assimilar-lo a totes les prestacions incloses en el Règim General.

- Cal informar tots els autònoms que en el supòsit de patir un accident de treball o malaltia professional només tindran dret a la prestació sempre i quan hagin optat per cotitzar per aquesta contingència.
- Analitzar de nou la prestació per cessament d'activitat dels autònoms ja que, set anys després de la seva aprovació, s'ha demostrat que un percentatge molt limitat d'autònoms s'hi ha pogut acollir per les dificultats que comporta acreditar els requisits per optar a la prestació.

D'altra banda, el CTESC considera que cal **adequar la normativa** a la realitat del mercat de treball. Així, recomana:

- Actualitzar el reglament TRADE per tal de millorar els mecanismes de control i coordinació entre administracions i així evitar possibles situacions de frau i de desprotecció. Que les administracions competents preservin la figura del TRADE com a professional independent vinculat de forma majoritària (75%) a una empresa, però substancialment diferent del treballador assalariat i de l'autònom pròpiament dit, tot evitant que la figura encobreixi una mera mercantilització de les relacions laborals.
- Fomentar la transparència de la Inspecció de Treball respecte dels casos rebuts i sancionats o resolts en matèria de treball autònom i dotar-la de recursos suficients per tal d'evitar supòsits de competència deslleial.
- Fomentar el coneixement de la normativa de prevenció de riscos laborals per part del treballador autònom sense assalariats a càrrec.

Finalment, el CTESC recomana potenciar bones pràctiques empresarials que suposin la implementació de la jornada continuada i flexibilitat horària; la incorporació de metodologies de responsabilitat social empresarial; la realització de memòries de sostenibilitat i l'adopció de mesures que afavoreixin la igualtat de dones i homes, entre d'altres.